

FAITHFUL MEN · ISANG AKLATAN NG MGA KLASIKONG
KRISTIYANO

Mga Tala sa Aklat ni Nehemias

Notes on the Book of Nehemiah

H. A. Ironside

Isinalin sa Tagalog mula sa orihinal na Ingles

Faithful Men

PlymouthBrethren.org · KEE Philippine Missions

Orihinal na pamagat sa Ingles: *Notes on the Book of Nehemiah*, ni H. A. Ironside.

Orihinal na edisyon: Loizeaux Brothers, New York; second edition (preface June 1925).

Salin sa Tagalog, 2026. Ang mga sipi mula sa Kasulatan ay isinalin mula sa edisyong Ingles ng aklat na ito; ang mga talata ay maaaring basahin sa Ang Dating Biblia.

Faithful Men, mula sa PlymouthBrethren.org at KEE Philippine Missions. Libreng basahin at ibahagi; huwag ipagbili.

“Ang mga bagay na iyong narinig sa akin sa harap ng maraming saksi, ay ipagkatiwala mo sa mga taong tapat, na makapagtuturo naman sa iba.” (2 Timoteo 2:2)

Paunang Salita sa Ikalawang Edisyon

Ngayong binabasa kong muli ang mga pahinang ito, matapos ang halos labindalawang taon, lalo kong nadarama kung gaano kahalaga ang mga katotohanang idinidiin nito. Habang papalapit sa katapusan ang kasalukuyang dispensasyon, araw-araw ay lalong nagiging malinaw ang pangangailangan ng banal na paghiwalay sa sanlibutan at sa makamundong Kristiyanismo. Sa kabilang dako naman, lalo ring lumilitaw ang pangangailangan ng mas malawak na puso para sa minamahal na bayan ng Diyos na nakikipaglaban sa kasamaan at dumaraing na humihingi ng liwanag at ng tulong. Sa lahat ng ganitong mga kapatid, muli kong ipinadadala ang maliit na aklat na ito sa kanyang misyon ng pag-ibig.

H. A. Ironside

Hunyo, 1925

Paunang Tala

Matagal ko nang binabalak ang maliit na aklat na hawak ngayon ng mambabasa, mula pa nang mailathala ang kasama nitong paliwanag, ang “Notes on the Book of Ezra.” Kung babasahin ito kasabay ng aklat na iyon at ng “Notes on Esther” na isinulat ko rin (ang tatlo ay inilabas nang hiwa-hiwalay, at mayroon ding pinagsama sa iisang tomo), at ng “Notes on Haggai, Zechariah, and Malachi” sa tomong “The Minor Prophets,” makikita ang pagkakaugnay nilang lahat mula simula hanggang wakas.

Gaya ng dati, hindi ko sinikap na sumulat para sa mga iskolar o gumawa ng akdang pampanitikan. Sa pinakasimpleng paraan, sinikap ko lamang na idiin ang mahahalagang katotohanang napapabayaan sa maraming lugar, kung saan kailangan pa nga itong ipilit nang higit kaysa kailanman.

Bantayan nawa ng Panginoon ang lahat alang-alang sa Kanyang pangalan.

H. A. Ironside

Nob. 1913

Panimula

Sa aklat ni Ezra, nakikita natin ang isang nalabing bayan na natipong muli sa lugar na pinaglagyan ng Panginoon ng Kanyang pangalan, matapos ang mahabang panahon ng pagkaalipin at pagkatapon sa Babilonia, ang sentro ng huwad na sistemang panrelihiyon noong panahong iyon.

Ipinagpapatuloy ng Nehemias ang kasaysayan ng grupong ito sa loob ng ilang taon pagkatapos noon, pero ang lalo nitong pinagtutuunan ay ang gawain ng pagbabantay sa lugar ng pribilehiyo, gaya ng makikita sa laki ng bahaging inilaan sa pagsasalaysay ng mga pangyayari kaugnay ng pagtatayo ng pader ng Jerusalem. Ang pader na ito ay pananggalang at panghadlang din, at walang duda na nagsasalita ito sa atin ngayon ng mga prinsipyong madaling maabuso kapag kulang ang paghatol sa sarili at ang pagiging espirituwal, pero napakahalaga pa rin kung may anumang patotoong ayon sa Kasulatan na mapapanatili sa panahon ng paghina. Para sa marami, tanda raw ng pagiging bukas-palad at mabuting kapatid ang pagsalungat sa lahat ng pagiging “eksklusibo” ng mga mananampalataya sa Panginoong Jesu-Cristo. Pero nakakatakot isipin na marami ang tumututol sa isang salitang hindi naman nila nauunawaan at hindi nila nakikita ang dahilan.

Makatutulong dito ang isang salita sa aklat ng Deuteronomio. Sa kabanata 22:8 ay mababasa natin: “Kapag nagtayo ka ng bagong bahay, gagawan mo ng halang ang iyong bubungan, upang hindi ka magdala ng dugo sa iyong bahay kung may mahulog mula roon.” Ang halang na nakapalibot sa patag na bubungan ng bahay ng Israelita ay may halos kaparehong

kahulugan ng pader na pumapalibot sa Jerusalem. Para sa taga-Silangan, ang bubungan ay lugar ng pakikipag-usap at ng pamamahinga nang sarilinan (1 Samuel 9:25; Kawikaan 21:9), ng panalangin (Mga Gawa 10:9), at ng patotoo (Mateo 10:27).

Karaniwan itong ginagamit na parang salas at silid-aralan ng mga taga-Kanluran. Doon nag-uusap-usap ang pamilya, at doon din nila tinatanggap ang mga kaibigan. Pero kung walang pader na pananggalang sa paligid ng masarap na lugar na ito, magiging mapanganib ito sa mga bata at sa sinumang pabaya. Kaya nga ang utos ng Diyos ay gumawa ng halang na buong-buong nakapalibot sa bubungan; kung hindi, ang may-ari ng bahay ang mananagot kapag may nahulog mula roon at namatay.

Ang bubungan ay angkop na larawan ng pribilehiyo ng kapulungan. Sapagkat bilang mga natipon sa pangalan ng Panginoong Jesus, ang mga mananampalataya ay nasa lugar na malayo sa mga bagay ng sanlibutan na nakagagambala, nasa lugar ng pakikipag-isa sa Ama at sa Anak, at sa isa't isa, sa kapangyarihan ng Espiritu, at ito rin ang lugar ng panalangin at ng patotoo. Pero gaano man kabanal ang ganitong lugar, laging may mga bata pa kay Cristo at mga mahina sa pananampalataya na dapat isaalang-alang. Higit sa lahat, alang-alang sa kanila, kailangang-kailangan na mapanatili ang pader ng paghiwalay (hindi lamang mula sa sanlibutan, kundi pati sa makamundong Kristiyanismo); kung hindi, marami sa maliliit na ito ang mahuhulog mula sa banal na lugar ng pribilehiyo na pinagdalan sa kanila ng biyaya.

At dito ay nais kong sipiin ang mga salita ng isang minamahal na kapatid, na isinulat sa isang pribadong liham ilang panahon na ang nakalipas, pero sa palagay ko ay mahalaga para sa lahat

ng mananampalatayang nagnanais lumakad sa paraang kalugud-lugod sa Diyos, hindi lamang bilang indibidwal, kundi pati sa sama-samang patotoo: “May ilang nagsisikap na gibain ang mga hadlang ng katotohanan at ipabitaw sa atin ang nasa atin. Kung ang mga nakababatang lalaki sa atin, na malapit nang mamuno kung magtatagal pa nang kaunti ang Panginoon, ay hindi magiging tapat sa pagsasagawa ng katotohanan, hindi lamang ng Ebanghelyo kundi pati ng Iglesya ng Diyos, ang katotohanan mismo ay dudulas mula sa kanila. Habang nakikita ko ang mga nangyayari sa paligid, nag-aalab ako sa paninibugho para sa katotohanang nasa atin. Kapag isinasagawa natin ito, nagiging bayan tayong itinatakwil ng lahat, pero tayo ang may tinapay na *kailangan ng lahat*. Kung mananatili tayong hiwalay sa bawat kilusang nag-aalis sa bahagi ng katotohanang nakakasakit; kung isasabuhay lamang natin kung ano ang katotohanan, walang duda na mananatili tayong maliit at hindi tanyag na bayan, pero hanggang sa wakas ay magiging sisidlan tayo ng Diyos ng katotohanan para sa Kanyang buong Iglesya sa lupa; at sa buong walang hanggan, sampung libong ulit na mas mabuti iyon kaysa sumunod sa uso para lamang mas madaling malapitan ang mga tao.

“Ang ating mga kapulungan, kung tunay na pinananatiling malinis, ay maliliit na kuta para sa pagtatanggol at paglusob ng katotohanan. Itayo natin ang mga ito nang matibay, buo at tapat... Ang mga prinsipyo ng pagsasarili ay *nagpapawalang-bisa sa saligang-batas* ng Iglesya ng Diyos na inilatag sa Efeso, kaya’t nagiging imposible para sa atin na isagawa ang mga ‘patakaran’ nito, kung matatawag ko silang ganoon, na ibinigay sa atin sa Corinto.”^{[1](#)}

Ito ay mga salitang wasto at napapanahon, at angkop na panimula sa mga natatanging linya ng banal na katotohanan na idinidiin sa nakapagtuturong bahaging ito ng salita ng Diyos, ang aklat ng Nehemias.

Sa mga taong lumipas mula nang isulat ang mga iyon, nasaksihan natin ang mabilis na paglaganap ng pagtalikod sa pananampalataya sa anyo ng Modernismo, kaya lalong kailangan ngayon kaysa kailanman na ang mga tunay na mananampalataya ay lumakad nang hiwalay sa mga nagkakaila sa bawat saligang katotohanan ng Kasulatan.

Kabanata 1: Isang Taong May Pasanin sa Puso

Noong ikadalawampung taon ni Artaxerxes, hari ng Persia, ang kanyang tagapagdala ng kopa na si Nehemias, anak ni Hacalias, ay labis na nababagabag sa kalagayan ng nalabing natipong muli, na ang kasaysayan ay pinag-aralan natin ayon sa salaysay ni Ezra na Eskriba.² Ang ibig sabihin ng Nehemias ay *aliw o kaaliwan ni Jehova*, at ang kanyang pangalan ay tugma sa kanyang pagkatao, gaya ng madalas mangyari sa Kasulatan, noong hindi pa basta-basta ibinibigay ang mga pangalan gaya ngayon. Tulad ni Pablo, aaliwin niya ang iba sa pamamagitan ng kaaliwang ibinigay sa kanya ng Diyos (2 Corinto 1:4). Isa itong mabigat na prinsipyo sa pakikitungo ng Diyos sa Kanyang mga lingkod. Maraming banal ang pinahihintulutang dumaan sa malalalim na tubig, sa matinding pagsubok sa katawan at sa isip, hindi lamang para sa sarili niyang kapakinabangan, kundi para lalo siyang maging handang daluyan ng pagpapala sa kanyang mga kapatid kapag sila ay nalulumbay at nagdurusa. Mapalad ang banal na ganito ang pagpapasakop sa kalooban ng Diyos, at pinalalakas para maging kinatawan Niya sa pag-aliw sa mga kapwa niyang pinanghihinaan ng loob at sa pagpapanumbalik sa kanila kapag sila ay tumalikod at nawalan ng sigla, sa pamamagitan ng ministryong tinanggap niya sa panahon ng kalungkutan.

Maginhawa sa mata ng sanlibutan ang kalagayan ni Nehemias. Totoong lingkod siya; malamang ay isang alipin, pero ganoon din naman ang lahat ng kanyang kababayan; at nakatira siya sa palasyo ng hari, at mukhang paborito siya ng hari. Pero tulad ni Moises, ang kanyang puso ay nasa kanyang mga abang kapatid,

at ang kanyang espiritu ay masigasig para sa patotoo ng Panginoon.

Dumating sa kanya si Hanani, isa sa kanyang mga kapatid, kasama ang iba pang mga Judio, at masinsinan niya silang tinanong tungkol sa nalabing umahon sa Jerusalem. Hindi nakapagpapalakas-loob ang balita. Sumagot sila: “Ang nalabi na naiwan mula sa pagkabihag doon sa lalawigan ay nasa malaking kapighatian at kahihayan; ang pader din ng Jerusalem ay giba, at ang mga pintuan nito ay sinunog ng apoy” (t. 3). Walang duda na dinamdam ito nang husto ni Hanani, pero na siya o ang kanyang mga kasama ay humarap sa Diyos tungkol dito, gaya ni Nehemias, ay mukhang hindi malamang. Iba ang umiling at magbuntong-hininga sa mga sinapit ng kapulungan ng Panginoon, at ibang-iba ang tumingala sa Kanya para humingi ng pagliligtas, at unahin ang Kanyang katotohanan at patotoo nang higit sa lahat ng iba pang interes. Ang huling ito ang ginawa ni Nehemias.

Ang malungkot na balita ng kanyang mga kapatid ay nagdulot sa kanya ng pinakamalalim na pagsisiyasat ng puso at pagkadurog ng espiritu, kaya’t nag-ayuno siya at nanalangin nang may maraming luha; sapagkat tulad ni Pablo sa isang mas maliwanag na dispensasyon, alam na alam niya kung ano ang umiyak dahil sa mga pagkukulang ng bayan ng Diyos. Sa Kanya na nag-iwan sa Kanyang lungsod at nagbigay sa Kanyang bayan sa pagkabihag, pero nagbigay ng kaunting pagpapanibagong-sigla sa gitna ng kanilang pagkaalipin, lumapit si Nehemias sa panalangin. Ginamit niya ang parehong titulong madalas makita sa salaysay ni Ezra, “ang Diyos ng langit.” Ipinakikita nito na inilipat na ang trono ng Diyos mula sa lupa patungo sa langit. Sa pinakamalalim na

pagpapakumbaba, nakiisa siya kina Ezra at Daniel sa pagtatapat ng kanyang kasalanan at ng kasalanan ng kanyang bayan. “Kami ay nagkasala,” daing niya; at muli, “Ako at ang sambahayan ng aking ama ay nagkasala;” at isa pa, “Kami ay gumawa nang lubhang kasamaan.” Ang ganitong tunay na pagtatapat ay umaabot sa pandinig ng Diyos. Ipinakikita nito ang isang kaluluwang kayang tumingin sa mga bagay mula sa pananaw ng Diyos. Hindi mapintasing kritiko si Nehemias, hindi isang kontento-sa-sariling Pariseo na nanonood lamang sa pagkabigo ng iba. “Nagpapasalamat ako sa Iyo na hindi ako gaya ng ibang tao” ay hindi kailanman lalabas sa kanyang bibig. Sa halip, iniyuko niya ang kanyang ulo sa sama-samang pagtatapat kasama ng kanyang mga kapatid, at may pusong wasak na dumaing, “Kami ay nagkasala.”

Pero siya ay taong may pananampalataya at taong mapanalangin din, kaya agad niyang ipinaalala sa Diyos, wika nga, ang Kanyang sariling salita; kung paanong ipinahayag Niya sa Levitico 26:40-45 at Deuteronomio 4:23; 30:1-6 na kahit pangalatin Niya ang Kanyang bayan dahil sa kanilang pagsalangsang, kung sa lupain ng mga dayuhan ay manumbalik sila sa Kanya, iingatan ang Kanyang mga utos, at susundin ang mga ito, titipunin Niya silang muli, kahit pa mula sa pinakamalalayong dulo ng lupa, at ibabalik sila sa lugar na Kanyang pinili, “upang ilagay roon ang Kanyang pangalan.” Ang pangakong ito ang isinamo ni Nehemias, at buong pagsamong dumaing: “Ngayon, ang mga ito ay Iyong mga lingkod at Iyong bayan, na Iyong tinubos sa pamamagitan ng Iyong dakilang kapangyarihan at ng Iyong malakas na kamay. O Panginoon, isinasamo ko sa Iyo, pakinggan Mo ngayon ang panalangin ng Iyong lingkod, at ang panalangin ng Iyong mga lingkod na nagnanais matakot sa Iyong pangalan: at pagpalain Mo,

ipinapanalangin ko, ang Iyong lingkod sa araw na ito, at pagkalooban Mo siya ng awa sa paningin ng taong ito” (tt. 10, 11). Ang “taong ito” ay walang iba kundi ang dakilang Artaxerxes mismo; pero para kay Nehemias, isa lamang siyang tao, at hinangad niyang ang puso nito ay mapasailalim sa Diyos para sa pagsulong ng Kanyang layunin ng biyaya sa Kanyang bayan.

Sa ibang pagkakataon, kaya niyang magbigay at nagbigay nga siya ng karangalan sa nararapat parangalan. Pero sa harapan ng dakilang Hari ng mga hari, ang makapangyarihang monarkang ito ay isa lamang tao, at ganoon nga siya sa pagtingin ni Nehemias. Natutunan na niya, sa malaking sukat, na huwag magtiwala sa mga prinsipe, kundi tumigil sa pagtitiwala sa tao na ang hininga ay nasa kanyang ilong lamang. Sa buhay na Diyos siya tumingin; sa Kanyang habag at walang-hanggang kapangyarihan siya umasa; at ipinakikita ng mga sumunod na pangyayari na hindi siya nabigo.

Kabanata 2: Ang Patotoong Nabigo

Bilang sagot sa pakiusap ng Kanyang lingkod, minabuti ng Diyos ng langit na ipapansin sa pinuno ng Persia ang mukha ni Nehemias na puno ng dalamhati. Magiliw na itinanong ng hari ang dahilan ng pagbabagong ito ng mukha, sapagkat ang anak ni Hacalias ay dati nang masayahin ang anyo, gaya ng nararapat sa isang nagtitiwala sa Panginoon. “Bakit malungkot ang iyong mukha,” tanong ng hari, “gayong hindi ka naman maysakit? Wala itong iba kundi kalungkutan ng puso.” Natatakot na baka magalit ang kanyang hari, sumagot ang tagapagdala ng kopa, “Mabuhay ang hari magpakailanman: bakit hindi malulungkot ang aking mukha, gayong ang lungsod, ang lugar ng mga libingan ng aking mga ninuno, ay wasak, at ang mga pintuan nito ay tinupok ng apoy?” (t. 23). Hindi maaaring walang pakialam si Nehemias sa ganitong bagay. Hindi siya taong mapait sa kapwa at laging nakakakita ng masama—sa totoo nga ay kabaligtaran pa—pero hindi siya maaaring hindi maantig sa kakila-kilabot na pagbagsak ng kanyang minamahal na bayan at sa wasak na kalagayan ng lungsod na dapat sana ay kaluwalhatian ng buong lupa.

Pero pansinin ninyo, hindi siya tumayo lamang sa gilid at sumulat ng mga polyeto tungkol sa pagkabigo ng kanyang mga kapatid, o basta tinuligsa sila dahil sa kanilang pagtalikod habang wala namang ginagawa para tulungan silang makarating sa mas mabuting kalagayan; ni hindi rin siya naghugas-kamay sa buong usapin at nagpasyang dahil dumating na nga ang pagkabigo, may karapatan na siyang talikuran ang lahat ng malasakit sa patotoong ipinagkatiwala sa Juda. Hindi kailanman. Malalim at tunay ang kanyang

dalamhati; pero isa itong dalamhating nagdala sa kanya sa harapan ng Diyos, at sa masidhing pagnanais na maging kasangkapan sa kamay ng Panginoon para maitatag ang katotohanan, at para maibangon at mapalakas ang loob ng mahinang iilan na lubhang nabigo sa mismong lugar na pinaglagyan ni Jehova ng Kanyang pangalan.

Kaya nang magtanong ang hari, “Ano ang hinihiling mo?” hindi siya sumagot hangga’t hindi siya “nananalangin sa Diyos ng langit.” Napapaligiran ng panalangin ang taong ito! Ito ang lagi niyang takbuhan sa lahat ng iba’t ibang karanasan niya. Lumakad siya kasama ng Diyos dahil nakipag-usap siya sa Diyos. Ngayon, nakatitiyak na sa kalooban ng Panginoon, humingi siya ng pahintulot na dalawin ang lupain ng Juda at ang lungsod ng Jerusalem, upang “itayo ito.” Napakaganda nito sa moral na pananaw. Ang hangad niya ay magtayo, magpatibay. Kahit sinong may kaunting pang-unawa ay kayang tumayo sa malayo at managhoy o pumuna sa mga pagkabigo ng iba, pero kailangang malapit sa Diyos ang isang tao para maging tunay na tagapagtayo. Ganoon si Pablo, “isang marunong na punong tagapagtayo,” at siya, sa pamamagitan ng Espiritu, ay nag-uutos na “gawin ang lahat ng bagay sa ikatitibay.” “Ang kaalaman,” sabi niya sa atin, “ay nagpapalalo, pero ang pag-ibig ay nagpapatibay” (o, nagtatayo). Napakahalaga ng katotohanang ito.

Marami ang pumasok sa landas ng paghiwalay na may mataas na pag-asa at matatamis na inaasahan; sabik nilang tinanggap ang mahahalagang katotohanang ipinakilala ng Espiritu Santo ng Diyos sa lugar na malaya Siyang kumilos ayon sa Kanyang nais. Pero ngayon, nakalulungkot, nakalulungkot talaga! marami sa kanila ang tumalikod na nanghihina ang loob,

at iyon ay dahil sa pagbagsak ng mga kapatid na itinuturing nilang hindi kasinglinaw ng paningin, hindi kasingtapat at hindi kasingtalino nila. Kaya tumatayo sila sa malayo at nananaghoy sa pagkakahati-hati, sa pagiging makamundo, sa lamig ng puso na pumasok sa gitna ng mga nagsikap na lumakad nang magkakasama nang hiwalay sa laganap na pagtalikod sa pananampalataya. Pero para saan? Walang pakinabang ang ganitong landas, hindi sa mga humahatol nang ganito, at hindi rin sa mga hinahatulan. Mas mabuti, sanlibong ulit na mas mabuti, ang bumangon sa espiritu ni Nehemias, at ihagis ang sarili sa butas ng pader bilang isang tagapagtayo. Maaaring nagdadalamhati ang puso at malungkot ang mukha, pero magkakaroon ng malalim na kagalakan sa ganitong pagsisikap na liwanagan, turuan, at patibayin ang mas mahihinang kapatid: nagsisikap, sa takot sa Diyos, na ingatan ang pagkakaisa ng Espiritu sa bigkis ng kapayapaan, at ituon ang mga banal sa mapalad na Tagapagtipon Mismo sa halip na sa pagkabigo ng mga natipon.

Oo, habang dumidilim ang mga araw at mabilis na papalapit sa katapusan ang dispensasyon, ang mga taong may tatak ni Nehemias ang magiging tunay na mahalaga sa bayan ng Diyos, at sila ang magliligtas sa kanilang sarili at sa mga nakikinig sa kanila.

Sa harapan ng kanyang reyna, ibinigay ni Artaxerxes ang hinihinging pahintulot, na may takdang panahon ng pagliban, kung kailan malaya si Nehemias na tuparin ang hangarin ng kanyang puso, at pumunta sa kanyang mga kapatid bilang tunay na propeta upang magsalita ng mga salitang pangaral, pampatibay at pampalakas-loob (t. 6). Lahat ng maaaring kailanganin sa gawain ng pagtatayo ay ibinigay ng hari, kung

paanong ang Hari ng mga hari, na Siya ring ulo ng Kanyang katawan, ang Iglesya, ay natutuwang ibigay sa Kanyang mga kusang-loob na manggagawa ang lahat ng bagay na kailangan sa ministryong ipinagkatiwala sa kanila. At dito ay mapapansin natin na magkaisip sina Ezra at Nehemias sa pagkilala na ang bawat pagpapala ay galing sa mabuting kamay ng Diyos (t. 8).

Mabilis na natapos ang paglalakbay (sapagkat nag-aalab na pag-ibig ang nagtutulak sa kanya), tumawid si Nehemias sa ilog at iniharap ang mga liham ng hari sa mga gobernador ng halu-halong bayang Samaritano, na pinatira sa lupain ng sampung lipi mula pa noong panahon ni Esar-haddon. Agad nating mababasa ang tungkol sa dalawang lalaking nagdamdam at nagalit; sila ay sina Sanballat na Horonita at Tobiah na Ammonita, na tinawag nang may paghamak na si Tobiah na *alipin*. Nang mabalitaan nila ang kanyang pagdating, “labis nilang ikinasama ng loob na may dumating na isang tao na naghahanap ng ikabubuti ng mga anak ni Israel” (t. 10). Dahil ang mga lalaking ito ay nagdulot kay Nehemias ng maraming gulo at alalahanin sa kalaunan, mabuting itanong dito kung sino o ano ang maaaring kinakatawan nila, at kung may ganito rin bang mga kaaway na malamang nating makaharap ngayon kaugnay ng pagtatanggol sa “kasalukuyang katotohanan.”

Si Sanballat ay tinatawag na Horonita, na karaniwang ipinapalagay na ang ibig sabihin ay tubong Horonaim, isang lungsod ng Moab. Tungkol naman sa pinagmulan ni Tobiah, wala tayong anumang duda. Kaya sa dalawang kaaway na ito ay mayroon tayong mga kinatawan ng mga lahing palaban na tungkol sa kanila ay nasusulat, “Ang Moabita at ang Ammonita ay hindi papasok sa kapulungan ng Diyos magpakailanman,”

gaya ng ipinaaalala sa atin sa kalaunan sa kabanata 13:1. Ibinibigay ng pagbabawal sa Deuteronomio 23:3-6 ang dahilan nito: “Ang isang Ammonita o Moabita ay hindi papasok sa kapulungan ng Panginoon; hanggang sa kanilang ikasampung salinlahi ay hindi sila papasok sa kapulungan ng Panginoon magpakailanman: sapagkat hindi nila kayo sinalubong ng tinapay at tubig sa daan, nang kayo ay lumabas sa Egipto; at sapagkat inupahan nila laban sa iyo si Balaam na anak ni Beor na taga-Pethor ng Mesopotamia, upang sumpain ka. Gayunman...ang Panginoon mong Diyos ay ginawang pagpapala sa iyo ang sumpa, sapagkat minahal ka ng Panginoon mong Diyos. Huwag mong hahanapin ang kanilang kapayapaan ni ang kanilang kasaganaan sa lahat ng iyong mga araw magpakailanman.”

Sa pagbasa ng ganitong utos, natural lang na itanong natin: bakit ganito kabigat ang hatol sa Moab at Ammon dahil sa pagtanggong tumulong sa Israel nang papasok na ito sa lupang pangako? Bakit ito inasahan sa kanila at hindi sa iba? Napakasimple ng sagot. May ugnayan ng dugo na nagbibigay sa Israel ng karapatang umasa sa kanilang tulong, pero lubos na itinakwil ang ugnayang ito. Ang Moab at Ammon ay mga tunay na anak ni Lot, pero sa sarili niyang mga anak na babae! Kaya sila talaga ay “mga anak sa labas, at hindi mga anak” (Hebreo 12:8). Tiyak na nagsasalita sila sa atin tungkol sa mga nag-aangking anak ng Diyos, pero hindi ipinanganak ng Espiritu. Kaya palagi, bilang ipinanganak lamang ng laman, inuusig nila ang espirituwal na binhi. Sila ang kinatawan ng relihiyong makalaman, ng makalamang pag-aangkin, at dahil dito ay kinasusuklaman nila ang katotohanan ng tunay na buhay, at kinapopootan nila ang katotohanang, “Malibang ipanganak na muli ang isang tao, hindi niya makikita ang kaharian ng Diyos.”

Pakiramdam nila ay may karapatan din sila sa mga ordenansa ng Diyos, at kalayaang makibahagi sa Kanyang paglilingkod at pagsamba gaya ng sinuman; pero sila ay mga taong likas lamang na may pahid ng pagiging relihiyoso, at ang ganito ay laging naging pinakamapait na kalaban ng tunay na nagpaparangal kay Cristo at lumuluwalhati sa Diyos.

Napakarami nila ngayon gaya ng pagdami nila sa buong kasaysayan, at ang layunin nila ay gaya pa rin ng dati: sirain ang katotohanan kung kaya nila, at wasakin kung hindi nila ito masira. Iniiwan muna natin sina Sanballat at Tobiah na nagngangalit ang ngipin sa kanilang galit at inis, at sundan natin si Nehemias patungo sa lungsod ng Diyos. Pagdating sa Jerusalem, nagpahinga siya nang tatlong araw. Pagkatapos, hindi sumangguni sa laman at dugo, kundi nagsama ng ilang lalaki, bagama't wala siyang sinabihan kung ano ang inilagay ng Diyos sa kanyang puso, bumangon siya sa gabi at lumabas para tahimik na tingnan ang pagkawasak na dumating. Nakaaantig nang husto ang paglalakbay na ito sa gabi paikot sa mga pader ng lungsod. "Sino sa may tunay na malasakit sa bayan ng Diyos ang hindi nakaranas ng ganito? Ang mga maharlika at mga pinuno at ang buong bayan ay mahimbing na natutulog, pero ang nag-iisang taong ito, na ang puso ay hinipo ng Diyos, ay nagpupuyat sa hatinggabi, at pumupunta sa bawat pintuan at bawat tore, na may pinakamalalim na kalungkutan at malasakit na tinitingnan ang mga butas na ginawa ng kasalanan.

"Lumabas ako sa gabi," sabi niya, "sa Pintuan ng Libis, sa harap ng balon ng dragon, at sa Pintuan ng Dumi, at tiningnan ko ang mga pader ng Jerusalem, na giba, at ang mga pintuan nito ay tinupok ng apoy. Pagkatapos ay nagpatuloy ako sa Pintuan ng Bukal, at sa tangke ng hari: pero walang madaanan ang hayop na sinasakyan ko. Pagkatapos ay umahon ako sa gabi sa tabi ng

batis, at tiningnan ko ang pader, at bumalik ako at pumasok sa Pintuan ng Libis, at sa gayon ay umuwi” (tt. 13-15). Hindi ito isang mapintasing kritiko na walang damdaming tumitingin sa kawalang-depensa ng kanyang mga kapatid; kundi isang taong may layunin at panalangin, na nakamasid sa mga bagay na umantig sa kanyang kaluluwa hanggang kaibuturan, na may hangaring itayo ang hinayaang mawasak ng makalamang ginhawa at pansariling paghahangad.

Pagkatapos lamang ng pagtingin na ito sa gabi niya tinipon ang bayan, kasama ang kanilang mga pinuno at ang mga saserdote ng Panginoon, upang ipaalam sa kanila ang kanyang misyon. Napakaingat ng kanyang paraan. Walang paninisi, walang mapagmataas at nakaiinis na paghahambing o pagtatambis na gaya ng mga Pariseo, kundi lubos niyang ibinilang ang sarili kasama nila at sinabi: “Nakikita ninyo ang kagipitang kinalalagyan natin; kung paanong wasak ang Jerusalem, at ang mga pintuan nito ay sinunog ng apoy: halikayo, at itayo natin ang pader ng Jerusalem, upang hindi na tayo maging kahihyan” (t. 17). Ang ganitong tao ay isang pinunong isinugo ng Diyos at pinagkalooban ng kakayahan ng Espiritu. Hindi niya sinabing, “Kayo ay nasa kagipitan;” kundi “Tayo.” Hindi siya nag-utos ng, “Humayo kayo, at magtayo,” kundi nakiusap siya, “Magtayo tayo.” Hindi niya sinabing, “Kayo ay kahihyan,” kundi nagsumamo siya, “Huwag na tayong maging kahihyan.” At pagkatapos ay ikinuwento niya ang mabuting kamay ng kanyang Diyos na sumasakanya, at ang utos ng hari.

Nagising at lumakas ang loob ng bayan, at agad silang sumigaw, “Tumindig tayo at magtayo;” at sa gayon ay nakipagkapit-kamay sila sa mahal na lingkod ng Diyos para sa gawaing kanyang binalak. Walang duda na hindi lahat ay may

pagkabagabag ng kaluluwa na hinihingi ng kalagayan; pero kailangan pa ring gawin ang gawain, at lalalim pa ang pagkabagabag habang sila ay nagpapatuloy.

At ngayon ay naririnig nating muli sina Sanballat at Tobiah; at kasama nila ang ikatlong kaaway, si Geshem na Arabe. Ang lalaking ito ay maaaring Edomita o Ismaelita, mas malamang na Ismaelita; pero alinman sa dalawa, nagsasalita siya tungkol sa laman na nakikipagdigma laban sa Espiritu. Kapwa sina Ismael at Esau ay mga larawan ng likas na tao—kaya ng laman—at kalaban nina Isaac at Jacob, ang binhi ng pangako. Sa ibang bahagi ng aklat na ito, si Geshem ay tinatawag na Gashmu. Nang mabalitaan ng hindi karapat-dapat na tatlong ito ang gawaing binabalak sa lugar ng Pangalan, nagkatuwaan sila sa pangungutya. Napansin ni Nehemias na, “Pinagtawanan nila kami nang may paghamak, at hinamak kami, at sinabi, Ano itong ginagawa ninyo? maghihimagsik ba kayo laban sa hari?” (t. 19).

Hanggang noon, ang hangganan sa pagitan ng mga Israelitang panlabas na hiwalay at ng mga halu-halong bansang ito ay halos nabura na; kaya may kapayapaan at katahimikan. Pero ngayon ay may dumating na taong nagbabalak na itayong muli ang pader ng paghihiwalay, at ito ay mapait nilang tinutulan, bagama’t sa simula ay sinubukan lamang nilang pagtawanan ang pasya ng nalabi. Sa lahat ng kanilang pangungutya, mahinahong sumagot si Nehemias: “Ang Diyos ng langit, Siya ang magpapala sa amin; kaya kaming Kanyang mga lingkod ay babangon at magtatayo: pero kayo ay walang bahagi, ni karapatan, ni alaala, sa Jerusalem!” (t. 20). Inihagis na niya ang hamon at ipinahayag ang kanyang matatag at walang-kompromisong paninindigan sa paraang hindi maaaring

mapagkamalan. Mula ngayon ay kapopootan siya na gaya lamang ng pagkapoot ng mga nagdaramdam kapag ang kanilang huwad na pag-aangking panrelihiyon ay ipinapakitang walang halaga! Ang lantarang makamundong tao ay hindi napopoot sa tunay na mula sa Diyos nang kasing-pait ng nag-aangking walang Cristo, na may pangalang buhay pero patay. Hindi matagalan ng ganitong tao ang mga espirituwal na katotohanan; sapagkat kapag hinarap siya sa mga ito, nalalantad ang kahungkagan ng kanyang pag-aangkin, gaya ni Dagon nang ilapag sa harap nito ang kaban ni Jehova. Ito ang nagpapaliwanag sa pait ng pagsalungat ng mga kaaway na ito sa gawain ng Diyos na nagaganap sa Jerusalem.

Kabanata 3: Ang mga Pintuan ng Jerusalem

Agad nagsimula ang gawain, at dapat nating mapansin kung gaano ito kapersonal para sa bawat isa. Si Nehemias ang lingkod na ginamit upang pukawin ang iba; pero sila mismo ay napukaw, at ang "Sa bawat tao ang kanyang gawain" ay bagay na bagay na paglalarawan sa abalang tanawing ito. Ang kabanatang ito ay parang isang pahina mula sa mga aklat ng Diyos na nagtatala ng paglilingkod, at tiyak na bubuksan ito sa Hukuman ni Cristo, kapag ang bawat isa ay gagantimpalaan ayon sa sarili niyang gawain—at ang ilan na umiwas sa trabaho, nakalulungkot, ay mawawalan noon. Sapagkat binanggit dito kapwa ang mga nagtrabaho at ang mga umiwas, at dito mananatili ang kanilang mga pangalan hanggang ang Panginoon Mismo ang magbigay ng Kanyang hatol sa lahat. Napakalalim ng aral sa ganitong mga tala, at nararapat itong pagbulay-bulayan nang maingat upang pukawin ang ating isipan sa pamamagitan ng pagpapaalala.

Sa Bagong Jerusalem ay magkakaroon ng labindalawang pintuan (Apocalipsis 21:12), at ang bawat pintuan ay iisang perlas; kaya saan mang panig tingnan ng isang tao ang lungsod, maaalala niya ang mahalagang katotohanan na si Cristo ay "umibig sa iglesya, at ibinigay ang Kanyang sarili dahil dito" (Efeso 5:25). Bumaba Siya mula sa Langit na parang isang mangangalakal na naghahanap ng magagandang perlas; at nang matagpuan Niya ang isang perlas na napakamahal, binili Niya ito, kapalit ang lahat ng mayroon Siya; "bagama't Siya'y mayaman, ay nagpakadukha dahil sa atin," upang tayo ay yumaman. At ang makalangit na lungsod na iyon, na si Cristo

ang sentro at ang ilawan na naglalantad ng kaluwalhatian ng Diyos, ay may "pader na malaki at mataas," na nagsasalita, gaya ng pader ng makalupang lungsod, ng kaligtasan at ng pagbubukod.

Ang Jerusalem noong panahon ni Nehemias ay tila mayroon ding labindalawang pintuan, bagama't sampu lamang ang binanggit sa kabanatang ito; pero sa kabanata 8:16 ay mababasa natin ang tungkol sa "pintuan ng Efraim," at sa 12:39 ang tungkol sa "pintuan ng bilangguan." Ang sampung binanggit sa bahaging ito ay nagpapaalala sa atin ng bilang na, gaya ng mahusay na sinabi ng iba, ay naglalarawan ng pananagutan sa Diyos at sa tao, na ang sukatan ay ang sampung salita ng kautusan; samantalang ang labindalawa ng makalangit na lungsod (at pansinin kung gaano karaming labindalawa ang nasa Apocalipsis 21), ayon sa mungkahi ng ilan, ay naglalarawan ng ganap na pamamahala, o kabuuan ng pamahalaan, na makikilala lamang sa araw na dadalhin doon ng mga hari sa lupa ang kaluwalhatian at karangalan ng mga bansa.

Naisip ko na baka may mga banal na aral para sa atin sa mga pangalan at pagkakasunod-sunod ng mga pintuang ito. Alam kong laging may panganib na maging mapaglikha ng mga haka-haka. Ang isipang hindi nagpapasakop ay "masama lamang na palagi" (Genesis 6:5), sa mga bagay ng Panginoon gaya rin sa lahat ng iba pa, kaya nais nating iwasan iyon. Pero sa pagtingin sa mga pintuang ito, hindi ko gaanong layuning ibigay ang kahulugan ng mga ito kundi gumawa ng praktikal na pagsasabuhay ng katotohanan na, kumbinsido ako, ay lubhang kailangan sa panahong ito ng Laodicea. Kaya isa-isahin natin ang mga ito ayon sa pagkakasunod, habang dinadaan natin

ang kabanata, at papansinin din natin ang mga kawili-wili at nakapagtuturong punto tungkol sa paglilingkod habang lumilipat tayo mula sa isang pintuan papunta sa isa pa. Magsisimula tayo, kung gayon, sa

Ang Pintuan ng mga Tupa

na mababasa natin sa unang talata: "Nang magkagayo'y bumangon si Eliasib na dakilang saserdote na kasama ng kanyang mga kapatid na mga saserdote, at kanilang itinayo ang pintuan ng mga tupa; kanilang itinalaga ito, at inilagay ang mga pinto nito; hanggang sa moog ng Hammea ay kanilang itinalaga, hanggang sa moog ng Hananel."

Talagang gawaing pang-saserdote ito, sapagkat sa pintuang ito idinadaan ang mga hayop na ang pagkamatay at pagbububo ng dugo ay larawan ng nag-iisang Handog na nasa ikasiyam na kabanata ng Hebreo. Itinuturo nila ang ganap na hain ng hindi pinangalanang Isa sa Isaias 53, na "dinalang gaya ng kordero sa patayan, at gaya ng tupa na pipi sa harap ng mga manggugupit sa kanya, gayon ma'y hindi Niya ibinuka ang Kanyang bibig."

Nagpapasalamat tayo na hindi na natin kailangang itanong, gaya ng eunuko, "Tungkol kanino sinasabi ito ng propeta? tungkol sa kanyang sarili, o tungkol sa ibang tao?" (Mga Gawa 8:34). Kilalang-kilala ang Ibang Taong iyon ng ating mga naakay na magtiwala sa Taong si Cristo Jesus, na ibinigay ang Kanyang sarili na pantubos sa lahat. Sa Kanya ay namasdan natin ang Kordero ng Diyos na nag-aalis ng kasalanan ng sanlibutan (Juan 1:29).

Malinaw, kung gayon, na ang Pintuan ng mga Tupa ay nagsasalita sa atin tungkol sa krus. Sa Pintuan ng mga Tupa nakatagpo ng Panginoon ang lalaking lumpo at pinagaling siya,

gaya ng nakatala sa Juan 5, kung paanong sa krus natatagpuan ng walang magawang makasalanang buhay at kapayapaan. Dito sinimulan ng nalabi noong una ang pagtatayo ng pader, ang mga kamay ng mga saserdote ay nagpapatong ng bato sa bato, at naglalagay ng mga biga at mga halang. At dito dapat magsimula ang bawat taong talagang may kinalaman sa Diyos, maliban na lamang sa paghatol. Ang pader, gaya ng nakita na natin, ay nagsasalita ng kabanalan, na dapat magsara sa kasamaan; pero kung ano ang kasamaan, hindi natin ito lubos na malalaman hangga't hindi natin naiintindihan kahit papaano ang kahulugan ng krus. Doon lubusang nahayag ang lahat ng kalikuan ng puso ng tao; doon din ipinahayag ang ganap na kabanalan ng pagkatao ng Diyos sa paraang mas malinaw pa kaysa sa ipakikilala sa dagat-dagatang apoy. Sa krus nagtagpo ang awa at katotohanan, at doon naghalikan ang katuwiran at kapayapaan (Awit 85:10).

"Sa krus ni Cristo'y ating makikita Kung paanong ang Diyos ay nagliligtas, gayunma'y matuwid pa."

Ang pinakamahalagang katotohanan ng Kasulatan ay ito: na sa krus, ang hatol ng banal na Diyos laban sa kasalanan ay bumagsak sa Kanyang walang-dungis na Anak, nang Siya ay "nagbata, ang matuwid dahil sa mga di-matuwid, upang tayo'y madala Niya sa Diyos" (1 Pedro 3:18). Wala nang hihigit pa sa pagkaunawa nito upang magbigay ng kapayapaan sa isang kaluluwang balisa. Ako ay nagising upang makita ang aking sarili na isang nawawala at nagkasalang makasalanang. Marahil sa loob ng maraming taon ay pinagsisikapan kong itatag ang sarili kong katuwiran, at umaasang tiyak na magiging maayos ang lahat para sa akin dahil sa inaakala kong kabutihan sa aking sarili. Nilinlang ko ang aking sarili sa pag-iisip na ang Diyos, na

pag-ibig, ay dapat palampasin ang kasalanan nang walang parusa, o na ang aking kasalanan, kahit paano, ay napakagaan na hindi ako nito kailanman ilulubog sa hukay ng kapighatian. Pero ngayon ay nagbago na ang lahat. Natutunan kong ako ay isang taong nawawala! Ang aking mga kasalanan, na noon ay parang maliliit na bagay lamang, na kasingliit ng punso, ngayon ay tumatayo sa harap ng aking takot na paningin na parang madidilim at walang-hugis na mga bundok, na kinatatakutan kong ililibing ako sa ilalim ng kanilang kakila-kilabot na bigat sa pinakamalalim na kailaliman ng poot ng Diyos. Tumitingin ako sa aking kanan, pero wala akong makitang tutulong. Wala akong matakbuhan. Sa aking kawalan ng pag-asa ay sumisigaw ako, "Walang taong nagmamalasakit sa aking kaluluwa!" (Awit 142:4); at sa oras ng aking pinakamatinding kagipitan ay dumating sa akin ang Isa na ang mga paa ay magaganda sa ibabaw ng mga bundok, isang sugo, isa sa isang libo, na nagsasabi sa akin ng mabuting balita na ang Diyos, ang Diyos na lubha kong pinagkasalahan at lantaran kong nilapastangan, ay nakasumpong ng pantubos, at sa gayon ay maililigtas Niya ako sa pagbaba sa hukay (Job 33:24). Ang lahat ng aking mga kasalanan at pagkakasala ay ipinasan kay Jesus. Ang hatol na para sa akin ay bumagsak sa Kanyang banal na ulo, at kaya ako ay makalalaya nang may katuwiran.

Talagang karapat-dapat ang ganitong mensahe na tawaging "Ebanghelyo!" Mabuting balita nga! Mas kaaya-aya pa kaysa malamig na tubig sa isang nauuhaw na kaluluwa!

Gaya noong una, nang kumuha si Noe ng bawat malinis na hayop at ng bawat malinis na ibon, at naghandog ng mga handog na susunugin sa ibabaw ng dambana (Genesis 8:20), gayon din ngayon, tiningnan ni Jehova ang gawain ng Kanyang

minamahal na Anak at "naamoy ang mabangong samyo," na tunay na "samyo ng kapahingahan" (*margin*); sapagkat sa ganito ay napawi ang kasalanan, at ang Diyos ay maaaring maging matuwid at Siyang nag-aaring-matuwid sa sumasampalataya kay Jesus. Kaya si Cristo ang naging Pintuan ng mga tupa, gaya ng sinabi Niya: "Ako ang pintuan; ang sinumang pumasok sa pamamagitan Ko ay maliligtas, at papasok at lalabas, at makasusumpong ng pastulan" (Juan 10:9).

Ang lahat ng ito, at higit pa, ay maipaaalala sa atin ng Pintuan ng mga Tupa. Isa rin itong pintuan ng paghatol; sapagkat sa Kasulatan ay madalas magsalita ang pintuan tungkol sa paghatol, dahil sa mga lungsod sa Silangan, doon ibinibigay ang katarungan. Pero dito, ang paghatol ay bumabagsak, hindi sa may sala, kundi sa Walang-sala na kusang tumayo sa lugar ng makasalanan. "Siya'y ibinigay dahil sa ating mga pagsuway, at muling binuhay dahil sa pag-aaring-matuwid sa atin; kaya't yamang inaring-matuwid sa pananampalataya, tayo'y may kapayapaan sa Diyos sa pamamagitan ng ating Panginoong Jesu-Cristo" (Roma 4:25; 5:1).

Ang lahat ng inaring-matuwid sa ganitong paraan ay mga tupa na ngayon ng Mabuting Pastol na namatay, ng Dakilang Pastol na nabubuhay sa kaluwalhatian, ng Punong Pastol na darating muli. Bilang Kanyang mga tupa, may karapatan silang pumasok sa pintuan papasok sa lungsod. Ang mga kaluluwang ligtas, at *sila lamang*, ang dito sa lupa ay tinitipon ng Espiritu sa pangalan ng Panginoong Jesus, nakahiwalay sa sanlibutan at sa kasamaan nito, at sila lamang ang mapapasaloob ng pader na iyon na jaspe, nakatipon sa palibot ng Kordero sa kaluwalhatian.

Hayaan mong idiin ko ito sa iyo, mahal na mambabasa—naging totoo na ba ang lahat ng ito sa iyong kaluluwa? Ang pagtitiwala mo ba para sa walang-hanggan ay nakasalig sa gawain ni Cristo? Kay Jesus lamang ba ikaw nagtitiwala, Siya na sa mga taimtim na oras na iyon ng kadilimang mas malalim pa kaysa sa dilim sa Egipto, "ay nag-iisang nakipaglaban," dinaig ang kapangyarihan ni Satanang muling pagkabuhay, at ngayon ay itinaas sa kanan ng Diyos upang maging Prinsipe at Tagapagligtas?

Naku, magpakumbinsi ka! Kung ang sinasandalan mo ay anumang kulang dito, ang kaluluwa mo ay nasa panganib na lubhang mabigat at nakakatakot; sapagkat tanging "ang dugo ni Jesu-Cristo, ang Anak ng Diyos, ang naglilinis sa atin sa lahat ng kasalanan" (1 Juan 1:7). Pero kung ito ang batayan ng iyong pagtitiwala, kung ikaw ay ligtas at alam mo ito, kung ang aral ng Pintuan ng mga Tupa ay tunay mong natutunan sa harapan ng Diyos, inaanyayahan kitang sumama sa akin ngayon patungo sa

Ang Pintuan ng mga Isda

Pero sa daan ay may maliit na bahagi ng pader na itinatayo ng mga lalaki ng Jerico. Ang Jerico ay ang lungsod ng sumpa, pero "Tinubos tayo ni Cristo sa sumpa ng kautusan, nang Siya'y naging sumpa dahil sa atin; sapagkat nasusulat, Sumpain ang bawat binibitay sa punong kahoy." Kaya ang masasayang lalaking ito ng Jerico ay nasa lugar na ngayon ng pagpapala, at naglilingkod sa panibagong espiritu. Katabi nila, na tila nag-iisa, ay nagtatayo si Zachur na anak ni Imri, pero nakatingin sa kanya ang mata ng Diyos, at makikita niya ang kanyang pangalan sa talaan ng karangalan sa araw ni Cristo. Pagkatapos ay mababasa natin: "At ang pintuan ng mga isda ay itinatayo ng

mga anak ni Senaa; kanilang inilagay ang mga biga niyaon, at inilagay ang mga pinto niyaon, ang mga trangka niyaon, at ang mga halang niyaon" (t. 3).

Ang pangalan ng pintuang ito ay agad na nagpapaalala sa atin ng salita ng Panginoon kina Simon at Andres nang matagpuan Niya silang "naghahagis ng lambat sa dagat." "At sinabi Niya sa kanila, Sumunod kayo sa Akin, at gagawin Ko kayong mga mamamalakaya ng mga tao." Napakaganda ring malaman na, nang walang anumang pagpapaliban, sila ay "*pagdaka'y* iniwan ang mga lambat, at sumunod sa Kanya" (Mateo 4:17-20).

Isang mabigat na katotohanan ito, na sa palagay ko ay madalas makalimutan sa panahong ito na nagmamadali at hindi mapakali: na ang pangunahing gawain ng mga ligtas na ay ang madala ang iba kay Cristo. Naku, naku, nakapanghihilakbot ang kawalang-malasakit ng marami sa bayan ng Diyos tungkol dito! Ang Pintuan ng mga Isda ay nakasara, o guho na, at walang tapat na "mga anak ni Senaa" na sapat ang kasigasigan tungkol sa kalagayan ng mga nawawala upang itayo itong muli. Hindi ba nakakahiya, isang napakalaking kahihiyan, na masabi kailanman tungkol sa mga banal na papunta sa Langit na wala silang pakialam sa mga makasalanang papunta sa Impiyerno? At sinabi ng Diyos, "Ang nagkakait ng trigo ay susumpain ng bayan."

Naku, kay lupit ng puso nito! Mga kaluluwang napapahamak sa mismong harap ng ating mga mata, at walang tinig na nagpapahayag ng mensahe ng pag-ibig ng Diyos sa mga nawawala! Mga kapatid na lalaki, mga kapatid na babae, maging tapat kayo sa Diyos! Harapin ninyo ang tanong sa Kanyang presensya, *Ano ang ginagawa mo para sa mga kaluluwa?* Tatayo ba ang mga kaibigan, mga kapitbahay, mga kamag-anak,

sa araw na iyon at magsasabing: "Ilang taon akong tumira sa tabi niya; alam niyang papunta ako sa Impiyerno; hindi niya ako binalaan kailanman, ni sinabihan man ng daan ng pagtakas." Nakikiusap ako sa inyo, huwag ninyong iwasan ito sa pamamagitan ng mga banal-banalang pananalita gaya ng, "Puro lakas ng laman iyan," at "kailangang patibayin ang mga banal." Ang mga salitang ganyan mula sa mga taong hindi man lang nag-aangat ng daliri upang pigilan ang iba sa pagbagsak sa walang-hanggang kapahamakan ay talagang nakasusuklam; oo, mas masama pa; tunay na masama at kasuklam-suklam ang mga ito sa pandinig Niya na nagsasabing, "Ang matalino ay nakakahikayat ng mga kaluluwa" (R. V.).

Itayo ninyo ang Pintuan ng mga Isda, mga kapatid; humayo kayo at hanapin ang mga nawawala, at dalhin sila sa loob ng pader, kung saan, kapag sila ay naligtas na, sila ay aalagaan at tutulungan sa mga bagay ng Diyos.

Alam kong hindi pare-pareho ang kaloob ng lahat; hindi lahat ay makapangangaral sa libu-libo. Pero tiyak na hindi gaanong kaloob ang kulang kundi biyaya. Hindi kailangan ng espesyal na kaloob upang mamigay ng mga tract ng Ebanghelyo, o magsalita ng isang mapagmahal na salita sa tamang panahon sa mga nangangailangang kaluluwa. Kung may sapat kang "kaloob" para gumugol ng ilang oras sa pag-uusap tungkol sa panahon, o sa iba't ibang usapin ng tahanan, negosyo, o pulitika, nasa iyo na ang lahat ng kaloob na kailangan upang bumulong ng isang malumanay na mensahe ng babala sa tainga ng isang pabaya, o ituro kay Cristo ang isang taong balisa.

Huwag sanang umiwas ang sinuman sa gawaing ito, sapagkat mabilis nang dumarating ang araw ng pagkakahayag. Sa araw na iyon, ang Kanyang mga mata na parang ningas ng apoy ay

tatagos sa bawat lihim na motibo, bawat hindi karapat-dapat at makasariling isipan, at ilalantad ang lahat. Sa talata 4 ay mababasa natin ang tungkol sa tatlong nag-ayos ng bahagi ng pader na katabi ng Pintuan ng mga Isda, at pagkatapos ay mababasa natin ang tungkol sa mga Tekoita; at itinala ng Espiritu Santo na "ang kanilang mga maharlika ay hindi nagpasan ng kanilang leeg sa gawain ng kanilang Panginoon" (t. 5). Haharapin nila ang talang ito sa Hukuman ni Cristo; at natatakot ako na may ilang ginawang "maharlika" ng Diyos, at maraming nagpakamaharlika sa sarili, sa bayan ng Panginoon ngayon na nagpapakita ng ganoon ding lantarang kawalang-malasakit sa gawain ng Diyos.

Sa kabilang banda, inaamin ko na ang kasigasigan na galing lamang sa laman ay hindi kikilalanin ng Diyos; at dito ay nakikita natin ang pangangailangang idiin ang mga aral na ipinahihiwatig ng susunod na limang pintuan.

Ang Lumang Pintuan

"At ang lumang pintuan ay inayos ni Joiada na anak ni Pasea, at ni Mesullam na anak ni Besodias; kanilang inilagay ang mga biga niyaon, at inilagay ang mga pinto niyaon, at ang mga trangka niyaon, at ang mga halang niyaon."

Hindi natin ipipilit nang husto ang tiyak na kahulugan ng pintuang ito. Inisip ko noon na ito ay ang luma na ginagamit sa bago, ang lugar ng likas na pagkatao sa kaayusan ng biyaya; sapagkat ang ating mga katawan, kasama ang lahat ng kamangha-manghang mga bahagi nito, ay kabilang pa rin sa lumang paglalang; pero Siya na luluwalhati sa mga ito balang araw ay gumagamit na sa kanila sa Kanyang sariling paglilingkod kahit ngayon, sa araw ng kanilang pagkaaba.

Pero ang mungkahi ng iba na ang lumang pintuan ay ang daanan papunta sa lumang landas ay tila mas malinaw at mas mataas na kaisipan. Sa Jeremias 6:16 ay mababasa natin: "Ganito ang sabi ng Panginoon, Magsitayo kayo sa mga daan, at kayo'y magsitingin, at ipagtanong ninyo ang mga dating landas, kung saan ang mabuting daan, at magsilakad kayo roon, at kayo'y makasusumpong ng kapahingahan sa inyong mga kaluluwa." Kaya ang Lumang Pintuan ay maaaring magsalita ng pagpapasakop sa ipinahayag na kalooban ng Diyos—ang pananatili sa mga bagay na mula pa sa pasimula. Idinidiin pa rin nito sa atin ang dakilang katotohanan na tayo ay tinawag upang kilalanin sa lahat ng bagay ang pagka-Panginoon ni Cristo, at hawakan ang bawat kakayahang mayroon tayo para sa Kanyang utos, naglilingkod nang may biyaya sa puso.

*"Walang bagay na akin na tinatawag kong akin,
Hawak ko lamang ito para sa Nagbigay;
Ang puso ko, lakas ko, buhay ko, lahat sa akin,
Ay Kanya, at Kanya magpakailanman."*

Ang kasamaan ay wala sa mga likas na bagay mismo, kundi nasa maling paggamit sa mga ito. Ang bawat talentong mayroon tayo ay dapat gamitin para sa Kanyang kaluwalhatian. Kawawa ang taong nagtatago ng isa sa mga ito, na nagdadahilang ang likas na pagkatao, sa ganitong kahulugan, ay salungat sa biyaya!

Ito ang idinidiin sa atin ng Espiritu Santo nang sabihin Niya: "Kaya nga, mga kapatid, ipinamamanhik ko sa inyo alang-alang sa mga kaawaan ng Diyos, na inyong iharap ang inyong mga katawan na isang haing buhay, banal, kaayaaya sa Diyos, na siya ninyong makatwirang naglilingkod" (Roma 12:1). Dapat

alalahanin ng anak ng Diyos na siya ay binili sa isang halaga. Ang kanyang katawan ay binili ng dugo ni Cristo. Hindi lamang siya tinatawag na "italaga" ang kanyang sarili, gaya ng sinasabi ng mga tao ngayon, kundi buong-galak na kilalanin na siya ay naitalaga na sa pamamagitan ng kamatayan ng Panginoong Jesus. Ang dugo at ang langis ay inilagay na sa tainga, sa kamay at sa paa—siya ay pag-aari ni Cristo. Ang tainga, upang makinig sa Kanyang utos; ang kamay, upang gawin ang Kanyang ipinagagawa; ang paa, upang tumakbo sa Kanyang mga daan (tingnan ang Levitico 14:14-18, 25, 28, 29).

Mayroon bang tunay na makauunawa nito, at gayunma'y magiging pabaya pa rin tungkol sa paglilingkod? Imposible. Hindi ka lamang iniligtas mula sa Impiyerno, kundi binili ka upang maging alipin ni Jesu-Cristo.

May malalim na kahulugan ang salitang "iharap," gaya ng nabanggit sa itaas. Ang iyong katawan ay Kanya na. Maaari na lamang sana Niyang hingin ang sariling Kanya; pero sa biyaya ay sinasabi Niya, "Ipinamamanhik ko sa inyo... iharap ang inyong katawan." Nagawa mo na ba ito? Sa madaling salita, kinilala mo na ba ang Kanyang karapatan sa iyo? Kung hindi pa, magpapaliban ka pa ba? O minamahal, isuko mo ang iyong sarili sa Kanya, upang sa gayon ay magbunga ka para sa Diyos. "Dito'y naluluwalhati ang Aking Ama, na kayo'y magbunga ng marami" (Juan 15:8).

Hindi ko ipinipilit na ang Lumang Pintuan ay talagang sinadya upang ituro ang tiyak na katotohanang ito, at umaasa akong walang magrereklamo tungkol sa isang pagsasabuhay.

Anuman ang kahulugang makita ng isang mas espirituwal ang pag-iisip, nananatili ang katotohanan na "Kayo'y hindi sa inyong sarili; sapagkat kayo'y binili sa halaga." Ito ang nais kong

idiin, sapagkat sa marami ay halos nakalimutan na ito. Napakaraming Cristiano ang namumuhay na para bang ang tanging iniisip nila ay ang magpakasaya sa kasalukuyang tanawin, "sa silangan ng Jordan;" pinagbibigyan ang bawat kapritso ng kanilang mga katawang binili ng dugo, at umaasang makarating sa Langit sa wakas nang hindi kailanman naranasan ang pagod at pakikipaglaban—at gayundin ang malalim at nakatagong kagalakan—ng landas ng isang lingkod.

Lalo nang madalas itong totoo sa mga nasa maginhawa at madaling kalagayan. Ang mga kusang-loob na manggagawa sa talata 8 ay mabuting pagsabihan sa kanila. "Sa tabi niya ay nag-ayos si Uziel na anak ni Harhaia, sa mga platero. At sa tabi niya ay nag-ayos din si Hananias na anak ng isa sa mga manggagawa ng pabango." Nagdududa ako kung ang mga anak ng platero at ng manggagawa ng pabango ay nakaranas na ng tunay na mabigat na trabaho, pero dito ay nakikita natin silang masipag na tumutulong na patibayin ang Jerusalem. Hindi nakalimutan ng Diyos na ang kanilang malalambot at mapuputing kamay ay tumigas at nasunog sa araw habang gumagamit sila ng kutsara at argamasa sa mga pader ng banal na lungsod.

Hindi ko rin lalampasan ang mga Gabaonita, si Melatias at ang mga lalaki ng Gabaon (t. 7), kung ang ibig sabihin man nito ay ang mga inapo ng mga dating tusong manlilinlang na nakabitag kay Josue sa pagsuway, o tunay na mga Israelita na naninirahan sa sinaunang lungsod. Alinman dito, maaari tayong mapaalalahanan kung ano tayo noon, at kung ano ang ginawa sa atin ng biyaya.

Pagkatapos ng mga platero at ng mga manggagawa ng pabango, nag-ayos si Refaias na anak ni Hur, ang pinuno ng

kalahati ng Jerusalem. Hindi siya umupa ng utusan upang gawin ang trabaho para sa kanya, kundi bagama't siya ay taong may yaman at kapangyarihan, nagtrabaho siya sa sarili niyang mga kamay, at napansin ng Panginoon ang kanyang katapatan.

Sa talata 10 ay mababasa natin ang tungkol sa isang lalaking napakaliit ng saklaw ng kanyang gawain pero napakahalaga. Si Jedaias ay nag-ayos "sa tapat ng kanyang bahay." Kapansin-pansin ito. Marami sa bayan ng Diyos ang kaunti lamang ang magagawa sa hayag na paraan sa Kanyang paglilingkod, pero bawat isa sa kanila ay maaaring magmalasakit na ingatan ang pader sa tapat ng sarili nilang tahanan. At napakahalaga nito. Walang silbi ang pag-usapan ang paghihiwalay sa kapulungan kung walang paghihiwalay na iniingatan sa tahanan. Kung hinahayaan ang mga anak na pumunta sa sanlibutan, o dalhin ang sanlibutan sa tahanan, asahan mo, kaunti lamang ang magagawa ng hayag na patotoo. Ang mga makadiyos na salita sa pagtitipon at makamundong pamumuhay sa bahay ay agad na makasusuklam sa mga kapitbahay at kaibigan, at magiging dahilan ng pagkasira ng sambahayan.

Isa pang nakapagpapatibay na tanawin ang ibinibigay sa atin sa talata 12: "At sa tabi niya ay nag-ayos si Sallum na anak ni Halloes, ang pinuno ng kalahating bahagi ng Jerusalem, *siya at ang kanyang mga anak na babae.*" Tiyak na napakagandang tanawin ang makita ang pinunong ito at ang kanyang mga anak na babae na napakasigasig sa isang mabuting bagay. Ang ating mga kapatid na babae ay may maliwanag na halimbawa rito ng katapatan sa Panginoon. Sana ay sundin ito ng libu-libo pa!

Madalas, natatakot ako, kapag alam na ang katotohanan na ang mga babae ay tinatawag na magpasakop, at hindi mamuno sa hayag na gawain (gaya ng uso sa panahong ito), marami sa mga

kapatid na babae ang tumitigil na lamang at namumuhay nang walang ginagawa at espirituwal na nakatiwangwang. Pero hindi lahat ng gawain ay hayag, gaya ng napansin na natin. Maraming paraan at saganang pagkakataon ang ibinibigay sa mga makadiyos na babae upang maglingkod, kapwa sa Ebanghelyo at sa pagtatayo ng pader na nagbabantay at nagbubukod sa kasamaan, nang hindi umaakyat sa entablado at nang hindi inaagaw ang awtoridad sa lalaki. Basta't may kusang-loob na puso, hindi na kailangang managhoy tungkol sa kakulangan ng pagkakataon para sa paglilingkod ng mga babae sa paraang ayon sa Kasulatan.

Pero kung may gagamitin ang Diyos, hindi lamang dapat kilalanin ang Kanyang karapatan sa atin, kundi dapat ding mayroong kababaang-loob na laging nagpapaganda sa isang lingkod. Kaya tumuloy tayo sa

Ang Pintuan ng Libis

"Ang pintuan ng libis ay inayos ni Hanun, at ng mga taga-Zanoa" (t. 13).

Tiyak na nagpapahiwatig ito ng kababaang-loob—ang pagiging handang pumuwesto sa mababang lugar upang sa gayon ay maitaas ang Panginoon. Natatakot ako na bihira nang gamitin ng marami sa atin ang pintuang ito sa panahong ito.

Ang kapalaluan ay laging katangian ng mga nilalang na nagkasala, na wala namang maipagmamalaki; sapagkat "ano ang nasa iyo na hindi mo tinanggap?" Kahit sa paglilingkod sa Panginoon, napakadaling pumasok ng di-banal na bagay na ito, na nagtutulak sa isang lingkod na mainggit sa iba, sa halip na pakinggan ang tinig ng Panginoon habang sinasabi Niya, "Ano iyon sa iyo? Sumunod *ka* sa Akin!"

Ang sinabi ni Cowper tungkol sa kasalanan sa pangkalahatan ay masasabi rin tungkol sa kapalaluan sa partikular:

"Pumupulupot ito sa aking mga isipan, At sumisingit sa aking panalangin."

Ito nga ang ugat na kasalanan ng lahat. Dahil dito ay bumagsak si Satanas mismo, at ang isang "nagmamataas dahil sa kapalaluan ay nahuhulog sa kahatulan ng diyablo."

Sinabi ng Diyos, "Sa taong ito Ako titingin; sa kanya na dukha, at may pagsisising loob, at nangininginig sa Aking salita." Marahil ay alam na ng lahat na kapag lumalakad lamang nang may kababaang-loob ang isang tao sa harapan Niya, siya ay nasa kalagayan ng kaluluwa na ligtas siyang magamit sa paglilingkod. Hindi ko sinasabing hindi kayang pamahalaan ng Diyos ang lahat ng bagay, at sa isang paraan ay gamitin kahit ang pinakamababang tao. Kahit ang diyablo mismo ay napipilitang maglingkod. Ginamit ng Diyos si Balaam, at ang iba pang ganoon din kasama. Pero sa mga ganitong kaso, ito ay nauuwi sa kahatulan ng mismong taong ginamit.

Ang patuloy na mangaral at humawak sa katotohanan ng Diyos habang ang puso ay nagmamataas at ang mga mata ay palalo ay isa sa pinakamapanganib na landas na maaaring tahakin ng isang tao, at tiyak na mauuwi sa pagkawasak at kapahamakan.

Marami tayong dahilan, habang pinagmamasdan natin ang ating kalamigan at kawalang-malasakit, at ang nakapanghihilakbot na kapangyarihan ng sanlibutan sa atin, na magpatirapa sa harapan ng Diyos, sa halip na lumakad nang may kapalaluan, at sa huli ay matutunan na lamang natin na Siya ay "makapagpapakumbaba" sa atin, gaya ng nangyari sa

palalong hari ng Babilonia. Kung hindi natin ibababa ang ating sarili, Siya ang magbababa sa atin sa sarili Niyang paraan, sapagkat bahagi ng Kanyang layunin ang "ikubli ang kapalaluan sa tao."

Kaya habang iniingatan natin ito sa ating isipan, tumuloy tayo sa taimtim at lubhang kailangang aral ng

Ang Pintuan ng Dumì

"At ang pintuan ng dumi ay inayos ni Malchias na anak ni Rechab, ang pinuno ng bahagi ng Beth-hacchrem" (t. 14). Nakapagpapakumbabang trabaho ito para sa isang pinuno, pero tiyak na kailangang gawain.

Ang Pintuan ng Dumì ay ang daanan kung saan inilalabas nila ang karumihan, upang hindi madungisan ang lungsod. At kaya mababasa natin, "Yamang taglay nga natin ang mga pangakong ito, mga minamahal, ay linisin natin ang ating sarili sa lahat ng karumihan ng laman at ng espiritu, na gawing sakdal ang kabanalan sa takot sa Diyos" (2 Corinto 7:1).

Hindi magkakaroon ng tunay na pagpapala kung ito ay makalimutan; pero kung tunay nating natutunan ang aral ng Pintuan ng Libis, hindi na magiging mahirap ang aral ng Pintuan ng Dumì. Bilang mga banal at mga lingkod, tayo ay tinawag hindi sa karumihan, kundi sa kabanalan. Dapat nating linisin ang ating sarili; ibig sabihin, hatulan, sa harapan ng Diyos, at talikuran ang lahat ng karumihan—maging ito man ay ang mas magaspang na karumihan ng laman, o ang hindi gaanong nakapandidiri (sa paningin ng tao) na karumihan ng espiritu.

Sa unang tatlong kabanata ng Roma ay malinaw na inilarawan ang hubad na kapangitan ng karumihan ng laman. Sa unang

tatlong kabanata ng 1 Corinto at sa ikalawang kabanata ng Colosas ay inilantad ang karumihan ng espiritu: isang isip na nagmamataas laban sa Diyos at sa Kanyang Cristo—isang karunungan makalupa, makalaman, at makademonyo. Kaya mababasa rin natin sa ibang lugar ang tungkol sa "mga nasa ng laman at ng pag-iisip," na *dati* nating nilakaran. (Tingnan ang Efeso 2.)

Sa lahat ng mga bagay na ito ay tinatawag tayo ngayon na linisin ang ating sarili. Ang katawan at ang isip ay kapwa dapat ingatang malaya sa karumihan, para sa kaluwalhatian ng Diyos.

"Layuan mo rin ang mga masasamang pita ng kabataan" ay salitang lubhang kailangan. Sa sanlibutan sa ating paligid, ang mga tao ay nabubuhay upang pagbigyan ang pita ng laman, at ang pita ng mata, at ang kapalaluan ng buhay. Dapat ay iba ito sa Cristiano, at kailangang iba ito kung nais niyang maging sisidlan sa karangalan, pinabanal at kapaki-pakinabang sa Panginoon, at handa sa bawat mabuting gawa. Ibaba ang mga halang ng Pintuan ng Dumi, mga kapatid; ilabas ang karumihan! "Kayo'y magpakalinis, kayong nagdadala ng mga sisidlan ng Panginoon."

Kaya nagpapatuloy tayo sa ating paglalakbay sa palibot ng mga pader, at sunod nating darating ang

Ang Pintuan ng Bukal

"Ang pintuan ng bukal ay inayos ni Sallum na anak ni Colhoze, ang pinuno ng bahagi ng Mizpa" (t. 15).

Sa babae sa tabi ng balon, ang Panginoong Jesus ay nagsalita tungkol sa isang bukal (hindi lamang isang balon) ng tubig na buhay. Muli sa Juan 7 ay sumigaw Siya, "Ang sumasampalataya sa Akin... mula sa kanyang kalooban ay magsisibalang ang mga

ilog ng tubig na buhay." Ang bukal ng tubig na buhay ay isang larawan, o simbolo, ng Espiritu Santo na nananahan sa lahat ng mananampalataya.

Iginigiit ng marami na hangga't hindi lubos na isinusuko ng Cristiano ang kanyang sarili sa Diyos, hindi niya tinatanggap ang kaloob ng Espiritu Santo. Mali ito. "Kung ang sinuman ay walang Espiritu ni Cristo, siya ay hindi sa Kanya" (Roma 8:9); "Nang kayo'y magsisampalataya, kayo'y tinatakan ng Espiritu Santo ng pangako" (Efeso 1:13)—tinatakan din "hanggang sa araw ng pagtubos" (Efeso 4:30); "At sapagkat kayo'y mga anak, ay sinugo ng Diyos ang Espiritu ng Kanyang Anak sa ating mga puso" (Galacia 4:6).

Pero hindi maikakaila ng sinumang mapagmasid na mananampalataya na madalas sa karanasan ng marami ay may nangyayaring mukhang isang "ikalawang pagpapala." Ano ba talaga ang ibig sabihin nito? Ito lamang: na bagama't nananahan ang Espiritu Santo sa lahat ng anak ng Diyos sa panahong ito, sa marami ay napakalaganap ng pagiging makamundo at ng pagpapalugod sa sarili, kaya't Siya na dapat sanang kumokontrol sa atin para kay Cristo, at pumupuno sa atin ng kasariwaan at kapangyarihan habang inilalapit Niya si Cristo sa ating kaluluwa, ay naging parang bukal na barado ng mga bato at basura, at kaya ang buhay ay tigang at ang patotoo ay walang lakas. Nang sa wakas ay magising siya upang makita ang kahangalan ng ganitong buhay na walang silbi sa Diyos at kahihiyan kay Cristo, ibinababa ng banal ang kanyang sarili sa paghatol sa sarili, inaalís ang karumihan, at ngayon ang dating baradong bukal ay umaapaw, at ang Espiritu ng Diyos ay may kapangyarihang kumokontrol sa mananampalataya upang gamitin siya para sa kaluwalhatian ng Panginoon, at gawin

siyang sisidlan ng kaginhawahan sa iba. May bukal ng tubig na buhay sa loob niya, at mula sa kanyang kalooban ay dumadaloy ang mga ilog ng tubig na buhay para sa iba (Juan 7:38).

Ang "Kayo'y mangapuspos ng Espiritu" ay salitang hindi masusukat ang kahalagahan. Nawa'y lalo pang makilala ito ng bawat anak ng biyaya sa kapangyarihan habang lumalakad siya sa pagsunod sa Salita ng Diyos! Sapagkat may dalawang bagay sa Kasulatan na halos hindi mapaghihiwalay—ang tinutukoy ko ay ang Espiritu at ang Salita. Ang Cristianong puspos ng Espiritu ay magiging Cristianong puspos ng Kasulatan.

Sa mga talata 16 hanggang 25 ay mababasa natin ang tungkol sa maraming tao na nag-ayos ng bahagi ng pader mula sa pintuan ng bukal hanggang sa pintuan ng tubig. May mga pinong pagkakaiba at makahulugang pananalita na ginamit sa ilang pagkakataon na mabuting pansinin natin. Tungkol sa ilan ay mababasa lamang natin na inayos nila ang ganito at ganoong bahagi. Sa talata 20, tungkol kay Baruch ay sinabi sa atin na siya ay "*masikap* na nag-ayos ng ibang bahagi, mula sa pagliko ng pader," at iba pa. Hindi walang dahilan kung bakit isiningit ng Diyos ang salitang iyon. Tatlo ang binanggit sa talata 23 na nag-ayos sa tapat ng kanilang mga bahay, at makatitiyak tayo na mahalaga sa Diyos ang bawat detalye. Pero pagtuloy natin sa talata 26 ay darating tayo sa

Ang Pintuan ng Tubig

"Ang mga Nethineo nga ay nagsitahan sa Ophel, hanggang sa dakong tapat ng pintuan ng tubig sa dakong silanganan, at ang moog na nakausli."

Ang mga Nethineo ay mga lingkod, at nararapat lamang na sila ang mangalaga sa pintuang ito, sapagkat ang tubig ay

kadalasang larawan ng Salita ng Diyos. "Sa paano lilinisin ng binata ang kanyang lakad?

Sa pamamagitan ng pag-iingat ayon sa Iyong salita" (Awit 119:9).

Wala tayong nababasang pag-aayos na ginawa rito, kundi ang mga Nethineo lamang ay nanirahan sa tapat ng pintuan ng tubig. Marahil ay hindi na kailangang ayusin ang pintuang ito. Anuman ang mangyari, alam natin na ang bagay na sinasalita nito ay hindi kailangang ayusin, sapagkat ang Salita ng Diyos ay buhay at nananatili magpakailanman. Ang lahat ng walang-kabuluhang pagsalakay ng tao laban dito ay hindi nakasira o nakapagbago rito. Tayo ay tinatawag na ipagtanggol ito, masikap na nakikipaglaban para sa pananampalatayang minsanang ibinigay sa bayan ng Diyos, pero kawalan ng paggalang sa Diyos ang subukang tagpian o pagbutihin ito.

Ang tubig ng Salita ang ginagamit ni Cristo upang hugasan ang mga paa ng Kanyang mga alagad at ingatan silang malaya sa karumihan (Juan 13:1-16; 15:3). Nasusulat: "Inibig din naman ni Cristo ang iglesya, at ibinigay ang Kanyang sarili dahil dito, upang ito'y Kanyang pakabanalin, na nilinis sa paghuhugas ng tubig sa pamamagitan ng Salita," at iba pa. (Efeso 5:25, 26.)

Kapansin-pansin na ang iniuugnay sa Espiritu sa Efeso ay iniuugnay naman sa Salita sa Colosas. Ihambing ang Efeso 5:18-20 sa Colosas 3:16. Kapwa sila pinagmumulan ng kagalakan at pagpapala. At hindi tayo dapat magtaka sa pagkakatulad ng epektong ito, sapagkat tungkol sa Salita ay sinasabi, "Ang mga banal na tao ng Diyos ay nagsalita ayon sa udyok ng Espiritu Santo."

Sa kabanata 8 ng aklat na ito (Nehemias) ay nakikita natin ang buong bayan na nagtipon "na parang isang tao sa luwal na dako na nasa harap ng pintuan ng tubig," upang makinig doon sa pagbasa ng Salita ng Diyos. Ang naging bunga ay kagalakan at pagpapala.

O kapwa mananampalataya, nakikiusap ako sa iyo, "Pagbulay-bulayin mo ang mga bagay na ito; italaga mo ang iyong sarili sa mga ito," at sa gayon ay mahahayag sa lahat ang iyong pagsulong, habang "pinananahan mo nang sagana ang salita ni Cristo sa iyo," sapagkat, "Ang lahat ng Kasulatan na kinasihan ng Diyos ay mapapakinabangan din naman sa pagtuturo, sa pagsaway, sa pagtutuwid, sa pagsasanay sa katuwiran, upang ang tao ng Diyos ay maging ganap, na lubos na nasasangkapan sa bawat mabuting gawa" (2 Timoteo 3:16,17). Ito, kung gayon, ang kagamitan ng lingkod. Dapat siyang magsikap na iharap ang kanyang sarili na "subok sa Diyos, manggagawang walang anumang ikahihiya, na wastong gumagamit ng salita ng katotohanan."

At ang ibig sabihin nito ay higit pa kaysa sa pagbabasa ng mga aklat na isinulat tungkol sa Biblia, gaano man kapakinabang ang mga ito. Kailangan dito ang masipag at maingat na pag-aaral ng banal na Salita mismo. Ang ibang mga aklat ay madalas makatulong upang akayin ang isip sa ilang malalawak na linya, pero *ang* Aklat ang dapat manguna sa lahat kung nais nating tunay na lumago sa pagkakilala sa Diyos.

Sa pamamagitan lamang nito mo madadaig ang masama, kung "ang Salita ng Diyos ay nananatili sa iyo" (1 Juan 2:14).

Isa pang pangkat ng mga Tekoita ang nag-ayos sa pagitan ng pintuan ng tubig at ng susunod na pintuang pag-uukulan natin ng pansin, ito ay ang:

Ang Pintuan ng mga Kabayo

"Sa itaas ng pintuan ng mga kabayo ay nag-ayos ang mga saserdote, bawat isa sa tapat ng kanyang bahay" (t. 28).

Kapansin-pansin kung gaano kadalas ginagamit sa Kasulatan ang kabayo bilang larawan ng mandirigma.

Ganito ito inilarawan sa Job 39:19-25, kung saan, "Sa gitna ng mga pakakak ay sinasabi niya, Ha, ha! at naaamoy niya ang pagbabaka mula sa malayo." Sa Zacarias 1:8, at sa Apocalipsis 6, ay mababasa natin ang tungkol sa apat na makasagisag na kabayo, na nagsasalita ng mga kapangyarihang mandirigma; at kapag ang walang-hanggang Salita ng Diyos, na nakadamit ng kasuotang inilubog sa dugo, ay bumaba mula sa Langit para sa digmaang nauuna sa kakila-kilabot na hapunan ng dakilang Diyos, sa pasimula ng Milenyo, Siya ay nakikita sa pangitain na nakasakay sa isang puting kabayo, at ang mga banal ay nakikita ring nakasakay nang ganoon.

Ang asno ay simbolo ng kapayapaan; ang kabayo, ng digmaan. Nang pumasok sa Jerusalem noong una ang Prinsipe ng Kapayapaan, nakasakay Siya sa asno. Kapag dumating Siya upang humatol, nakasakay Siya sa kabayo.

Ang Pintuan ng mga Kabayo, kung gayon, ay maaaring magsalita ng paglilingkod bilang kawal sa isang sanlibutang laban sa Diyos at sa Kanyang katotohanan. Inuutusan tayo nito na "masikap na makipaglaban para sa pananampalatayang minsanang ibinigay sa mga banal" (Judas 3, R. V.).

Ang katotohanan ay ibinigay sa atin sa malaking halaga, hindi lamang para sa Isa na Siya Mismo ay "ang Katotohanan," kundi para sa pag-iingat nito, at sa pagbawi nito kapag nawawala ito

paminsan-minsan, napakaraming banal na mandirigma ang nagdusa at namatay.

Nakalulungkot na tayo, mga anak ng ganoon kaluwalhating mga ninuno, ay napakagaan ang pagpapahalaga sa bagay na para sa kanila ay mas mahal pa kaysa buhay! Nabubuhay tayo sa panahong walang hayag na pag-uusig, kundi panahon ng kaluwagan at ng pagbabalewala sa katotohanan. Malaki ang impluwensya sa atin ng diwa ng panahon; kaya kakaunti sa atin ang, gaya ng makapangyarihang lalaking iyon noong una, humahawak sa tabak ng Espiritu upang ipagtanggol ang katotohanan ng Diyos, at lumalaban hanggang ang kamay ay dumikit na sa mismong sandatang hawak nito. (Tingnan ang 2 Samuel 23:9, 10.) Pero ang mga Eleazar ng Diyos ay magkakaroon ng masaganang gantimpala sa araw na marami, natatakot kami, ay maliligtas pero gaya ng sa apoy.

Hayaan ninyong banggitin ko rito ang mga salita ng iba, na karapat-dapat isulat sa mga titik ng buhay na apoy:

"Talikuran ang lahat ng pamamaraan ng panahong ito. Tapakan ang baluti ni Saul. Hawakan ang Aklat ng Diyos. Magtiwala sa Espiritung sumulat ng mga pahina nito. Lumaban gamit ang sandatang ito lamang at palagi. Tumigil sa pagpapatawa, at sikaping gisingin sila. Iwasan ang palakpak ng mga natutuwang tagapakinig, at pakinggan ang hikbi ng isang kinumbinsi ng kanyang kasalanan. Tigilan na ang pagsisikap na *palugdan* ang mga taong ang tanging pagitan ng kanilang kaluluwa at ng Impiyerno ay ang kapal ng kanilang mga tadyang; at magbabala, at makiusap, at mamanhik, gaya ng mga nakadarama na umaabot na sa kanila ang tubig ng walang-hanggan."³

At tandaan mo, minamahal, habang ikaw ay lumalaban, na mabilis nang lumilipas ang araw ng patotoo para sa Diyos. Hindi magtatagal at huli na upang manindigan para sa katotohanan, at huli na upang ilapit si Cristo sa mga nangangailangang kaluluwa. "Dumarating ang gabi, na walang taong makagagawa" (Juan 9:4).

Ito ang ipinaaalala sa atin habang tumutuloy tayo sa

Ang Pintuang Silangan

"Kasunod niya ay nag-ayos din si Semaías na anak ni Sechanías, ang tagapag-ingat ng pintuang silangan" (t. 29).

Ang pintuan ng pagsikat ng araw ay tumuturo—hindi ba?—sa umagang walang ulap, kapag Siya ay bababa na parang ulan sa ginapasang damo, at parang maliwanag na sikat ng araw pagkatapos ng ulan.

Matapos Siyang sumikat bilang Maningning na Tala sa Umaga, at bilang ganoon ay tipunin sa Kanyang sarili ang Kanyang mga tinubos sa mga alapaap, Siya ay mahahayag sa Israel at sa mga bansang matitira bilang lubos na maluwalhating Araw ng Katuwiran, na may kagalingan sa Kanyang mga pakpak. Ito ang natatanging katangian na ipinakikilala Siya sa Israel at sa lupa, pero ang dalawa ay magkaibang aspeto lamang ng iisa Niyang pagbabalik.

Para sa masayang umagang iyon ay naghintay at nanabik ang mga pagod na banal sa buong panahon, pinipilit ang kanilang mga mata upang masulyapan ang unang sinag ng Maningning na Tala sa Umaga. Sinabi ng masasamang alipin, "Naaantala ang pagdating ng aking Panginoon;" pero Siya ay "hindi mapagpaliban, gaya ng inaakala ng iba na pagpapaliban, kundi mapagpahinuhod sa atin, na hindi nais na ang sinuman ay

mapahamak" (2 Pedro 3:9). "Ang gabi ay malalim na, at ang araw ay malapit na." Panahon na upang magising tayo mula sa ating pagkatamlay, sapagkat umaalingawngaw na sa buong sanlibutan ang matagal nang hinihintay na sigaw sa hatinggabi, "Narito, ang kasintahang lalaki ay dumarating; magsilabas kayo upang salubungin Siya!" Ang sigaw ng Panginoon, ang tinig ng arkanghel, at ang pakakak ng Diyos, ay malapit nang umalingawngaw sa buong kalangitan, ipinahahayag ang pagbabalik ng Isang matagal nang wala, at pinasisimulan ang umaga. Pero para sa marami, iyon ang magiging simula ng pinakamadilim na gabing nakilala ng lupa.

Naku, kumilos tayo at gumawa habang tinatawag pa itong ngayon, upang hindi tayo mapahiya sa harapan Niya sa Kanyang pagdating. "Siya nawa; pumarito Ka, Panginoong Jesus."

Maliit na bahagi na lamang ng pader ang natitirang papansinin, pero sa mga manggagawa roon ay may isa na hindi natin dapat lampasan nang basta-basta. Si Mesullam na anak ni Berechias ay nag-ayos, ayon sa nababasa natin, "sa tapat ng kanyang silid" (t. 30). Narito ang isang lalaking marahil ay walang bahay, walang tunay na tahanan. Isa lamang siyang nangungupahan; pero kahit ganoon, naging tapat siya sa Kanya na naglagay sa kanya upang luwalhatiin ang Diyos sa makitid na lugar na iyon. Nagtrabaho siya nang may sigla at inayos ang tapat ng kanyang nag-iisang maliit na silid. At sa ganito ay naging maliwanag siyang halimbawa para sa bawat isa na nasa ganoon ding kalagayan, na nagpapaalala sa kanila na "ang tapat sa kakaunti ay tapat din naman sa marami."

Ang Pintuan ng Mifkad

"Kasunod niya ay nag-ayos si Malchias na isa sa mga platero hanggang sa bahay ng mga Nethineo, at ng mga mangangalakal, sa tapat ng pintuan ng Mifkad, at hanggang sa akyatan sa sulok" (t. 31).

Ang salitang Mifkad, ayon sa mga diksyunaryo, ay nangangahulugang pagsusuri, o pagtatakda (para sa paghatol). Tiyak na ito ang pintuan kung saan nililitis ang mga usapin, ayon sa kaugalian sa Silangan. Napakataimtim nito! Sapagkat sa pagdating ng Panginoon, "tayong lahat ay kailangang humarap sa Hukuman ni Cristo." Iyon ang magiging Pintuan ng Mifkad para sa mananampalataya. Doon magaganap ang huling dakilang pagsusuri. Ang bawat detalye ng buhay ng banal ay susuriin. Maaaring sa araw na iyon,

*"Mga gawang inakala nating may halaga,
Ipakikita Niyang kasalanan lamang pala;
Maliliit na gawang ating nakalimutan,
Sasabihin Niyang para sa Kanya ang mga iyan."*

Naku, kay taimtim nito na hindi masabi! Ang lahat ng ating pagmamahal sa ginhawa at paghahanap sa sariling kapakanan ay ilalantad noon! Ang lahat ng ating kapalaluan at kawalang-kabuluhan ay mahahayag! Ang lahat ng bagay ay ilalagay sa tamang lugar nito. Ang lahat ng ating mga gawa ay susuriin Niya na hindi tumitingin gaya ng pagtingin ng tao. Ilan kaya sa atin ang magnanais na sana ay naging mas tapat at mas totoo tayo sa ating gawain dito sa ibaba. Ang mga bagay na lubos nating pinahalagahan sa lupa, kay gaan ng magiging timbang ng mga ito roon sa itaas!—parang napakaliit na alikabok sa

timbangan; oo, mas magaan pa roon—lubos na mas magaan pa kaysa sa walang kabuluhan!

At ang mga bagay na pinabayaan at hangal nating binalewala sa mga araw ng ating paglalakbay, kay higit na mas mahalaga pa kaysa ginto ang magiging tingin natin sa mga ito sa liwanag ng hukumang iyon!

O minamahal, hindi ba natin sisikaping maging *ngayon* ang nanaisin nating sana ay naging tayo noon? Gawin na natin ngayon ang nanaisin nating sana ay ginawa natin noon; talikuran na natin ngayon ang nanaisin nating sana ay hinatulan natin noon. Ipagkaloob nawa ng Panginoon na magising ang Kanyang bayan sa katotohanan ng mga bagay na ito, at sa kahalagahan ng pamumuhay para sa walang-hanggan!

At kaya nalibot na natin ang pader mula sa isang bahagi hanggang sa iba, at sa palagay ko ay pinagpala tayo sa paggawa nito. Maaari na sana nating tapusin dito ang ating mga pagbubulay-bulay, kundi lamang na hindi sa ganitong paraan nagtatapos ang Diyos, sapagkat sa huling talata ay bumalik tayo, matapos makaikot, sa pinagsimulan natin—

Ang Pintuan ng mga Tupa

"At sa pagitan ng akyatan sa sulok hanggang sa Pintuan ng mga Tupa ay nag-ayos ang mga platero at ang mga mangangalakal."

Para bang ayaw ng Diyos na tumalikod tayo nang hindi muna ipinaaalala sa atin na ang krus na pinagsimulan natin ay mananatili sa harap ng ating mga kaluluwa magpakailanman. Matapos masuri ang lahat sa Hukuman ni Cristo, babaling tayo mula roon tungo sa Hukom Mismo, na ating Manunubos at Kasintahang Lalaki. Makikita natin Siya bilang Kordero na pinatay. Sa Kanyang mga paang minsang pinako ay

magpapatirapa tayo sa pagsamba, at aawit ng mga papuri magpakailanman "sa Kanya na umiibig sa atin, at naghugas sa atin sa ating mga kasalanan sa pamamagitan ng Kanyang sariling dugo."

Hindi tayo kailanman lalampas sa krus. Ito ang magiging paksa ng ating mga papuri sa lahat ng darating na panahon. Naku, sana ay lagi tayong mamuhay sa liwanag nito ngayon!

Nagsasalita ito ng mga kasalanang inalis na magpakailanman, at gayundin ng isang sanlibutang nasa ilalim ng paghatol dahil sa pagtanggì sa Anak ng Diyos. Ang ating lugar, kung gayon, ay nasa labas ng lahat ng iyon. "Kaya't tayo'y magsilabas na patungo sa Kanya sa labas ng kampamento, na dala ang Kanyang kadustaan. Sapagkat wala tayong lungsod na namamalagi rito, kundi hinahanap natin ang darating" (Hebreo 13:13, 14).

Kabanata 4: Mga Kawal na Lingkod

Ang gawaing napakahalaga sa paningin ng Panginoon ay naging tampulan lamang ng panunuya at paghamak sa isip ng halu-halong bayan, na ang alok na makisali sa gawain sa iisang batayan ay tinanggihan. Nag-alab ang galit ni Sanballat; pero sa ngayon, sa panlabas ay lumalabas ito bilang mapanghamak na pangungutya: “Ano ang ginagawa ng mahihinang Judiong ito?” tanong niya sa mga kapatid niyang taga-Samaria. “Patitibayin ba nila ang kanilang sarili? Maghahandog ba sila? Tatapusin ba nila sa isang araw? Bubuhayin ba nila ang mga bato mula sa mga bunton ng basurang nasunog?” At sumali si Tobiah na Ammonita sa panunuya, na sinasabing may pagbibiro na halatang hindi naman niya talagang nararamdaman, “Kahit ang itinatayo nila, kapag umakyat doon ang isang asong-gubat, gigibain nito ang kanilang pader na bato” (tt. 1-3). Pero mapapatunayan niya at ng lahat ng kauri niya, sa bandang huli, na kapag binabantayan ng mga lingkod na nagpapasakop kay Jehova, ang pader na iyon ay napakatibay para mabutas ng mga asong-gubat na tulad nila.

Sa pangalan ng Panginoon, tuloy-tuloy na nagtayo si Nehemias at ang kanyang mga kasama, at ang Pangalang iyon ay mapapatunayang isang matibay na moog na matatakbuhan ng mga matuwid para maging ligtas sa kasamaan ng kanilang mga kaaway. Kapag ang bayan ng Diyos ay kumakapit sa Kanyang Salita at nagtataas sa Kanyang pangalan, wala silang dapat katakutang kaaway, tao man o hindi. *Sila mismo* ang may pananagutan sa anumang butas na nagagawa sa pader. Ang kawalan ng pananampalataya at ang pagsunod sa sariling kalooban ng bayan ng Diyos ang nagpapahina o sumisira sa

mga muog na hindi sana kayang tibagin ng mga kaaway sa labas kahit ano pa ang gawin nila.

Dahil kahit paano ay naunawaan nila ito, itinaas ng mga taga-Juda ang kanilang puso sa Isa na nagmamay-ari sa kanila at pinaglilingkuran nila. “Dinggin Mo, O aming Diyos; sapagkat kami ay hinahamak,” daing nila; “at ibalik Mo ang kanilang pagdusta sa kanilang sariling ulo, at ibigay Mo sila bilang samsam sa lupain ng pagkabihag; at huwag Mong takpan ang kanilang kasamaan, at huwag Mong pawiin ang kanilang kasalanan sa harap Mo; sapagkat ginalit nila Ikaw sa harap ng mga nagtatayo” (tt. 4, 5). Kung may nakararamdam ng pagkakaiba ng panalanging ito sa mga panalanging bagay sa Cristiano sa panahong ito ng biyaya, nasa tanong na rin mismo ang paliwanag. Hindi pa iyon ang panahon na iniiutos ang biyaya at pagtitiis. Umiiral pa ang panahon ng kautusan, at dapat nating tingnan ang mga salitang ito mula sa pananaw na iyon. Ang mahalagang mapansin natin ay kung paano lubusang ipinagkatiwala ng nalabi ang kanilang sarili sa Diyos. Si Sanballat, si Tobiah, at ang iba pa ay mga kaaway Niya, hindi lang nila, at umaasa sila na Siya ang haharap sa mga ito.

Kaya nanalangin sila at nagtayo, sapagkat iyan ang diwa ng “Sa gayo’y itinayo namin ang pader,” sa talata 6.

Kaya sa tulong ng Diyos ay naayos ang mga butas, sapagkat gumagaan ang trabaho kapag maraming kamay na kusang tumutulong, at “may puso ang bayan sa paggawa.”

Pero hindi nagtagal ay nag-iba ang anyo ng pagsalungat. Nang mabalitaan ng nagkaisang mga bansa (pansinin ang humabang listahan—si Sanballat, si Tobiah, ang mga Arabo at ang mga Ammonita, at ang mga taga-Ashdod) na malapit na palang matapos ang gawain, at na matibay ang pagkakaayos ng pader,

lalong tumindi ang kanilang galit. Umasa sila na mapipigilan ng basura ang pag-usad ng gawain hanggang sa tuluyang panghinaan ng loob ang mga Judio; pero unti-unti itong nalinis, at nahukay ang mga bato at naibalik sa kanilang lugar. Kaya naunawaan ng mga kaaway na ito ng gawain ng Diyos na higit pa sa panunuya ang kailangan kung ayaw nilang tuluyang maisara sa labas ng banal na lungsod.

Habang binabasa ang ganitong salaysay, halos imposibleng hindi mapansin kung gaano kaakma ang kasaysayang iyon noon sa isang gawain ng Diyos sa bandang huli—pati na sa kasalukuyang panahon. Dahil sa ilang siglo ng kadiliman at pamahiin, halos lahat ng mahahalagang katotohanan ng Kasulatan ay natabunan ng basurang pansimbahan na unti-unting naipon. Nang sa wakas ay ibangon ang mga repormador para tawagin ang bayan ng Diyos pabalik sa sariling Salita ng Diyos, humarap sila sa gawaing katulad mismo ng hinarap ni Nehemias; at mula noon, sa tuwing nagiging kampante ang bayan ng Diyos, mabilis na namang naiipon ang basura, at agad na tinatabunan ng tradisyon ng tao ang mula sa Diyos; kaya laging kitang-kita ang pangangailangan ng tuloy-tuloy, tapat, at madasaling pagpapagal, upang ihiwalay ang mahalaga sa walang kabuluhan. Manunuya ang mga makalamang nagpapanggap na mananampalataya, ipapakita ng mga tinatawag na liberal ang kanilang mapait na pagkapoot sa lahat ng banal, pero ang mga naghihintay sa Panginoon ay magbabago ng kanilang lakas, at makakatagpo ng lahat ng biyayang kailangan para manindigan sa masamang araw, at para makilala kung ano talaga ang mula sa Diyos at kung ano ang mula lamang sa tao sa malalaking bunton ng pinaghalong katotohanan at kamalian, na nakakalat sa paligid ng gibang pader na dating naghihiwalay sa iglesya at sa sanlibutan. Bawat

bagong pagsisikap na “subukin ang mga bagay na magkakaiba” ay magpapainit sa galit ng makamundong relihiyosong karamihan; pero ang mula sa Diyos ay napakahalaga para isuko lamang dahil sa utos ng mga makalamang kaaway.

Nagpasya ang mga kaaway ng Juda na biglang salakayin ang nalabi, kaya “nagsabwatan silang lahat na pumarito at lumaban sa Jerusalem, at hadlangan ito” (t. 8). Isa lamang itong panawagan na “magbantay at manalangin,” at ganoon nga ito tinanggap ni Nehemias at ng kanyang mga kamanggagawa. Napakamakabuluhan ng mga salita sa talata 9: “Gayunman ay nanalangin kami sa aming Diyos, at naglagay kami ng bantay laban sa kanila araw at gabi, dahil sa kanila.” Ito ang paghawak sa mga bagay sa tamang timbang. Kung panalangin lamang, iyon ay kapangahasan. Pero nagbabantay sila laban sa kaaway kasabay ng pagtawag nila sa Diyos.

Sa talata 10 ay maririnig natin ang unang tinig ng panghihina ng loob mula sa loob. Ang walang tigil na pagpapagal at pagbabantay ay nakapagod na sa diwa ng mga Judio, kaya dumating kay Nehemias ang ulat: “Humina na ang lakas ng mga tagabuhay ng pasan, at napakaraming basura; kaya hindi namin kayang itayo ang pader.” Pero sa mga nakapanghihinang salitang ito ay hindi sumagot si Nehemias, maliban sa patuloy na pagtatrabaho. Patuloy ang pakana ng mga kaaway sa labas at nanghihina ang bayan sa loob, pero patuloy na tumitingala ang Tirshatha (gubernur) at umaasa sa buhay na Diyos.

Ang ikatlong pagsubok ay binanggit sa talata 12. May mga Judiong nakakalat na nakatira kasama ng mga Samaritano. Sila ay “pumunta sa amin nang sampung beses,” sabi ni Nehemias, na nagbababala tungkol sa paghahanda para sa isang

pagsalakay, at nagsasabing talagang hindi kaya ng nalabi na tumayo laban sa ganoon kalalakas na kaaway.

Tiyak na nakapanghihina ito ng loob para sa taong umaasa sa bisig ng laman, pero ang taong may pananampalataya ay makaaasa sa Diyos sa lahat ng iyon. Hanggang noon, ang bayan ay nagpagal, nanalangin, at nagbantay. Ngayon ay kailangan na nilang humanda sa labanan. Kaya inilagay ng gobernador ang bayan ayon sa kanilang mga pamilya sa mga nakatataas na lugar sa pader, armado ng mga tabak, sibat at pana. Pero ayaw niyang ilagak nila ang kanilang tiwala sa mga sandata, kundi sa buhay na Diyos: “Huwag kayong matakot sa kanila; *alalahanin* ninyo ang Panginoon, na dakila at kakila-kilabot, at ipaglaban ninyo ang inyong mga kapatid, ang inyong mga anak na lalaki, at ang inyong mga anak na babae, ang inyong mga asawa at ang inyong mga bahay” (t. 14). Ito ang magiging sigaw nila sa labanan, “Alalahanin ang Panginoon!”

Maraming labanang pantao lamang ang naipanalò dahil sa sigla na dulot ng isang sigaw na nagpapaalala ng isang dakilang pangyayari noon. Sa panahon din natin, paulit-ulit na naitaboy ang mga hukbong Kastila habang tinatalo ng mga sundalong Amerikano ang lahat ng nasa harap nila sa sigaw na, “Remember the Maine!” Ganoon din, madalas palakasin ni Napoleon ang loob ng kanyang mga kawal sa pagpapaalala sa kanila ng isang tagumpay noon. Pero ano pa ang makapupukaw sa kaluluwa ng isang tunay na Israelita nang higit sa ganitong sigaw, “*Alalahanin ang Panginoon!*” Gayundin, nang idiin ni Pablo kay Timoteo ang pangangailangan ng buong-pusong pagtatalaga sa pakikidigmang Cristiano, sumigaw siya, “Alalahanin mo si Jesu-Cristo!” (2 Timoteo 2:8).⁴

Ito ang mapagkukunan ng pananampalataya. Ang Diyos na nagbigay ng Kanyang Anak para sa ating pagkatubos, na bumuhay sa Kanya mula sa mga patay at naglagay sa Kanya sa Kanyang sariling kanan sa pinakamataas na kaluwalhatian, ay maaasahan sa bawat panahon ng pagsubok na magbigay ng lahat ng biyayang kailangan bilang napapanahong tulong.

Nang malaman ng mga kaaway ni Nehemias na nabisto na ang kanilang mga plano, at armado at nagbabantay ang mga mamamayan ng Jerusalem, sumuko na sila sa pag-asang makahahadlang sa pamamagitan ng hayagang digmaan; samantalang nagalak ang nalabi na “sinira ng Diyos ang kanilang balak;” kaya bumalik ang bawat isa nang may pagtitiwala sa gawain.

Pero hindi sila naging pabaya dahil sa pagliligtas na ito. Mula noon ay hinati ni Nehemias ang sarili niyang mga lingkod sa dalawang pangkat; ang isa ay nagtrabaho sa gawain at ang isa ay nagbantay na armadong-armado; samantalang ang mga nagtatayo at mga tagabuhay ng pasan ay nagpagal, bawat isa ay may tabak na nakasukbit sa tagiliran, o may kutsara ng mason sa isang kamay at sandata sa kabila. Pareho itong naglalarawan ng Salita. Ang kutsara ay ang Salitang ginagamit para sa pagpapatibay, ang tabak ay ang Salitang ginagamit para masikap na ipaglaban ang pananampalatayang minsan at magpakailanmang ibinigay sa mga banal. Makahulugan ang mga salitang nagtatapos sa talata 18, pagkatapos ng buhay na paglalarawang ito ng mga kawal na manggagawa: “At ang humihip ng trumpeta ay nasa tabi ko.” Ang trumpeta ay larawan ng ministeryo ng Salita, at nararapat lamang na ang trumpetero ay manatili sa tabi ng pinuno at tumanggap ng kanyang mga tagubilin nang tuwiran mula sa kanya. Gayundin,

kailangan ng lingkod ni Cristo na manatili sa Kanya upang makapagsalita siya ayon sa mga salita ng Diyos, at kung magkagayon ay hindi magbibigay ang trumpeta ng tunog na walang katiyakan.

Dahil nakakalat ang mga manggagawa at mga kawal sa buong haba ng pader, mahalaga na ang lahat ay sumunod sa iisang tinig, ang tinig ni Nehemias, at ito ay ipinahahayag ng trumpeta. Saanman marinig ang malakas na hihip, doon dapat magtipon ang lahat, umaasa na ang Diyos ang lalaban para sa kanila (tt. 19, 20).

“Kaya,”⁵ patuloy ng kinasihang salaysay, “nagpagal kami sa gawain: at ang kalahati sa kanila ay humawak ng mga sibat mula sa pagbubukang-liwayway hanggang sa paglitaw ng mga bituin.”

Napakaraming gawaing dapat tapusin at kapos ang panahon, kaya hindi sila nangahas na magpahinga habang may sapat pang liwanag para magtrabaho. At sa gabi ay natulog ang lahat sa loob ng pader, upang maging tanggulan sila ng kanilang mga kapatid, kahit marami sa kanila ang may bahay sa labas ng lungsod.

Sa lahat ng tapat na paglilingkod na ito, si Nehemias at ang kanyang mga bantay ay naging halimbawa sa iba, sapagkat napakatuloy-tuloy ng kanilang pagbabantay na hindi man lang nila hinubad ang kanilang damit, maliban kapag maglalaba. Panahon iyon na sumusubok sa kaluluwa ng tao, pero ang pagsubok ay nagpatunay lamang kung gaano kasigasig sa mabuting bagay ang gobernador at ang kanyang mga katulong. Dito ay nagniningning sila bilang halimbawa sa atin, na nag-uudyok sa atin na panghawakan nang mahigpit ang

ipinagkatiwala sa atin ng Diyos, at ihayag sa iba ang salita ng buhay, habang tumatanggi sa anumang pakikipagkompromiso sa hindi banal na espiritu ng panahong kinabubuhayan natin.

Kabanata 5: Alitan sa Loob

Maaaring magngitngit ang mga kaaway sa labas, pero hindi talaga nila kayang saktan ang bayan ng Diyos kung may pag-ibig at pagkakaisa sa loob. “Ang inyo lamang pamumuhay (ang inyong pag-uugali),” sulat ng apostol, “ay maging karapat-dapat sa Ebanghelyo ni Cristo; upang ako man ay pumarito at kayo’y makita, o kaya’y wala, ay mabalitaan ko ang inyong kalagayan, na kayo’y nananatiling matibay sa isang espiritu, na may isang kaisipang nagtutulungan para sa pananampalataya ng Ebanghelyo; at sa anuman ay hindi kayo natatakot sa inyong mga kaaway: na ito sa kanila ay malinaw na tanda ng kapahamakan, ngunit sa inyo ay ng kaligtasan, at iyon ay mula sa Diyos” (Filipos 1:27, 28). Ang kabaligtaran nito ay nasa babala ni Santiago: “Sapagkat kung saan may inggitan at alitan, doon ay may kaguluhan at lahat ng masamang gawa” (Santiago 3:16). At ito rin ang inilagay ni Pablo sa harap ng mga taga-Galacia, nang isulat niya: “Kung kayo’y nagkakagatan at nagsasakmalan sa isa’t isa, mag-ingat kayo na baka kayo’y magkalipulan sa isa’t isa” (Galacia 5:15). Kailangan ng mga tupa sa kawan ng Panginoon na manatiling malapit sa Pastol at sa isa’t isa kung nais nilang maingatan mula sa mga lobong umaaligid na laging naghahangad na sila’y lipulin. Pero napakalungkot, at napakalaking kahihiyan, kapag sila mismo ang nagsasakmalan sa isa’t isa, at sa gayon ay binibigyan nila ng puwang ang diyablo. Ito ang babalang ibinibigay sa atin ng mga pangyayaring isinalaysay sa kabanatang ito para sa ating pagkatuto.

Ang mga unang talata ay katulad ng Mga Gawa 6:1: “Nagkaroon ng **isang** malakas na daing ang bayan at ang kanilang mga

asawa laban sa kanilang mga kapatid na Judio. Sapagkat may mga nagsabi, Kami, ang aming mga anak na lalaki at babae, ay marami, at kailangan naming kumuha ng trigo para sa kanila upang kami'y makakain, at mabuhay. May mga nagsabi rin, Isinangla namin ang aming mga lupa, mga ubasan at mga bahay, upang makabili kami ng trigo dahil sa taggutom. May mga nagsabi rin, Nanghiram kami ng salapi para sa buwis ng hari, at iyon ay sa sangla ng aming mga lupa at mga ubasan. Gayunman, ang aming laman ay gaya ng laman ng aming mga kapatid, ang aming mga anak ay gaya ng kanilang mga anak; at, narito, inaalipin namin ang aming mga anak na lalaki at babae upang maging mga alipin, at ang ilan sa aming mga anak na babae ay naalipin na; at wala kaming kakayahang tubusin sila; sapagkat ibang tao na ang may hawak ng aming mga lupa at mga ubasan" (tt. 1-5).

Napakakaawa-awang kalagayan ang inilalarawan dito ng payak na salaysay ng mga reklamo ng bayan laban sa sarili nilang mga kapatid! Ang pinakamasama sa lahat, totoo ang mga paratang; at ang hinihingi ng mga nagpapatubo, kung prinsipyo ng negosyo ang pag-uusapan, ay itinuturing ng lahat ng bansa na makatarungan. Pero ang bayan ng Diyos ay hindi dapat pinapatnubayan ng ganoong mga prinsipyo. Sa simula pa lamang ay sinabi na Niya sa kanila na huwag patubuan ang kanilang mga kapatid, kundi tulungan ang mga dukha, na para bang sa Kanya nila ibinibigay. Lahat sila ay naging dukha minsan, at pinayaman Niya sila ayon sa biyaya ng Kanyang puso, hindi ayon sa nararapat sa kanila. Naku, napakabilis nilang nakalimutan ito pagdating sa pakikitungo sa isa't isa.

At napakaraming dalamhati ang dumating sa mga anak ng Diyos sa lahat ng panahon dahil mismo sa bagay na ito! Ang

ganap na paghahayag ng biyaya sa kasalukuyang panahon ay hindi nakapigil sa madalas na paglitaw ng ganito ring mukhang-salaping espiritu sa gitna ng mga may utang ng lahat sa awa ng Diyos. Nabanggit na natin ang Mga Gawa 6; at ang kalagayang umiral sa kapulungan sa Corinto, matagal pagkatapos, ay bunga ng ganito ring kalagayan. Kinakaladkad ng kapatid ang kapatid sa hukuman, at iyon ay sa harap pa ng mga di-matuwid—mga taong, anuman ang kanilang pangalan sa sanlibutan, ay hindi angkop humawak ng mga bagay ng iglesya. Napakasalungat ng ganitong kalagayan sa biyaya ng Cristianismo!

At hindi lamang sa mga bagay na makalupa nakikita ang ganitong espiritu, kundi, naku, sa inaakalang sigasig para sa mga banal na bagay ng Diyos, gaano kadalas ding nanaig ang ganito ring masamang prinsipyo ng paniningil. May mga usaping lumitaw sa mga kapulungang Cristiano, kadalasan ay napakagulong mga usapin, na hinihingan ng halos agarang pasya; at kung ang mga kaluluwang sinusubok at ang mahihinang kapulungan ay hindi makayukod sa *ipse dixit* ng ilang makalamang pinuno, pinuputol o itinitiwag sila, salungat sa salita ng Diyos at sa Espiritu ni Cristo. Ano ba ang lahat ng ito kundi ang ganito ring bagay na nananaig sa mga espirituwal na usapin, na nagdulot ng napakalaking pinsala sa mga bagay na makalupang ito?

Naku, sana ay dumami pa ang mga lalaking, sa halip na tahimik na sumang-ayon sa ganitong hindi banal na kalagayan, ay napupukaw sa matuwid na galit dahil sa ganitong mga paraang hindi tulad ni Cristo! Ang matuwid at hindi makasariling kaluluwa ni Nehemias ay napukaw sa galit, at taglay ang katiyakang nagmumula sa pagkaalam na siya ay nasa panig ng

Diyos, sinaway niya ang mga maharlika at mga pinuno dahil sa pagpapatubo nila sa kanilang mga kapatid. Inilabas ang usapin para hayagang pag-usapan sa isang “malaking kapulungan,” at idiniin sa konsensya ng mga pinuno ang kanilang pagkakasala sa harap ng buong bayan. “Kami,” sabi niya, “ayon sa aming kakayahan, ay tinubos ang aming mga kapatid na Judio, na naipagbili sa mga Hentil; at ipagbibili pa ba ninyo ang inyong *mga kapatid*? O ipagbibili ba sila sa amin?” Hindi sila nakaimik; ano ba ang maisasagot nila?

Ilapat ito sa mga kalagayang nabanggit ko sa itaas. Isipin ang pagod at pagpapagal na ginugol ng mga tapat na lingkod ni Cristo para dalhin ang mga naliligaw na makasalanan sa Kanyang paanan. Isipin ang ministeryong ginawa pagkatapos para akayin ang mga bagong mananampalatayang ito at patatagin sila sa katotohanan. Isipin ang pagpapastol na ginawa ng masisigasig at tapat na mga lalaking nakakilala sa kanila bilang mga indibidwal na kaanib ng kawan ni Cristo—hindi bilang isang kumpol na walang puso o konsensya—at saka isipin ang espiritu ng paniningil na kayang ipilit ang isang panukat na tanong sa ganitong mga banal, at walang awang putulin at itaboy ang mga kaluluwang pinagpagalan nang walang humpay ng iba para sila’y pagpalain—at ito ay ginagawa ng mga taong nagsasabing kumikilos sila para sa Diyos at naghahangad ng Kanyang kaluwalhatian!

Naku, mga kapatid, pakinggan natin ang mga salita ni Nehemias at iyuko natin ang ating ulo sa alabok kung naging kasabwat tayo sa ganitong mga hindi banal na paraan. “Hindi mabuti ang ginagawa ninyo: hindi ba dapat kayong lumakad sa takot sa ating Diyos dahil sa mga Hentil na ating mga kaaway? Ako rin, at ang aking mga kapatid, at ang aking mga lingkod, ay

maaaring maningil sa kanila ng salapi at trigo: *pakiusap ko, itigil na natin ang pagpapatubong ito*. Isauli ninyo, pakiusap ko, sa kanila, ngayon din, ang kanilang mga lupa, ang kanilang mga ubasan, ang kanilang mga taniman ng olibo, at ang kanilang mga bahay, pati ang ikasandaang bahagi ng salapi, at ng trigo, ng alak, at ng langis na sinisingil ninyo sa kanila” (tt. 9-11).

Angkop ang mga salitang ito sa kasalukuyang seryosong panahon kung kailan pinagsasanay ng Diyos ang marami tungkol mismo sa mga bagay na pinag-uusapan natin. Hindi ito panahon para singilin ang isa’t isa hanggang sa huling sentimo, kundi panahon para pakinggan ang salitang, “Pakiusap ko, itigil na natin ang pagpapatubong ito.” Kung nagkasala tayo sa pagnanakaw sa sinuman sa ating mga kapatid ng kanilang mga pribilehiyong binili ng dugo, magmadali tayong isauli ang makakaya natin bago bumangon ang Panginoon bilang tagapagtanggol nila at tayo ay mapahiya. Sapagkat sinabi Niya, “Dinggin ninyo ang salita ng Panginoon, kayong nanginginig sa Kanyang salita; Ang inyong mga kapatid na napopoot sa inyo, na nagtaboy sa inyo dahil sa Aking pangalan, ay nagsabi, Luwalhatiin ang Panginoon; ngunit Siya ay lilitaw sa *inyong kagalakan*, at *sila ay mapapahiya*” (Isaias 66:5). Masakit at nakaaaliw na mga salita ang mga ito na pinaghalo ng Panginoon mismo. Naku, sana ay magkaroon tayo ng pusong makikinig sa mga ito bago pa maging huli ang lahat magpakailanman!

Sa panig ng mga pinuno sa Juda ay may agarang tugon nang sila ay maakay sa pagsisisi ng mga salita ni Nehemias. “Nang magkagayo’y sinabi nila, Isasauli namin sa kanila, at wala kaming hihingin sa kanila; gagawin namin ang gaya ng sinasabi mo” (t. 12). At ito ay tinatakan ng isang sumpa, at lalo pang

pinagtibay ng isang kapansin-pansing kilos ng Tirshatha (gobernador). Ipinagpag niya ang kanyang laylayan at sinabi, “Ganito nawa ipagpag ng Diyos mula sa kanyang bahay, at mula sa kanyang pinagpagalan, ang bawat taong hindi tumupad sa pangakong ito, ganito nawa siya maipagpag, at maubos.” At ito ay pinatunayan ng taimtim na “Amen!” ng kapulungan, na pumuri sa Panginoon dahil sa awang ipinakita. Ito rin ang espiritung nag-udyok kay apostol Pablo, matagal pagkatapos, na sumulat: “Ibig ko sanang maihiwalay na ang mga nanggugulo sa inyo!”

Sa mga huling talata, ipinakita ni Nehemias ang pagkakaiba ng sarili niyang pag-uugali sa pag-uugaling mahigpit niyang sinaway. Muli tayong napapaalalahanan kay Pablo. Iyon ay isang pagkakataon na napilitan siyang “magsalita gaya ng mangmang” upang maitikom ang bibig ng sinumang sumasalungat. Isinalaysay niya kung paanong mula sa araw na hinirang siya bilang gobernador ay hindi niya kailanman ginamit ang mga karapatan at pakinabang ng kanyang tungkulin, upang hindi siya maging pabigat sa bayang hinahangad niyang pagpalain.

Malaya itong ginawa ng mga naunang gobernador, pero pinigilan siya ng takot sa Diyos na gawin din iyon. Sa halip, binuksan niya ang kanyang tahanan sa isandaan at limampu sa mga Judio at mga pinuno, bukod pa sa mga dayuhan mula sa mga nakapalibot na nayon. Isa siyang taong natutong “mas mapalad ang magbigay kaysa tumanggap,” at ganoon nga siya kumilos. Maaaring makalimutan ng bayan ang lahat ng ito—naku, madalas nga; pero sumigaw siya, “Alalahanin Mo ako, Diyos ko, sa ikabubuti, ayon sa lahat ng ginawa ko para sa bayang ito” (t. 19). Maaaring tila may bahid ito ng pagmamalaki

sa sarili, pero sino sa atin ang mangangahas na humatol sa ganoon katapat na lingkod? At muli ay kailangan nating paalalahanan ang ating sarili na hindi pa sumisikat ang panahon ng biyaya. Ang kautusan pa ang nangingibabaw, at ang espiritung ipinakita ni Nehemias ay napakalayo nang lampas sa kanyang panahon kaya ang tangi nating magagawa ay magpasalamat sa ginawa ng Diyos sa kaluluwa ng Kanyang mahal na lingkod, habang nananalangin tayo para sa karunungan at biyaya na mapaglingkuran ang Kanyang bayan sa ating sariling henerasyon nang hindi makasarili, at sa Espiritu ni Cristo, at iniiwan ang lahat ng tanong tungkol sa pagpapahalaga o gantimpala upang pagpasyahan sa Kanyang hukuman.

Kabanata 6: Mga Pakana at mga Bitag

Muli, ibinabaling ang ating pansin sa pagsalungat nina Sanballat, Tobiah, at Geshem (o Gashmu), kasama ang iba pang mga kaaway ng Juda. Bawat kilos sa loob ng lungsod ay ibinabalita sa kanila na nasa labas, at tiyak na tuwang-tuwa sila nang marinig nila ang balita ng alitan sa loob. Maaaring ito ang dahilan kung bakit wala tayong narinig tungkol sa kanila sa nakaraang kabanata. Kapag nag-aaway-away ang bayan ng Diyos, puwede nang magpahinga sa kanyang tolda ang kaaway na nasa labas; pero sa sandaling maayos na ang mga bagay sa loob, agad siyang kumikilos nang masigasig.

Nang mabalitaan ng mga kalaban na tapos na ang pader at wala nang natitirang butas dito (bagaman hindi pa naikakabit ang mga pinto sa mga pintuan), nagpadala sina Sanballat at Geshem kay Nehemias ng isang mensaheng mukhang palakaibigan: “Halika, magkita tayo sa isa sa mga nayon sa kapatagan ng Ono” (t. 2). Gusto nila siyang akitin sa isang lugar na “walang kinikilingan,” sa labas ng pader, na para bang may mahahalagang bagay silang pag-uusapan; pero nakilala niya ang masamang balak ng kanilang puso; alam niya sa kanyang kalooban na ang iniisip nila ay gawan siya ng masama.

Ang sagot niya ay karapat-dapat sa isang taong tulad niya, at dapat itong magsalita sa sinuman sa ating panahon na natutuksong tumayo sa “gitnang lugar” kapag ang katotohanan tungkol kay Cristo ang pinag-uusapan. “Gumagawa ako ng isang dakilang gawain, kaya hindi ako makabababa: bakit titigil ang gawain habang iniwan ko ito at bumababa ako sa inyo?” Ipinagkatiwala sa kanya ng Diyos ang tungkuling “ibalik at itayo ang Jerusalem,” at hindi siya papayag sa anumang bagay

na maglilihis sa kanya rito kahit sandali. Bilang taong nakahiwalay, ayaw niyang makisali sa kaguluhan sa paligid kung saan itinatakwil ang Salita ng Diyos at hinahamak ang Kanyang bayan. Pansinin ninyo: hindi ito usapin ng paglilingkod o pag-aalaga sa mga anak ng Diyos na nakakalat sa iba't ibang lugar. Makatitiyak tayo na kasinghanda si Nehemias na tumulong sa mga Israelitang nakakalat gaya ng sa mga nasa Jerusalem. Pero ang mga Samaritanong ito ay mga kaaway ng katotohanan ng Diyos, kahit nagkukunwari silang naglilingkod sa Kanya. “Sila’y natakot sa Panginoon, at naglingkod sa kanilang sariling mga diyos” (2 Hari 17:33). Gaya ng nakita na natin, sila ang larawan ng mga nagpapanggap lamang na mananampalataya, na nag-aangkin pa rin ng buong karapatan sa pangalan at lugar ng mga sumasamba. Sa mga ganito, walang pakikipag-isa ang tapat na lingkod. Dapat niyang panatilihin at bantayan ang ipinagkatiwala sa kanya, at kung susubukan niyang makihalo sa mga “magdarayang manggagawa” na ito, mawawala lang sa kanya ang mayroon siya.

Apat na beses nagpasabi sina Sanballat at Geshem kay Nehemias “sa ganitong paraan,” at apat na beses din niyang ibinigay ang parehong sagot.

Kaya binago nila ang kanilang taktika. Sinubukan nila ang paraan ng pakikipagkasundo, pero hindi nila siya napasama. Ngayon naman, gagamit sila ng isang mapanirang balita para takutin siya. Walang bago sa ilalim ng araw. Ganoon katuso ang mga pakana ni Satanas kaya hindi dapat maging mangmang ang tao ng Diyos tungkol sa kanyang mga lalang. Sa ikalimang pagkakataon, ipinadala ni Sanballat ang kanyang lingkod na may “bukas na sulat sa kanyang kamay.” Naku, itong mga

“bukas na sulat”! Gaano kadalas na, kahit maganda ang pagkakasulat, isinulat lang pala ang mga ito para magpasimula ng away. Ang sulat na ito ay may palihim na pahiwatig na ang buong gawain ni Nehemias ay walang pahintulot, at isang tahasang paratang na ang layunin niya ay itaas ang sarili at maghimagsik laban sa hari. Sila mismo ang naghihimagsik laban sa Diyos, pero ang lingkod ng Diyos ang pinaparatangan nila ng sarili nilang kasalanan. Medyo magiliw ang tunog ng “bukas na sulat,” pero ang pakay ng sumulat ay paikutin ang isip ng mga Judio sa tila mabait niyang ugali, para malason ang isip nila laban kay Nehemias. “Nababalita sa mga bansa, at sinasabi ni Gashmu, na ikaw at ang mga Judio ay nagbabalak maghimagsik: kaya itinatayo mo ang pader, upang ikaw ay maging hari nila, ayon sa mga salitang ito. At naglagay ka rin ng mga propeta upang ipangaral ka sa Jerusalem, na sinasabi, May hari sa Juda; at ngayon ay mababalita ito sa hari ayon sa mga salitang ito. Halika ngayon, kung gayon, at magsanggunian tayo” (tt. 6, 7). Ganito ang laman ng bukas na sulat, at hindi sinasabi sa atin kung ano ang naging epekto nito sa mga Judio, kung mayroon man. Isinulat ito sa paraang palalabasing ang tanging hangad ni Sanballat ay linisin ang pangalan ni Nehemias sa mga paratang na ibinubulong-bulong, pero ganoon katuso ang pagkakasulat na ang sinumang may sama ng loob sa loob ng lungsod ay madaling makapagsasabi na takot ang gobernador sa imbestigasyon kung hindi siya bababa para makipag-usap kay Sanballat.

Pero hindi man lang nababahala si Nehemias dito. Alam niyang maayos siya sa harap ng Diyos, at hindi siya natatakot sa hinala at sa mga walang-kuwentang kuwento. “Walang ganyang mga bagay na ginagawa na gaya ng sinasabi mo,” matapang niyang

sagot, “kundi kinatha mo lamang ang mga iyan sa iyong sariling puso.”

Ganito rin ang nangyari nang subukan ng masasamang manggagawa na sirain ang impluwensya ni apostol Pablo, at ganito na lagi kapag kinapopootan ang katotohanan. Ang siraan ang mensahero, sa malinis o maruming paraan, ay isa sa mga tusong pakana ni Satanas para masiraan ang mensahe. Para magawa ito, madalas na nagkukunwaring napakababa ang loob ng kanyang mga kasangkapan; at nagpapanggap na masigasig sila para sa kalayaan ng bayan ng Diyos, sumisigaw sila ng “Papa!” “Diotrephes!” “Erehe!” kapag may lingkod ni Cristo at ng Iglesya na nagsisikap tumayo nang matatag laban sa kasamaan, umaasang mapupuwing nila ang mata ng mga simpleng mananampalataya, para makamit ang sarili nilang di-matuwid na layunin.

Hindi madaling pasanin ang ganitong mga pagsubok. Ang masiraan ng pangalan ang iyong kabutihan, ang tawaging “nagpapanginoon sa mana ng Diyos” habang sinisikap mong maglingkod nang may kababaang-loob, ay talagang masakit sa sinumang pusong maramdamin. Pero mabuting huwag gumanti, ni magpaliwanag pa, kundi tanggihan lang ang duwag na paratang at ipaubaya sa Diyos ang kalalabasan.

Malinis ang konsensya ni Nehemias, kaya naibalik niya ang paratang sa taong gumawa nito; at dahil alam niyang ginawa lamang ito para manghina ang kanilang mga kamay sa gawain, tumingala siya sa langit at sumigaw, “Ngayon nga, O Diyos, palakasin Mo ang aking mga kamay” (t. 9).

Pero hindi pa ubos ang bala ni Satanas. May isang taong natagpuan sa *loob mismo ng lungsod* na kikilos para kina Sanballat at Tobiah, kapalit ng suhol. Si Shemaiah, na anak ni

Delaiah, ay sinasabing “nakakulong.” Malamang ibig sabihin nito na may sakit siya, o hindi makalabas ng bahay, at hindi makasama sa mga manggagawa sa pader. Ang ganitong tao, kung hindi kaisa ng Diyos sa mga paraan Niya noong panahong iyon, ay magiging madaling kasangkapan ng mga nagsasabwatan. Dinalaw siya ni Nehemias, at nagkunwaring tapat si Shemaiah sa pagbabala sa kanya na nanganganib ang buhay niya, at pinayuhan siyang tumakas sa templo at doon magtago sa santuwaryo para maging ligtas. Kung ginawa niya iyon, agad sanang kumalat ang takot at kawalan ng tiwala sa bayan, at iyon mismo ang gusto ni Sanballat.

Pero muling tumayo ang tapat na lingkod ng Diyos, malakas sa pananampalataya, at hindi nagpatalo sa sitwasyon. “Tatakas ba ang isang taong gaya ko?” tanong niya, “at sino ang gaya ko na papasok sa templo upang iligtas ang kanyang buhay? Hindi ako papasok” (t. 11). Ang iwan ang iba at kumilos na parang nasindak ay hindi bagay sa isang nasa kanyang posisyon, at sa isang taong buong tapang na nagpahayag ng kanyang pananampalataya sa Diyos. Naunawaan niya na muli na naman niyang kaharap ang patunay ng mga pakana ng kanyang mga kaaway, at na hindi ang Diyos ang nagsugo kay Shemaiah na may ganoong mensahe, kundi binayaran siya nina Tobiah at Sanballat para ibigay ang hindi karapat-dapat na payong iyon. Kasama nila ang iba pang kasabwat; ang isa ay isang propetisang nagngangalang Noadiah, at ilang lalaking hindi pinangalanan na nasa tungkulin ding propeta. Malungkot at mabigat sa loob kapag ang mga umaangkin ng lugar ng pagsasalita para sa Diyos ay natatagpuang kumakampi sa mga kaaway ng Kanyang katotohanan, at sa gayon ay humahadlang sa gawaing ipinagkatiwala Niya sa Kanyang mga tapat na lingkod.

Gaya ng nakaugalian niya, agad dinala ni Nehemias ang buong bagay sa Diyos, at ipinaubaya ang usapin sa Kanyang mga kamay. “Diyos ko,” panalangin niya, “alalahanin Mo sina Tobiah at Sanballat ayon sa mga gawa nilang ito, at ang propetisang si Noadiah, at ang iba pang mga propeta, na nagnais akong takutin” (t. 14). Hindi na ito usapin sa pagitan ni Nehemias at ng mga nagsasabwatan; usapin na ito ngayon sa pagitan ng Diyos at ng mga di-banal na nagpapakana. At sa Kanyang sariling panahon, makaaasa tayo na aayusin Niya ang lahat nang matuwid.

Sa wakas, sa kabila ng bawat pagsisikap na hadlangan ang gawain, “natapos ang pader” sa loob ng limampu’t dalawang araw mula nang magsimula silang magtrabaho. Nang makita ito ng mga bansa sa paligid, “sila’y lubhang nanlumo sa kanilang sariling paningin: sapagkat napagtanto nila na ang gawaing ito ay ginawa ng ating Diyos” (t. 16). Kay ibang damdamin naman ang naramdaman ng nalabing mga Judio habang tinitingnan nila ang natapos na pader! Umaapaw sa kanilang dibdib ang papuri at pasasalamat, dahil muling naging protektadong lungsod ang Jerusalem.

Walang duda na kinamumuhian ng kaaway ang ganitong “makitid na pagbubukod,” at masigasig siyang maghahanap ng kahit maliit na butas para makapuwersa ng pagpasok, o makalusot sa gabi. Ang pagbubukod ng Juda ang siyang kaligtasan nila. Hangga’t ang diwa ng bayan sa loob ay tumutugma sa matibay na pader sa labas, ligtas sila. Malinaw nang natukoy ngayon ang kanilang *posisyon*. Ang susunod na tanong ay, Tutugma ba ang kanilang *kalagayan* dito? Sayang, ang mismong kasunod na talata ay nagpapakita ng masamang kalagayan. Sa ilan man lang, panlabas lamang ang paghihiwalay,

hindi galing sa puso at konsensya. Gaano kadalas na itong naulit sa kasaysayan ng bayan ng Diyos!

Maaaring tumayo ang isang tao sa posisyong sa panlabas ay lubos na ayon sa Kasulatan, pero ang puso naman ay hindi talaga kasama roon. *Nagsasalita* ang mga tao tungkol sa paghihiwalay, ipinagmamalaki nilang kabilang sila sa isang partikular na samahang pang-iglesya, na hiwalay sa mga sektang gawa ng tao, pero sa kanilang tahanan at sa negosyo ay patuloy silang nakikisabay sa sanlibutan na para bang hindi sila kailanman humiwalay. Ito ang mismong ubod ng pagka-Fariseo, isang panlabas na posisyong mahigpit na pinananatili, habang sa loob ay naghahari ang kabulukan.

Sa loob ng mga pader ng Jerusalem, malayong-malayo ang kalagayan sa posisyong pinanindigan nila. “Bukod dito, nang mga araw na iyon ay nagpadala ang mga maharlika ng Juda ng maraming sulat kay Tobiah, at ang mga sulat ni Tobiah ay dumating sa kanila. Sapagkat marami sa Juda ang nanumpa sa kanya, dahil siya ay manugang ni Shechaniah na anak ni Arah; at ang anak niyang si Johanan ay napangasawa ang anak na babae ni Meshullam na anak ni Berechiah. Ibinabalita rin nila sa harap ko ang kanyang mabubuting gawa, at ipinaaabot sa kanya ang aking mga salita. At nagpadala si Tobiah ng mga sulat upang takutin ako” (tt. 17-19). Ganap na pagbaligtad ito ng kaayusan ng Diyos. Sinabi ng Diyos, “Ang bayan ay tatahang mag-isa, at hindi ibibilang sa mga bansa.” At ang manatili sa ganoon ay ang maging malakas at nasa ilalim ng Kanyang kamay na nag-iingat. Pero pumasok na sila sa di-pantay na pamatok. Ang paghahalo sa pag-aasawa, sa kabila ng mapait na aral noong panahon ni Ezra, ay pinahihintulutan at pinalulusot pa rin; kaya nasira ang konsensya, at nawalan ng kakayahang

kumilatis ang mga maharlika ng Juda. Maaaring may pader na naghihiwalay sa kanila at sa di-makadiyos na si Tobiah, pero walang paghihiwalay sa espiritu, kaya madali silang nakahanap ng paraan para makipag-ugnayan sa mga napopoot sa katotohanan ng Diyos.

Kay Nehemias, dumaldal sila tungkol sa mabubuting katangian at kabaitan ni “kapatid na Tobiah,” at kay Tobiah naman ay nagreklamo sila tungkol sa hindi kailangang kahigpitan ng gobernador. Mga traidor at panghadlang sila, kahit may matataas silang posisyon sa mga Judio. Ang “pagkilala sa mga espiritu” ay kaloob na dapat nating hangarin; sapagkat ang paglabo ng paningin ay lalong nagiging katangian ng marami na dati ay inaasahang marunong kumilatis sa mabuti at masama.

Kapag ang puso ay sumasama sa sanlibutan at sa makamundong pagkarelihiyoso, kung anu-anong dahilan ang gagawin para sa mga nagpapatuloy sa halo-halong kalagayan. Ang kanilang posisyon at mga gawa, gaano man ito kasalungat sa Kasulatan, ay pagagaanin at ipapaliwanag palayo; samantalang ang mga talagang sumusunod sa Diyos ay sasailalim sa sukdulang pamumuna, at bawat salita at gawa nila ay titingnan sa pinakamasamang paraan. Kaya kailangan nating suriing mabuti ang kalagayan ng ating kalooban, at maingat ding lumakad sa landas na itinuturo ng Salita ng Diyos.

Ang kabanatang pinag-aaralan natin ay puno ng babala para sa ating panahon. Mapalad ang may mga taingang nakikinig at mga pusong nakauunawa.

Ang panlabas na paghihiwalay lamang, kasama ang pagpipiraso ng tinapay sa simpleng paraang ayon sa Kasulatan tuwing unang araw ng sanlinggo, ay walang mapapakinabang

kung walang paghiwalay ng puso sa sanlibutan at pagkapit ng puso sa Panginoong Jesu-Cristo, na umaakay sa banal na pamumuhay at sa paghatol sa sarili. Sa ganitong paraan lamang natin mapananatili kahit papaano ang pagkakaisa ng Espiritu sa bigkis ng kapayapaan.

Kabanata 7: Pagbabalik ng Kaayusan

Ang malaking bahagi ng kabanatang ito, mula talata 6 hanggang sa dulo, ay ang talaan ng angkan, na napag-aralan na natin sa ating pag-aaral ng aklat ni Ezra (kab. 2), at hindi na natin kailangang balikan pa rito.

Baka isipin nating kaunti na lang ang bago para sa atin ngayon; pero kapag maingat nating sinuri ang limang unang talata, makikita natin ang maraming bagay na mapakikinabangan nating pagbulay-bulayan, dahil napakahalaga ng mga ito sa seryosong sandaling ito ng ating kasaysayan bilang mga banal at mga lingkod ng Diyos at ng ating Panginoong Jesu-Cristo. Habang lalo nating sinusuri ang tala ni Nehemias, lalo nating makikita na bawat pangungusap ay puno ng aral para sa mga huling araw na ito ng panahon ng biyaya. Bagaman “isinulat noong una,” ang mga ito ay “isinulat para sa ating pagkatuto;” at tunay tayong pagpapalain kung maingat nating aangkinin at masigasig na isasagawa ang mga aral na dala nila sa atin.

“Nangyari nga, nang maitayo na ang pader, at naikabit ko na ang mga pinto, at nailagay na ang mga bantay-pinto at ang mga mang-aawit at ang mga Levita, na ipinagkatiwala ko sa aking kapatid na si Hanani, at kay Hananiah na pinuno ng palasyo, ang pamamahala sa Jerusalem; sapagkat siya’y isang taong tapat, at higit na natatakot sa Diyos kaysa sa marami” (tt. 1,2). May ilang mahahalagang bagay na pag-iisipan natin sa dalawang talatang ito. Ang pader, gaya ng nakita na natin, ay larawan ng paghihiwalay, kapwa mula sa sanlibutan at sa kasamaan nito, at *patungo* sa Panginoon, ang Diyos ng Israel. Ang mga pintuan naman ay hindi larawan ng di-makakasulatang pagbubukod na walang malasakit sa mga

kabilang sa iisang pamilya, kundi ng pakikipag-isa: pinapapasok sa mga pribilehiyong tinatamasa sa loob ng mga pader ang lahat ng may karapatang mula sa Diyos na pumasok, at hinaharangan ang lahat ng iba. At ipinapakita nito kung gaano kahalaga ang paglalagay ni Nehemias ng mga *bantay-pinto*, o tagapagbantay ng pintuan. Hindi siya walang pakialam kung sino ang pumapasok at lumalabas. Ang tungkulin ng mga bantay-pinto ay magbantay sa mga pintuan, at papasukin lamang ang mga makapagpapakita ng patunay na may karapatan silang pumasok.

Kapag inilapat natin ito sa kaayusan ng kapulungang Cristiano, madaling makita kung gaano kahalaga ang lugar ng bantay-pinto. Ipagpalagay nating may isang grupo ng mga mananampalataya na nagtitipon sa pangalan ng Panginoong Jesu-Cristo, hiwalay sa kasamaan ng sanlibutan at ng mga relihiyosong sistema: gaano katagal mapananatili ang kalinisan at banal na katangian nito kung pababayaan ang mga tao na pumasok at lumabas kung kailan nila gusto, nang walang tunay at makadiyos na pag-iingat tungkol sa kanilang pagkapanganak na muli, sa kanilang asal, sa mga doktrinang dala nila, o sa mga kasamahang patuloy nilang kinakasama? Kaya kailangan ang paglilingkod ng bantay-pinto, na kung minsan ay hindi kaaya-aya.

Hindi ko sinasabing dapat maglagay ng ilang tao bilang mga tagapag-usisa sa mga humihiling ng pakikisama; sa halip, ang lahat ay dapat seryosong mag-isip sa harap ng Diyos kung sino ang tinatanggap sa banal at mataas na pribilehiyo ng pakikisamang Cristiano. Sa pagpipira-piraso at pagkain ng tinapay, at sa pag-inom sa saro, hindi lang natin ipinahahayag ang kamatayan ng Panginoon at ang pakikipag-isa sa Kanya na

nagbigay ng Kanyang sarili para sa atin, kundi ipinapakita rin natin ang ating pakikipag-isa o pakikisama sa mga kasama nating nakikibahagi sa banal na pagdiriwang na ito. At paano magkakaroon ng pakikisama kung walang tiwala at pagkakaisa? Kaya kamangmangan ang sabihing, “Wala kaming sinusuri: bawat isa ang hahatol sa sarili: walang sinumang mananagot sa iba.”

Sinisira ng ganitong mga prinsipyo ang pakikipag-isang Cristiano. Tinatawag tayong kumilatis sa mga kasama nating nakikibahagi sa hapag ng Panginoon. “Kung ang sinumang tinatawag na kapatid ay mapakiapid, o sakim, o sumasamba sa diyus-diyosan, o mapag-alipusta, o lasenggo, o mangingikil, sa ganyang tao” ay iniutos sa atin na “huwag man lang kumain” (1 Corinto 5:11). Pero hindi ba dapat nating suriin kung gayon ang mga tinatawag na kapatid, kung susundin natin ang talatang ito? At muli, “Kung may dumating sa inyo na hindi dala ang aral na ito” (i. e., ang aral tungkol kay Cristo), sinasabi sa atin na “huwag ninyo siyang tanggapin sa inyong bahay, ni batiin man siya, sapagkat ang bumabati sa kanya ay kabahagi sa kanyang masasamang gawa” (2 Juan 10, 11, N.T.). Pero kung ang mga pintuan ay iiwang bukas na bukas, at tulog ang bantay-pinto, o wala sa puwesto, sino ang pipigil sa mga tao, maging sila mismo ang nagdadala ng masamang aral, o nahawa na dahil kilala silang may kaugnayan dito, na pumuwersang pumasok, at marumihan ang buong kapulungan? Kaya kailangan ang makadiyos na pag-iingat sa pagtanggap sa pakikisamang Cristiano.

Minsan sinasabi, “Tinatanggap namin ang lahat ng kay Cristo.” Pero may talaga bang naniniwala rito? Sino ang mangangahas na magpasya kung sino ang mga kay Cristo? “Kilala ng

Panginoon ang mga Kanya” (2 Timoteo 2:19). Malaking pagkakamali kapag sinusubukan nating magbigay ng pasyang parang orakulo sa ganito kabigat na bagay. Ang tinatawag lamang sa atin ay suriin ang pagpapahayag, ang pamumuhay, ang doktrina, at siyempre, ang mga kasamahan ng humihiling ng pakikisama. Kahit ganoon pa, kahit nagawa na ang lahat ng nararapat na pag-iingat, maaari pa ring makalusot nang hindi natin namamalayan ang isang nadaya ang sarili, o isang manlilinlang (Judas 4), at magdulot ng malaking gulo pagdating ng panahon; pero kung walang paglilingkod ng bantay-pinto, sino ang makaiisip kung ano ang magiging kalagayan sa lalong madaling panahon! Kahit ang sanlibutan ay hindi ganoon kamangmang para iwanang walang bantay ang mga daungan nito. Mas madali talaga na papasukin na lang ang sinumang gustong pumasok nang walang tanong; pero hindi iyon para sa kanilang pagpapala o sa kapayapaan ng kapulungan, lalo na sa kaluwalhatian ng Panginoon. Ganoon din, mas madali sana noong panahon ni Nehemias na buksan ang mga pintuan sa madaling-araw at iwanang bukas hanggang gumabi, nang walang mapagbantay na bantay-pinto na magtatanong sa mga gustong pumasok; pero kung ganoon, gaano karami sa gawaing pinag-aralan natin ang mauuwi sa wala!

Kaya ang bantay-pinto sa pintuan ay napakahalagang tao sa Jerusalem, at ang dapat lamang gumanap sa paglilingkod na ito ay mga taong marunong at maingat. At ang katumbas nito sa kapulungang Cristiano ay ang makadiyos at maalalahaning pag-iingat kung sino ang pinahihintulutang makibahagi sa mga banal na bagay na ipinagkatiwala sa bayan ng Diyos.

Napakahalaga ng pakikisama para sayangin lamang dahil sa bugso ng damdamin. Sinabi na, “Walang-hanggang pagbabantay ang halaga ng kalayaan,” at masasabi rin natin ito

tungkol sa pakikisamang Cristiano, na madaling maglaho kapag kinaligtaan ang paglilingkod ng bantay-pinto.

Ang ikalawang hanay na itinatag ni Nehemias ay ang mga *mang-aawit*. At sila rin ay maaaring maging dahilan ng mabungang pagbubulay-bulay. Ang diwa ng papuri ay diwa ng kapangyarihan. Ang isang nagagalak na kapulungan ay lugar kung saan malayang nakakikilos ang Diyos, at magiging daluyan ito ng pagpapala sa mga nasa labas. Sa Israel, ang mga mang-aawit ay isang hiwalay na grupo, nakabukod sa karamihan ng bayan. Pero walang ganoong di-angkop na bagay sa Bagong Tipan gaya ng isang koro, may sutana man o wala, na mangunguna sa mga papuri ng kapulungan. Ang Panginoong Jesus mismo ang Tagapanguna, at ang lahat ng mananampalataya ay pinapayuhang “umawit sa espiritu at sa pag-unawa rin.” “Nagsasalita sa inyong sarili sa mga salmo, at mga himno, at mga awiting espirituwal, na umaawit at gumagawa ng himig sa inyong puso sa Panginoon; na laging nagpapasalamat dahil sa lahat ng bagay sa Diyos at Ama sa pangalan ng ating Panginoong Jesu-Cristo” (Efeso 5:19, 20). “Manahan nang sagana sa inyo ang salita ni Cristo sa buong karunungan; na nagtuturo at nagpapaalala sa isa’t isa; sa mga salmo at mga himno at mga awiting espirituwal, na umaawit nang may biyaya sa inyong mga puso sa Panginoon” (Colosas 3:16). Sa mga talatang ito, malinaw na inilahad ang mga mang-aawit, ang awit, at ang saliw. Ang lahat ng mananampalataya ang mga kasapi ng koro. Ang saliw ay hindi ang malaking pipe organ o ang kaaya-ayang orkestra, kundi isang bagay na mas matamis sa pandinig ng Diyos: ang himig na pumapailanlang mula sa pusong puspos ng Kanyang biyaya.

Maaari nating pag-ibahin ang mga salmo sa mga himno. Ang una ay mas tamang tawaging pagpapahayag ng papuri. Ang pumuri ay ang mag-salmo. (Tingnan ang Awit 105:2, *margin*). Ang himno naman ay mas pagbanggit sa mga kasakdalan ng Diyos; ipinapahayag nito ang pinakamataas na antas ng pagsamba, na dinadakila ang Diyos, hindi dahil sa Kanyang mga ginawa para sa atin, kundi dahil sa Kanyang walang-kapantay na mga kasakdalan. Ang awiting espirituwal ay iba sa dalawang ito. Maaaring ito ay pagsasalaysay ng mga paraan ng Diyos o ng karanasan ng mananampalataya.⁶

Kapag nagtitipon tayo bilang kapulungan, nagsasama-sama tayo bilang mga mang-aawit. Doon, ang Panginoon ay pumupuwesto sa gitna para pangunahan ang ating pagsamba at papuri, gaya ng nasusulat, “Sa gitna ng kapulungan ay aawit Ako ng papuri sa Iyo” (Hebreo 2:12). Kaya, habang nakatuon tayo sa Kanya, sa Kanyang kamatayan at sa bungang nagmula roon, bagay na bagay sa bawat banal ang papuri. Hindi ito para ipagbawal ang bawat iba pang gawaing espirituwal, pero tiyak na ito ang pangunahing katangian.

At ngayon, tingnan naman natin ang ikatlong grupong binanggit sa unang talata. Sila ang mga Levita, o mga lingkod ng Diyos na naglilingkod. Noong una, iisang lipi lamang ang mga Levita. Pero sa panahong ito, kung paanong ang lahat ng banal na nagtitipon ay may pananagutan bilang bantay-pinto, at ang lahat ay dapat maging mang-aawit, ganoon din na ang lahat ay mga lingkod. “Sa bawat tao ang kanyang gawain” ang salita ng Panginoon sa bawat isa. Pero ang paglilingkod ng Levita ay maaari ring maging larawan ng pampublikong ministryo, at ito, siyempre, ay hindi para sa lahat, kundi isang natatanging pananagutan na iniatang sa mga binigyan ng

kaloob para rito, oo, sila mismo ang mga kaloob na ibinigay sa kapulungan para sa ikatitibay ng katawan ni Cristo.

Ang ganitong paglilingkod ay dapat gampanan nang may tuwirang pananagutan sa Panginoon. Hindi ang Iglesya ang naglalagay ng mga ministro ng Salita. Si Cristo lamang bilang Ulo ang naglalagay, at sa pamamagitan ng Espiritu ay Siya ang nagbibigay ng kakayahan. Sinusubok ng Iglesya ang mga dumarating bilang ministro sa pamamagitan ng mensaheng dala nila, at inihahambing ito sa Salita ng Diyos. Kung ayon ito sa nahayag doon, dapat itong tanggapin. Kung salungat sa turo ng Kasulatan, kapwa ang guro at ang doktrina ay dapat tanggihan.

May lugar sa bawat grupo ng mga banal na nagtitipon ayon sa Kasulatan para sa lahat ng ministryong ibinigay ng Diyos. Doon ay malugod na tatanggapin ang tunay na Levita. Pero sa kabila ng lahat, walang hukumang hindi nagkakamali dito sa lupa na makapagpapasya kung ang isang tao ay kaloob nga sa kapulungan o hindi. Ang tanging tuntunin ay ang sa Kawikaan 18:16: “Ang kaloob ng tao ay nagbubukas ng daan para sa kanya.” Kaya kung inaakala ng isang tao na tinawag siya para ipaliwanag ang Salita, at hindi pinahahalagahan ang kanyang ministryo, hindi niya kailangang alipustain ang mga banal, kundi isipin na lang na sa kanila man lang ay hindi pa nakapagbubukas ng daan ang kanyang kaloob. Maaaring ministro siya sa iba, pero hindi sa kanila. Kung tiyak siya sa pagkatawag sa kanya ng Diyos, matiyaga siyang pumunta sa ibang lugar; pero pag-isipan din niyang mabuti kung baka nagmamayabang lang siya sa isang huwad na kaloob, at sa huli ay mapahiya, dahil sa kahungkagan ng kanyang ministryo (Kawikaan 25:14). Para maglingkod bilang Levita sa natatanging

kahulugang ito, dapat may buhay na ugnayan ang isang tao sa Diyos, at magsalita mula sa pusong puno ng mga bagay na unang kumilos sa sarili niyang kaluluwa; kung hindi, magiging tigang at walang pakinabang ang kanyang ministeryo. Makikita natin ang mga Levita na ginagampanan ang paglilingkod na itinakda sa kanila ng Diyos sa mga kawili-wiling tagpo ng susunod na kabanata.

Sa ikalawang talatang nasa harap natin ngayon, mababasa natin ang tungkol sa dalawang lalaking inilagay sa pamamahala ng Jerusalem. Makatitiyak tayo na hindi pagkiling sa kamag-anak ang nagtulak kay Nehemias para ilagay ang sarili niyang kapatid na si Hanani bilang isa sa kanila. Kung ginawa niya ito dahil lang magkamag-anak sila, napakasama sana noon. Sa kabilang banda, hindi dapat maging hadlang ang pagiging magkamag-anak kapag malinaw ang espirituwal na kakayahan. Tungkol kay Hananiah, ang kasama niya sa paglilingkod na ito, sinasabing “siya’y isang taong tapat, at higit na natatakot sa Diyos kaysa sa marami.” Pinagpalang mga salita ng papuri ang mga ito! Sana’y maging totoo rin ang mga ito sa marami pa sa atin! Wala nang hihigit pang karangalan kaysa tawaging tapat ng Panginoon mismo sa Kanyang hukuman.

Ang dalawang lalaking ito ang may awtoridad sa mga bantay-pinto, at sa kanila ay nag-utos si Nehemias: “Huwag ninyong bubuksan ang mga pintuan ng Jerusalem hanggang sa uminit ang araw; at habang sila’y nakatayo roon, isara nila ang mga pinto at trangkahan ang mga ito; at maglagay kayo ng mga bantay mula sa mga naninirahan sa Jerusalem, bawat isa sa kanyang bantayan, at bawat isa sa tapat ng kanyang bahay” (t. 3).

Dalawang bagay ang mahalaga sa atin dito. Una:—Ang pagpasok sa lungsod ay dapat sa liwanag ng araw. Hindi dapat payagan ang mga tao na lumusot papasok sa dilim. Maaaring may sinasabi ito sa atin. Ang lahat ng bagay sa kapulungan, lalo na tungkol sa pagtanggap at pagtiwalag, ay dapat bukas at tapat: walang anumang palihim o nakatago ang dapat pahintulutan. Ikalawa:—Kailangan pa rin ang pagbabantay ng lahat. Hindi sapat na may opisyal na mga bantay-pinto. Ang lahat ay dapat maging bantay para sa ikabubuti ng lahat. “Ang sinasabi Ko sa inyo ay sinasabi Ko sa lahat: Magbantay kayo!” Hangga’t may anumang dapat nating panatilihin para sa Diyos dito sa lupa, kailangan nating magbantay, huwag kailanman magpabaya kahit sandali, baka magpasok ang tuso nating kaaway ng bagay na magdudulot ng pangmatagalang dalamhati at kapahamakan.

Malawak at malaki ang lungsod, sabi sa atin, ibig sabihin, ang lugar na napapaloob sa mga pader; pero kaunti ang mga tao, at hindi pa naitatayo ang mga bahay. Napapaloob sa pader ang lahat ng orihinal na itinakda bilang lungsod ng Diyos. Pero mahina ang nalabi, at kailangan ang pag-iingat para mapanatili ang posisyong kanilang pinanindigan. Para mabigyan ang bawat isa ng nararapat niyang bahagi, sinuri ngayon ni Nehemias ang talaang ginawa nang umahon ang unang grupo. Hindi bagong gawain ang pinagkakaabalahan niya. Ipinagpapatuloy lamang niya ang sinimulan ilang taon na ang nakaraan. Kaya sinuri ang orihinal na talaan, at pinagtibay ng gobernador ang lahat. Dahil napag-aralan na natin ang talaang ito, kailangan na lang nating ituro sa mambabasa ang mga paliwanag na ginawa sa mga tala sa ika-2 kabanata ng Ezra.

Ang paglitaw nito rito ay nagpapakita kung gaano lubos na nakiisa si Nehemias sa gawaing ginawa ng Espiritu ng Diyos sa pamamagitan nina Zerubbabel at Joshua. Kaisa siya nila, at magkakasama nilang hinangad ang kaluwalhatian ng Diyos ng Israel. Hayaang magsalita ito sa lahat ng may taingang nakikinig.

Kabanata 8: Ang Dakilang Pagbasa ng Biblia

Sa bawat tunay na pagbabagong-buhay sa gitna ng bayan ng Diyos, malaki ang naging bahagi ng ipinahayag na Salita ng Panginoon. Ganoon noong panahon ni Josias, at sa paggising sa ilalim ni Hezekias. Ganoon din sa buong panahon ng Iglesya. Ang muling pagkatuklas sa Salita ang nagbunga ng Repormasyon noong ika-16 na siglo, at bawat tunay na paggising mula noon ay nakasalig sa pag-aaral ng Biblia at sa pagsasabuhay nito. Wala nang kilusang espirituwal sa kasaysayan na mas totoong masasabihan nito kaysa sa natatanging gawain ng Diyos na nagsimula nang halos sabay-sabay sa maraming bahagi ng Great Britain at Ireland noong unang kalahati ng ika-19 na siglo. Dito at doon ay may maliliit na pangkat ng mga tapat na mananampalataya na nagtitipon upang saliksikin ang Kasulatan, hinahanap ang tamang daan para sa kanilang sarili at sa kanilang mga anak sa gitna ng kaguluhan sa mga relihiyon at ng patay na pormalidad noon. Sa kanila ay ipinakita ng Salita na si Cristo Jesus ang iisang Sentro ng pagtitipon, na ang iglesya ay iisang katawan na tinatahanan ng Espiritu Santo at Siya ang dapat gumabay rito. Kaya tinalikuran nila ang lahat ng bagay na hindi nila makitaan ng malinaw na “Ganito ang sabi ng Panginoon” o ng simpleng prinsipyong mula sa Diyos na makikita sa Kasulatan; iniwan nila ang lahat ng sekta at sistema upang makilala lamang bilang mga kapatid kay Cristo, mga bahagi ng Kanyang katawan, na nagsisikap lumakad nang nagpapasakop sa Espiritu Santo. Para sa mga ganito, ang mga aklat na ito tungkol sa nalabi ay puno ng mahalaga at lubhang kailangang aral. Nabigo sila—nabigo

nang malubha at hayagan—gaya ng mga Judiong ibinalik noong una; ngunit ang parehong kanlungan ay nananatili para sa kanila gaya ng sa mga iyon—ang nananatili at di-nagkakamaling salita ng Diyos. At ito mismo ang napakalinaw na ipinapakita sa ating kabanata. May pitong bagay rito na inilalapit sa ating pansin, at nais kong isulat ang mga ito nang sunud-sunod.

Una, ito ay isang bayang nagkakaisa na naghihintay sa Diyos. Ito ang ipinahihiwatig ng talata 1. “At ang buong bayan ay nagpisan na parang isang tao sa luwal na dako na nasa harap ng Pintuan ng Tubig.” Napansin na natin na ang Pintuan ng Tubig ay nagpapahiwatig ng kapangyarihan ng salita ng Diyos na naglilinis, nagpapaginhawa at nagbibigay-buhay. Ano pa bang lugar ang mas angkop para sa isang pangkat ng mga taong naghahanap ng aral mula sa Diyos kaysa sa “luwal na dako sa harap ng Pintuan ng Tubig”? Asahan ninyo, hindi kailanman bibiguin ng Diyos ang Kanyang mga banal kapag ganito sila sa harap Niya. Noong una ay sinabi Niya kay Moises, “Tipunin mo ang bayan *nang sama-sama*, at bibigyan Ko sila ng tubig” (Bilang 21:16). At sa mas mataas na kahulugan ay laging matutupad ang salitang iyon kapag ang Kanyang bayan ay nagkakaisa ang isip at puso na nagtitipon upang matutuhan ang Kanyang kalooban mula sa Kanyang Salitang sapat sa lahat.

Ikalawa, naririnig natin ang sigaw, “Dalhin ang Aklat!” Sinasabi pa ng talata 1, “At sinabi nila kay Ezra na eskriba na *dalhin ang aklat* ng kautusan ni Moises, na iniutos ng Panginoon sa Israel.” Maaaring manlibak ang mga tao at tawagin itong *bibliolatry* kung gusto nila. Hindi ito pagsamba sa aklat. Sa halip, ito ay pagkilala na ang May-akda ng Aklat ay ang Siyang lubos na marunong at sapat sa lahat, na nagbigay ng Kanyang Salita

upang maging ligtas na gabay sa bawat panahon ng kaguluhan. Ano ang nagpalaya sa bayan ng Panginoon noong Middle Ages at gumiba sa kapangyarihan ng Roma? Ang pagtugon sa sigaw ding ito, “Dalhin ang Aklat!” At kailanman at saanman handa ang mga anak ng Diyos na makinig sa Kanyang Salita at gawin ito, tiyak na may pagpapala at liwanag mula sa Diyos.

Pansinin, hindi nila hinanap ang opinyon ni Ezra, ni ang mga ideya ni Nehemias, ni ang kay Zerubabel. Pinarangalan nila ang mga lingkod na ito ng Diyos, at tama lamang iyon; hahamakin nila ang Panginoon kung hindi nila igagalang ang Kanyang mga sugo; ngunit ang mga lingkod ay dapat maging tagapaglingkod ng Salita—hindi ng siyensya o pilosopiya, ni ng teolohiya—kundi ng salita ng buhay na Diyos; kaya nga ang sigaw, “Dalhin ang Aklat!”

Isang malungkot na bagay kapag ang mga sulat o salita ng tao lamang ay inilalagay na kapantay ng Aklat ng mga aklat. Nakakatakot ang madalas na paggamit sa mga sinulat ng mga iginagalang na kapatid. May bagay na pinagdududahan, at agad-agad ay may malaking pagsisikap na ipakita na ganito ang itinuro ni G. Ganito-at-Ganoon, o ganito o ganoon ang isinulat ni G. Isa-pang-Tao. Sa ganitong paraan ay humihina sa kaluluwa ng mga tao ang awtoridad ng salita ng Diyos, at kontento na ang mga tao kung sa palagay nila ay hawak nila ang pinanghawakan ni G. A. o ni G. B., kahit hindi nila matagpuan ang batayan nito sa aklat ng Diyos. Ito ay bitag na dapat nating bantayan, baka matagpuan natin ang ating sarili na muling nagtuturo ng mga utos ng tao bilang mga doktrina.

Ikatlo, natutuhan natin na nang dalhin ni Ezra ang aklat, “Siya'y bumasa roon sa harap ng lansangan na nasa harap ng Pintuan ng Tubig mula sa umaga hanggang sa katanghaliang-tapat, sa

harap ng mga lalaki at mga babae, at ng mga makauunawa; at ang mga pakinig ng buong bayan ay nangakatuon sa aklat ng kautusan” (t. 3). Napakapalad nito—isang bayang nakikinig nang mabuti at pinasasaysay ng salita ng Diyos. Sa sobrang dami ng tao, nagtayo sila ng pulpitong kahoy para kay Ezra, at sa kanyang kanan at kaliwa ay may mga pangkat ng tapat na mga Levita na naghihintay na marinig ang Salita at ipaliwanag ito sa bayan. Panahon iyon na hindi madaling paramihin ang mga aklat. Marahil si Ezra lamang ang may hawak ng nag-iisang Biblia sa buong lupain; ngunit sa paraang ipinakita rito, naging pag-aari ito ng buong bayan.

Ang pagpapasakop sa Salita ang ikaapat na puntong kitang-kita sa atin sa talata 5 hanggang 8. “At binuksan ni Ezra ang aklat sa paningin ng buong bayan (sapagkat siya’y nasa itaas ng buong bayan); at nang buksan niya ito, ang buong bayan ay tumayo: at pinuri ni Ezra ang Panginoon, ang dakilang Diyos. At ang buong bayan ay sumagot, Amen, Amen, na itinataas ang kanilang mga kamay; at sila’y yumukod, at sumamba sa Panginoon na ang kanilang mga mukha ay nasa lupa.” Sino bang may konsensya ang hindi maaantig sa ganitong paggalang sa salita ng Diyos? Ang ganitong pagbasa ng Biblia ay hindi basta-basta at makalamang pagtitipon upang magtalo tungkol sa ilang doktrina o pagdebatehan ang masasalimuot na tanong na ikalilito ng mga simple at ikasasama ng espirituwal na buhay ng mga mas may alam. Hindi rin ito lugar para may isang lider na magpasikat, at tanggapin ang kanyang mga paliwanag nang walang tanong bilang isip ng Panginoon. Ang dakilang pagbasa ng Biblia na ito ay may tatak ng banal na pagpapasakop sa Diyos at ng banal na paggalang sa Kanyang Salita, na ibang-iba sa makabagong kawalang-galang at pagbibiro sa paghawak ng mga banal na bagay.

Ang maglingkod ng Salita sa ganitong pangkat ay tiyak na naging malaking kagalakan at mabigat na pananagutan kay Ezra at sa mga Levita habang “ipinaunawa nila sa bayan ang kautusan, at ang bayan ay nakatayo sa kanilang dako. Sa gayo'y bumasa sila sa aklat, sa kautusan ng Diyos, nang malinaw, at ipinaliwanag ang kahulugan, at ipinaunawa sa kanila ang binasa” (tt. 7, 8). Dapat tandaan na pagkatapos ng pagkabihag, ang Hebreo bilang wikang sinasalita ay halos napalitan na ng Aramaic, kaya kailangang ipaliwanag nang maingat ang mga salitang Hebreo sa bayang naghihintay.

Ikalima, ang salita ng Diyos bilang bukal ng kagalakan at ginhawa. Ito ang ipinahihwatig ng kasunod na bahagi, talata 9 hanggang 12: “At si Nehemias, na siyang Tirshatha [o, gobernador], at si Ezra na saserdote at eskriba, at ang mga Levita na nagtuturo sa bayan, ay nagsabi sa buong bayan, Ang araw na ito ay banal sa Panginoon ninyong Diyos; huwag kayong magdalamhati, ni umiyak. Sapagkat ang buong bayan ay umiyak nang marinig nila ang mga salita ng kautusan.” Sinabi sa kanila ng gising nilang konsensya kung gaano sila at ang kanilang mga ninuno nagkasala sa pagtanging sumunod sa salita ng Diyos; ngunit ang kanilang mga luha ng pagsisisi ay patotoo sa paghatol sa sarili na nangyayari; at sa Diyos, ang kasalanang hinatulan ay kasalanang inalis. Kaya nga ang nakapagpapasiglang mga salita ng talata 10. “Nang magkagayo'y sinabi niya sa kanila, Kayo'y yumaon, kumain kayo ng taba, at uminom ng matamis, at magpadala kayo ng mga bahagi sa kanila na walang naihanda; sapagkat ang araw na ito ay banal sa ating Panginoon: ni huwag kayong magdalamhati; sapagkat ang kagalakan ng Panginoon ay siya ninyong lakas.” Gustong-gusto ng Diyos na palibutan ang Kanyang sarili ng isang banal at masayang bayan; ngunit ang dalawang bagay na

ito ay talagang magkasama. Ang kabanalan at kaligayahan ay hindi mapaghihiwalay. Sino ang hindi makakakita rito ng isang malinaw na larawan, na madalas matupad, kapag dinalaw ng Diyos ang Kanyang bayan sa pagbibigay sa kanila ng tinapay? Nang sila mismo ay maginhawahan at mapatibay, sila ay nagiging daluyan ng pagpapala sa iba, masayang nagbabahagi sa mga “walang naihanda.”

“Sa gayo'y pinatahimik ng mga Levita ang buong bayan, na nagsasabi, Tumahimik kayo, sapagkat ang araw ay banal, ni huwag kayong magdalamhati. At ang buong bayan ay yumaon upang kumain at uminom, at magpadala ng mga bahagi, at magsaya nang malaki, sapagkat naunawaan nila ang mga salitang ipinahayag sa kanila” (tt. 11, 12). Gaano pa kaya kalalim ang kagalakan ngayon, sa liwanag ng buong Ebanghelyo, kapag ang mga banal ay nagtitipon sa paligid ng muling nabuhay na Cristo, at ang Kanyang salita ay inilalapat sa bawat puso sa kapangyarihan ng Espiritu, na humahantong sa katulad na pagsasanay ng puso at pagkataas ng loob sa harap ng Diyos.

Ang *pagsunod* sa Salita ang sinasabi ng ikaanim na bahagi. Sa ikalawang araw ay muling nagtipon ang mga pinuno ng bayan, at itinuloy ang pagbasa ng Salita. Sa pagkakataong ito ay may natuklasan silang mahalagang bagay: “Nasumpungan nilang nakasulat... na ang mga anak ni Israel ay magsisitahan sa mga kubol sa kapistahan ng ikapitong buwan” (t. 14). Agad nila itong kinilala bilang hamon na sumunod. Narito ang isang bagay na *hindi tinupad sa loob ng isang libong taon*—at naroon pa rin sa Aklat! Ipinapakita ng talata 17 na kahit sa pinakamaunlad na mga araw nina David at Solomon ay hindi pinansin ang partikular na utos na ito. “Mula sa mga araw ni Josue na anak ni Nun hanggang sa araw na yaon ay hindi gumawa ng gayon

ang mga anak ni Israel.” Malaking abala ang kailangan para sundin ito; maaari sana nilang ikatwiran na ang hindi napansin nina Samuel, David, Solomon at ng iba pa ay tiyak na hindi mahalaga; ngunit “nasumpungan nilang nakasulat,” at iyon na ang nagpasya para sa isang masunuring bayan. Kaya ang buong pangkat ay lumabas sa mga bundok, at nagdala ng mga sanga ng olibo, pino, mirto at palma at gumawa ng mga kubol, “gaya ng nakasulat,” at doon sila tumahan, sa gayon ay inaalala ang mga araw ng pag-aalaga ng Diyos sa Kanyang bayang naglalakbay sa ilang: “At nagkaroon ng napakalaking kagalakan.” Napakagandang halimbawa ng pagsunod sa Salita nang walang pag-aalinlangan!

At sa gayon ay dumating tayo sa ikapitong kaisipan, sa pagtatapos ng medyo mabilis nating pagtingin sa kabanata: Ang salita ng Diyos ay sapat sa bawat karanasan sa buhay. “Gayundin araw-araw, mula sa unang araw hanggang sa huling araw, siya'y bumasa sa aklat ng kautusan ng Diyos. At ipinagdiwang nila ang kapistahan nang pitong araw; at sa ikawalong araw ay nagkaroon ng banal na pagpupulong, ayon sa kaugalian” (t. 18). Ang pitong araw na iyon ay tumuturo sa Kaharian, kung kailan ang Panginoon ay papalibutan ng isang masaya at tinubos na bayan, at ang *ikawalong* araw ay nagbubukas ng tanaw sa walang hanggan. Sa buong Panahon, ang salita ng Diyos ay naglalaman ng lahat ng kailangan ng Kanyang bayan bilang espirituwal na pagkain at pang-araw-araw na gabay.

O, magkaroon nawa tayo ng biyaya na laging itago ang Salitang iyon sa ating mga puso, upang sa gayon ay maingat sa kasalanan, at maayos ang ating mga hakbang ayon dito, at ang bawat isip ay mabihag sa pagsunod kay Cristo!

Kabanata 9: Ang Salita at ang Panalangin

Malinaw na lumilitaw sa bahaging ito ang ugnayan ng salita ng Diyos at ng panalangin. Ang pitong araw na paglilingkod ng Salita ay nagkaroon ng napakapalad na bunga, kaya “nang ikadalawampu't apat na araw ng buwang ito (ang buwan ding sinimulan ng dakilang pagbasa ng Biblia) ang mga anak ni Israel ay nagpisan na may pag-aayuno, at may suot na kayong magaspang, at may lupa sa kanila. At ang binhi ni Israel ay humiwalay sa lahat ng mga taga-ibang lupa, at tumayo at ipinahayag ang kanilang mga kasalanan, at ang mga kasamaan ng kanilang mga ninuno. At sila'y nagsitayo sa kanilang dako, at bumasa sa aklat ng kautusan ng Panginoon nilang Diyos nang ikaapat na bahagi ng araw; at nang isa pang ikaapat na bahagi ay nagpahayag sila ng kasalanan, at sumamba sa Panginoon nilang Diyos” (tt. 1-3).

Napaka-nakapagtuturo ng pagkakasunod-sunod dito. *Una* ang Salita, saka ang panalangin, pagpapahayag ng kasalanan, at pagsamba. Mula noong pitong araw na kapistahan, ang Salita ay kumikilos sa kanila sa napakatotoong paraan. Ang hinatulan ng Salitang iyon ay hinahatulan din nila. Ang iniutos ng Salitang iyon ay sinikap nilang gawin. Kaya ang bunga ay narating ng nalabi ang marahil ay pinakamataas na kalagayang moral na kanilang naabot mula sa pagkabihag sa Babilonia hanggang sa pagdating ng Mesiyas. Ganap ang kanilang paghihiwalay. “Humiwalay sila sa *lahat* ng mga taga-ibang lupa.” Ngayon lamang sa unang pagkakataon na tila nagtagpo ang kanilang posisyon at ang kanilang kalagayan.

Kaya muli silang nagtipon, na nagnanais matuto pa ng isip ng Diyos upang humantong ito sa higit na pagtatalaga ng sarili.

Kaya muling namumukod ang pagbasa ng Biblia. Ang unang kapat ng araw ay ginugol sa pakikinig sa Salita. Pagkatapos ang sumunod na kapat ay inilaan sa panalangin: “Nagpahayag sila ng kasalanan at sumamba sa Panginoon nilang Diyos.” Hindi matalino, at maaaring makasama, na baligtarin ang pagkakasunod na ito. Ang Salita at ang panalangin ay dapat laging magkasama—ngunit dapat ang Salita muna; saka susunod ang panalanging may pang-unawa. Ang mananampalataya ay dapat maging taong may pantay na timbang sa pagkatuto mula sa Salita at sa paglinang ng diwa ng panalangin. Kailangan nating marinig ang Diyos na nagsasalita sa atin upang tama tayong makapagsalita sa Diyos.

Ang taong ibinubuhos ang sarili higit sa lahat sa Salita ngunit pinababayaan ang panalangin ay magiging mapagmataas sa kaalaman at puro doktrina—madaling makipagtalo tungkol sa mga “punto,” at abala sa Cristianismong teorya lamang, na ikasasama ng kanyang kaluluwa at ikaiinis ng kanyang mga kapatid. Sa kabilang banda, ang taong ibinubuhos ang sarili sa panalangin ngunit pinababayaan ang Salita ay malamang na maging labis na mapagtingin sa sariling kalooban, mistiko, at kung minsan ay panatiko. Ngunit ang taong bumabasa ng salita ng Diyos nang may paggalang at kababaang-loob, na hinahangad malaman ang kalooban ng Diyos, at saka ibinubuhos ang sarili sa panalangin, ipinahahayag at hinahatulan ang hinatulan ng Kasulatan sa kanyang mga gawi, salita at isip, ay mahihila rin ang kaluluwa sa pagsamba, at sa gayon ay lalago kapwa sa biyaya at sa kaalaman, at magiging buo at timbang na tagasunod ni Cristo. Kung walang kaalaman sa Salita, ang panalangin ay lubhang kukulangin sa pang-unawa; sapagkat ang nasa labas natin (ang katotohanan ng

Diyos) ay laging dapat mauna sa nasa loob natin (ang ating karanasan), ngunit hindi dapat paghiwalayin ang dalawa.

Dito, sa Nehemias 9 (na gaya ng napansin na natin sa ibang lugar ay kaugnay, sa pagpapahayag ng kasalanan, ng Daniel 9 at Ezra 9), pinangunahan ng mga Levita ang bayan sa kanilang panalangin at papuri, na nakatayo “sa mga baitang,” na para bang umaakyat sa makalangit na santuwaryo. At sa panalanging kasunod—ang pinakamahaba sa Biblia (ang panalangin ni Solomon sa pagtatalaga ay mas maikli nang di-hamak)—may napakapalad na aral habang pinakikinggan natin ang pagsasalaysay ng mga pakikitungo ng Diyos sa kanilang mga ninuno at ang pagpapahayag ng sarili nilang pagkabigo at kasalanan.

Ang pambungad na mga salita ay nagpapaalala sa atin ng simula ng karaniwang tinatawag na Panalangin ng Panginoon—at ng dapat may pangunahing lugar sa *lahat ng panalangin*—“Sambahin nawa ang pangalan Mo.” Tinawag ng mga Levita ang buong bayan na tumayo at purihin ang Walang Hanggan, ang kanilang Diyos, na ang maluwalhating pangalan ay itinaas nang higit sa lahat ng pagpapala at papuri. Sa Kanya lamang iniuukol ang paglikha, at na para bang nagpapatotoo laban sa pagsamba sa diyus-diyosan sa paligid nila na umakay sa mga bansa na sumamba at maglingkod sa nilalang sa halip na sa Lumikha, kinikilala nila na “ang lahat ng hukbo ng langit ay sumasamba sa Iyo.” Siya ang pumili kay Abram, inilabas siya sa Ur ng mga Caldeo, at ginawa siyang tunay na karapat-dapat sa kanyang bagong pangalang Abraham—“ama ng maraming tao.” Sa kanya ibinigay ang pangako ng lupain ng Canaan na sa takdang panahon ay natupad sa kanyang binhi—kasindami ng buhangin sa dagat, inilabas sa pagkaalipin sa Egipto, inakay sa

dagat at sa ilang ng haliging ulap, una sa bundok ng Diyos at saka sa lupang pangako (tt. 4-12). Ipinagdiwang ng mga Levita ang pagbibigay ng kautusan sa Sinai; at mahalagang pansinin na sinasabi nila na noon—at hindi bago noon—ipinakilala sa kanila ang banal na Sabbath (t. 14). Ito ay tila tiyak na patunay na bagaman pinabanal ng Diyos ang ikapitong araw nang matapos Niya ang Kanyang gawa, gaya ng nakatala sa ikalawang kabanata ng Genesis, hindi Niya ito ibinigay sa tao bilang utos hanggang sa magkaroon Siya ng isang tinubos na bayang nagtipon sa paligid Niya sa ilang. Ito ay tanda, o paalala, hindi lamang ng pamamahinga ng Diyos pagkatapos ng mga araw ng paglikha, kundi ng pagliligtas sa Israel mula sa pagkaalipin sa Egipto, at pangako ng isang kapahingahang darating pa.

Pagkatapos ipagdiwang ang makapangyarihang mga gawa ng Panginoon, nagpatuloy ang mga Levita sa pagpapahayag ng nakakatakot na pagbagsak ng bayan, at iyon ay mula pa sa simula. Ang kanilang mga ninuno ay gumawi nang may kapalaluan, at sa halip na kilalanin ang pag-asa nila sa makapangyarihang Tagapagligtas na ito na gumawa nang kahanga-hanga para sa kanila, pinatigas nila ang kanilang leeg at hindi nakinig sa Kanyang mga utos—sa kanilang paghihimagsik ay ninais pa nilang bumalik sa lupain mismo ng pagkaalipin na pinaglabasan Niya sa kanila. Ang kanilang kasaysayan sa ilang ay isang talaang lubhang nakapagpapakumbaba, puno ng mga patunay ng kanilang kahangalan, ngunit sagana rin sa mga patotoo ng katapatan ni Jehova, na umalalay sa kanila sa loob ng apatnapung taong iyon “anupa’t sila’y hindi nagkulang ng anuman; ang kanilang mga damit ay hindi naluma, at ang kanilang mga paa ay hindi namaga” (tt. 13-21). At nang sa wakas ay marating nila ang

lupaing ibinigay sa pamamagitan ng tipan kay Abraham, ang mga bansa roon ay binunot sa harap nila at sila mismo ay itinanim sa kanilang lugar; doon sila dumami at lumago, nagagalak sa kasaganaan ng mabubungang bukid ng Canaan, at nagagalak sa dakilang kabutihan ng kanilang Diyos na tumutupad ng tipan (tt. 22-25).

Ngunit ang pagsuway at paghihimagsik ang naging katangian nila halos mula pa sa mga araw ni Josue, at ang banal na kautusan ng Diyos ay itina-pon nila sa kanilang likuran, hinamak ang Kanyang mga tuntunin at pinatay ang Kanyang mga propeta, nang ang mga ito ay isugo upang ipakita sa kanila ang kanilang kasalanan at tawagin silang bumalik sa pagpapasakop sa Kanyang salita. Nang sa kanilang mga kagipitan ay dumaing sila sa Kanya, iniligtas Niya sila—hindi dahil sa nararapat sa kanila, kundi alang-alang sa Kanyang sariling pangalan, ayon sa Kanyang mga awa; at sa gayon ay muli't muling ipinakita ang Kanyang magiliw na pag-ibig at pag-aalaga.

Gayunman, halos kapapagitna pa lamang Niya para sa kanila ay lumihis na naman sila gaya ng dati, nagkakasala laban sa Kanyang mga kahatulan (ibig sabihin, ang mga patotoong ibinigay), “na kung gagawin ng tao ay mabubuhay siya sa mga iyon,” at sa gayon ay lumalaban sa Kanyang Espiritu Santo na nagsalita sa mga propeta; hanggang sa wakas ay pinahintulutan ang mga hari ng Asiria at Babilonia na bunutin sila sa kanilang mana, at dalhin silang bihag sa lupain ng mga dayuhan.

Kinikilala ng mga Levita ang katarungan ng lahat ng pakikitungo ng Diyos sa bansa. “Ikaw ay gumawa ng tama, ngunit kami ay gumawa ng masama,” ang kanilang mapagpakumbabang pagkilala. At ipinahayag pa nila kung

paanong ang kanilang mga hari, prinsipe, saserdote at mga ninuno ay hindi tumupad ng kautusan, ni nakinig sa Kanyang mga utos, ni tumalikod sa kanilang masasamang gawa; kaya nanatili silang mga alipin hanggang sa araw na iyon, nasasakop ng mga hari ng Persia; bagaman binigyan sila ng kaunting pagbabagong-buhay, at muli silang natipon sa sentro ng Diyos. Ngayon, alalang-alala ang lahat ng masamang bunga ng pagsuway noong nakaraan, gumawa sila ng isang “tiyak na tipan” (sayang, at malapit na namang masira!) at, isinulat ito, nilagdaan at tinatakan ito; nangako silang kakapit sa Panginoon, hihiwalay sa lahat ng mga dayuhan, at tapat na gagawin ang Kanyang kalooban (tt. 33-38).

Na sila ay tunay na taimtim ay walang makapag-aalinlangan, ngunit ipapakita muli ng hinaharap, gaya ng madalas ipakita ng nakaraan, na hindi mapagkakatiwalaan ang tao, at kung ang tipan ng Diyos ay nakasalig sa katapatan ng tao, sa halip na sa biyaya ng Diyos, mawawalan ng saysay ang lahat ng pag-asa para sa pangmatagalang pagpapala ng tao.

Gayunman, mabuting magkaroon ng ganitong mga panahon ng pagsasanay ng puso gaya nitong ating pinagbubulay-bulayan. Walang duda na para sa marami ito ay isang hakbang pasulong na hindi na nila binawi, bagaman para sa bansa bilang bansa ay walang ganap na pagpapanumbalik hanggang sa pagdating ng Pinahiran ng Diyos.

Kabanata 10: Ang Bagong Simula

Totoo at mali rin (depende sa kaisipang nasa isip ng isang tao) na hindi kailanman ibinabalik ng Diyos ang isang patotoong nabigo. Kung ang ibig sabihin ng pananalitang ito, na madalas marinig ngayon, ay na kapag minsang sinira ng pagkabigo ang isang kilusang noong una ay mula sa Diyos, hindi na ito muling aabot sa dati nitong kaluwalhatian, walang duda na totoo ito.

Ngunit kung ang ibig sabihin ay na, nang dumating ang pagkasira, hindi na sasagutin ng Diyos ang daing ng pagsisisi ng pagbabagong-buhay at pagpapanumbalik kapag taimtim na hinahanap ang Kanyang mukha, ito ay lubos na mali.

Nakakatakot isipin na ang espirituwal na katamaran at ang ayaw kumilos at harapin nang seryoso ang tunay na kalagayan ang siyang tunay na dahilan kung bakit marami na dating natipon sa pangalan ni Jesus ay ngayo'y namumuhay nang hiwalay, at isinisisi sa mga pagkakabaha-bahagi at kakulangan ng espirituwalidad na nakikita sa iba ang dahilan ng kanilang pag-iwan sa daan ng pagpapasakop sa ipinahayag na kalooban ng Diyos tungkol sa sama-samang patotoo ng Kanyang bayan.

Sa mga ganito, ang kaaaral pa lamang natin ay dapat magsalita nang malakas. Talagang napakababa na ng kalagayan ng mga bagay sa gitna ng nalabi. Ang aktuwal nilang kalagayan ay naging lubhang nakakahiya sa Diyos. Gayunman, tama ang kanilang posisyon, at walang mapapala sa pag-iwan dito. Ang mahalaga ay manatili kung nasaan sila, at sikaping alisin ang lahat ng humahadlang sa pagtamasa nila ng pagpapala ng Panginoon, upang sa gayon ang kanilang kalagayan, bilang mga indibidwal at bilang isang kapulungan, ay maging kalugud-lugod sa Kanya.

Kaya nakita natin silang sama-samang bumabaling sa Salita, taimtim na nagtatanong kung ano ang sinabi ng Diyos, at nang “masumpungan nilang nakasulat,” ay kumilos ayon dito, kahit nangahulugan ito, gaya ng nangyari sa maraming pagkakataon, ng mapait na kalungkutan at masakit na pagpapakumbaba.

Nang mangako sila (ayon sa diwa ng panahon ng kautusan) na aalisin ang lahat ng mga dayuhan at lalakad nang masunurin sa harap ng Diyos, gumawa sila ng nakasulat na pahayag, nilagdaan at tinatakan ito, mula kay Nehemias na Gobernador hanggang sa pinakamababa sa ranggo ng karaniwang tao, “ang lahat na humiwalay sa mga bayan ng mga lupain sa kautusan ng Diyos, ang kanilang mga asawa, ang kanilang mga anak na lalaki, at ang kanilang mga anak na babae, bawat isang may kaalaman, at may pang-unawa” (tt. 1-28).

Isang seryoso, banal at tiyak na bagay ang kanilang pinasok, at kakailanganin ang matibay na pasya ng puso upang tuparin ito. “Sila’y kumapit sa kanilang mga kapatid, sa kanilang mga maharlika, at pumasok sa isang sumpa, at sa isang panunumpa, na lalakad sa kautusan ng Diyos, na ibinigay sa pamamagitan ni Moises na lingkod ng Diyos, at susundin at gagawin ang lahat ng mga utos ni Jehova na aming Panginoon, at ang Kanyang mga kahatulan at ang Kanyang mga palatuntunan; at na hindi namin ibibigay ang aming mga anak na babae sa mga bayan ng lupain, ni kukunin ang kanilang mga anak na babae para sa aming mga anak na lalaki: at kung ang mga bayan ng lupain ay magdala ng mga kalakal o anumang pagkain sa araw ng Sabbath upang ipagbili, hindi namin bibilhin sa kanila sa Sabbath, o sa banal na araw: at na pababayaang namin ang ikapitong taon, at ang paniningil ng bawat utang” (tt. 29-31).

Pansinin nang mabuti kung ano ang kanilang ipinangakong gawin—

Una: Lumakad sa kautusan ng Diyos; o, sa ibang salita, magpasakop sa Banal na Kasulatan. Ikalawa (at siyempre ang lahat ng kasunod ay nakapaloob na sa una): Panatilihin ang paghihiwalay sa mga bayan ng lupain upang walang di-pantay na pamatok. Ikatlo: Parangalan ang Diyos sa maingat na pangingilin ng araw ng Sabbath, at huwag hayaang akayin sila ng kasakiman o ng pagnanasa sa masasarap na pagkain ng mga dayuhan na labagin ang kabanalan nito. Ikaapat: Pabayaang nakatiwangwang ang lupa bawat ikapitong taon, na dahil sa pagsuway sa utos na ito ay dinala sila noon sa Babilonia, habang sa loob ng pitumpung taon ay nangilin ng Sabbath ang lupa. Ikalima: Makitungo nang may biyaya sa isa't isa bilang magkakapatid, pinababayaan ang paniningil ng bawat utang, at hindi kumikilos sa diwa ng mapagpatubo.

Wala bang mabibigat na aral para sa atin sa mga pangakong ito? Ang tinutukoy ko ay ang mga nagsikap na ibigay kay Cristo ang Kanyang lugar bilang Ulo, at kumilos ayon sa katotohanan ng pagkakaisa ng katawan ni Cristo, ngunit napakalungkot na nabigong ingatan ang pagkakaisa ng Espiritu sa bigkis ng kapayapaan. Saan tayo naligaw ng daan? Hindi ba sa mismong mga bagay na inilalahad dito sa wika ng Lumang Tipan? Hindi ba dapat nating ipahayag na hindi tayo naging masunurin sa salita ng ating Diyos? Ipinagmalaki natin na tama ang posisyong ating kinuha—na itinuro sa atin ng Salita—ngunit hindi tayo naging maingat na magpasakop bilang mga indibidwal sa Salitang iyon. Hindi ba totoo na para sa marami ang “tinig ng kapulungan” ay naging mas malakas kaysa sa tinig ng Diyos sa Banal na Kasulatan? Hindi ba totoo na sa mga

mabibigat na panahon ay mas pinagkatiwalaan ang mga tradisyon ng matatanda kaysa sa “Ganito ang sabi ng Panginoon”? Hindi pa ba panahon kung gayon na, bilang mga indibidwal at bilang mga natipong pangkat ng mga banal, ay bumalik tayo sa kasimplehan ng mga unang araw, at hangaring magpagabay mula ngayon sa salita lamang ng Panginoon na nananatili magpakailanman?

At hindi ba lubha rin tayong nalihis sa katotohanan ng paghihiwalay? Hindi ba madalas ay kontentong-kontento na tayo dahil hiwalay tayo, sa usaping pang-iglesya, sa iglesyang makasanlibutan, samantalang sa pakikisalamuha at sa ating mga negosyo ay nakakabit tayo sa sanlibutan nang higit pa kaysa sa maraming hindi hayagang hiwalay gaya natin? Hindi ba pumasok na ang diwa ng sanlibutan sa ating mga tahanan at mga kapulungan? Hindi ba ito kitang-kita sa mga aklat na kinagigiliwan natin, sa mga damit na isinusuot natin, sa mga kasamang madalas nating samahan, sa pananalitang ginagamit natin? Ano ang halaga ng paghihiwalay na pang-iglesya lamang kung sa ibang paraan naman ay napakalapit natin sa sanlibutan?

At hindi ba totoo na nang medyo magising tayo tungkol dito, ipinag-utos natin ang pinakamahigpit na paghihiwalay sa mga banal na kadalasan ay mas maka-Diyos pa kaysa sa atin, sa halip na sa diwa ng kasalukuyang masamang panahon? Hindi ba madalas mangyari na ang mga banal ng Diyos ay nilalampasan o malamig na binabati dahil sa kaunting pagkakaiba ng paghatol tungkol sa isang usapin ng disiplina na mahirap pasyahan nang matuwid, samantalang ang mga taong lubos na makasanlibutan ay binibigyan ng lahat ng tanda ng

pagmamahal? Ito ay mga seryosong tanong na mas mabuting harapin ngayon kaysa sa Hukuman ni Cristo.

Alam natin na, dahil wala tayo sa ilalim ng kautusan kundi nasa ilalim ng biyaya, ang Sabbath ng nakaraang panahon ay natupad na para sa atin kay Cristo; ngunit ibinibigay ba natin kay Cristo ang Kanyang lugar, at hindi pinahihintulutang sirain ng ating kasakiman sa pakinabang o ng ating pagnanasa sa magagandang bagay ng lupa ang kapahingahang-Sabbath na dapat nating laging tinatamasa sa Kanya? Kaya bang tiisin ng ating mga negosyo ang pagsusuri ng Kanyang mga matang tulad ng ningas ng apoy? Mayroon ba tayong isang timbangan para sa mga banal na bagay at iba naman para sa tinatawag nating mga bagay ng mundo? Hindi kaya may dahilan upang suriin ang ating puso tungkol sa mga bagay na ito? At hindi kaya narito mismo ang isang dahilan ng ating pangangayayat sa espirituwal?

At paano naman ang ikapitong taon? Ang “pagpapabaya sa ikapitong taon” na ito ang talagang nagpakita na ang Israel ay isang bayang nagtitiwala sa buhay na Diyos. Ang “mabuhay sa pananampalataya” ay madalas banggitin na parang ito ay tawag o karapatan lamang ng mga ibinukod para sa paglilingkod ng Salita. Ngunit hindi ba ang *lahat* ng mananampalataya ay tinawag na mabuhay sa pananampalataya—na maluwag ang hawak sa mga bagay rito, ngunit mahigpit ang kapit sa buhay na walang hanggan bilang ang iisang bagay na kailangan? At hindi ba lubha nating nakalimutan ito, at nakontento sa “pagtitipon sa banal na batayan,” sa “pagpipira-piraso ng tinapay ayon sa Kasulatan,” sa “pagpapanatili ng patotoo,” at sa lahat ng iba pang panlabas at pang-iglesya lamang, samantalang nawawala ang ating kapit sa mga katotohanang

walang hanggan at namumuhay na para bang ang mundong ito ang mas mahalaga sa dalawa? Kataka-taka pa ba kung gayon na kapag may lumitaw na mga usapin sa gitna natin na nangangailangan ng espirituwal na pagkilala at maka-Diyos na paghatol ay nasusumpungan tayong kulang, at ang dapat sanang magbuklod sa mga banal ay nagiging dahilan ng kanilang pagkakawatak-watak?

At dinadala tayo nito sa ikalimang pangako: Paano naman ang paniningil ng bawat utang? Hindi ba tayo naging matigas, mapaghanap, at labis na mapagmatuwid sa isa't isa, at napalayo ang mga dapat sana nating inakit ng mga tali ng pag-ibig, at hinihingi sa isa't isa ang mga bagay na dapat ikahiya ng mga taong nasa ilalim ng biyaya na ipilit? Tiyak, gaya ng nabanggit na, panahon na upang “itigil ang pagpapatubong ito.”

Mabilis nang lumalapit ang katapusan ng panahong ito. Ang Hukom ay nakatayo na sa pintuan. Nakatingin ang Panginoon, malapit na malapit. Ang salita ng Diyos ay iniwan at ang katotohanan nito ay itinatangi saanman. Panahon na upang ang mga umiibig sa Salitang iyon ay tumigil sa kanilang paniningil sa isa't isa, at lahat nang sama-sama ay hatulan ang lahat ng humadlang sa pakikisama, alisin magpakailanman ang masasamang bagay na nagdulot ng ganoong kapinsalaan, at sa gayon ay tumayo nang balik at balik, puso sa puso, at kamay sa kamay, para sa Diyos at sa Kanyang katotohanan kasama ang lahat ng nagsisikap na maging tapat sa Kanya at sa Kanyang Salita sa kaunting panahong natitira bago “ang pagdating ng ating Panginoong Jesu-Cristo at ang ating pagtitipon sa Kanya.”

Tungkol sa natitirang bahagi ng kabanata ay kaunti lamang ang aking sasabihin. Nang hatulan ang kasamaan, sinikap ng nalabi,

hangga't kaya nila, na ayusin ang mga bagay tungkol sa pagtustos at pagpapanatili ng paglilingkod sa bahay ng Diyos, ibinibigay ang kanilang mga unang bunga at mga ikapu upang magkaroon ng kasaganaan para maipagpatuloy ang paglilingkod at matustusan ang mga naglilingkod. Asahan ninyo, kung maitatama ng bayan ng Panginoon ang kanilang sarili bilang mga indibidwal, uunlad ang sama-samang buhay, at magkakaroon ng saganang panustos para mapanatili ang isang nakikitang patotoo. Ang kakulangan ng espirituwalidad ay nagsasara ng puso at ng pitaka. Ang kabanalan ay nagbubukas sa dalawa. Hindi naging hadlang ang kahirapan ng bayan nang gumising ang kanilang konsensya, at nagpasya silang “hindi pababayaang ang bahay ng kanilang Diyos” (tt. 32-39). At ganoon din lagi kung saan naghahari ang pag-ibig ni Cristo.

Kung wala ito, ang lahat ay lalong sasama nang sasama hanggang mawala ang lahat ng patotoo para sa Diyos. Isang lingkod na nakaalam at nagtiis nang marami dahil sa paninindigan para sa “kasalukuyang katotohanan” ang nag-iwan ng napapanahong mga salita ng babala, at sa mga ito ko tinatapos ang bahaging ito.

“Ang mahalaga ay hindi ang ‘mga Kapatid’ (Brethren), kundi ang katotohanang hawak nila...Maaari silang isantabi ng Diyos, at ipalaganap ang Kanyang katotohanan sa pamamagitan ng iba—at sa palagay ko ay gagawin Niya ito, bagaman puno Siya ng mapagbiyayang pagtitiis, kung hindi sila magiging tapat. Ang kanilang lugar ay manatili sa pagiging di-kilala at sa pagtatalaga ng sarili, hindi ang isipin ang mga Kapatid (laging mali ang isipin ang ating

sarili), kundi ang mga kaluluwa, sa pangalan at pag-ibig ni Cristo, at ang Kanyang kaluwalhatian.

“Lumakad nawa sila sa pag-ibig, sa katotohanan, mapagpakumbaba, kasingliit (at kontentong maging maliit) gaya noong sila ay nagsimula, at pagpapalain sila ng Diyos. Kung hindi, maaaring maalis ang kanilang ilawan gaya ng sa iba—at oh, napakalaking kalungkutan at kahihyan iyon pagkatapos ng ganoong biyaya!...

“Tungkol din naman sa gawaing nasa labas nila, iyon ay isa sa mga tanda ng panahon, at dapat silang magalak doon ... Ngunit hindi nito ibinibigay ang kanilang patotoo... Hindi ako naniniwala na ang pag-atake sa anumang bagay ang ating landas. Ang pagtatanggol sa sarili ay dapat iwasan sa lahat ng paraan. Ang Panginoon ang sasagot para sa atin kung gagawin natin ang Kanyang kalooban... Hindi tayo kailangan ng Diyos, ngunit kailangan Niya ang isang bayang lumalakad sa katotohanan, sa pag-ibig, at sa kabanalan. ‘Ngunit Aking iiwan sa gitna mo ang isang bayang nagdadalamhati at dukha, at sila’y magtitiwala sa pangalan ni Jehova’ (Sofonias 3:12).

“Ang Ebanghelyo ay maaari, at dapat, nating ikagalak; gayunman, lalo lamang nitong ginagawang kailangan kaysa kailanman ang patotoo ng mga Kapatid sa labas ng kampo; ngunit dapat itong maging totoo...Kung ang mga kapatid ay sasabay sa karaniwang Cristianismo sa loob ng kampo, sila ay magiging isa na lamang sekta na may ilang katotohanan”— J. N. D.

Sa liwanag ng marami nang nangyari, halos marinig ng isa ang tinig ng propesiya sa ganitong mga salita. Minamahal na mga

kapatid, pakinggan nating lahat ang kanilang seryosong mensahe.

Kabanata II: Isang Bayang Kusang-loob

Ganito ang sabi ng Kasintahang Lalaki sa Awit ni Solomon: “Ako’y bumaba sa halamanan ng mga nogales upang tingnan ang mga bunga sa libis, at upang tingnan kung namumulaklak na ang puno ng ubas, at kung namumukadkad na ang mga granada. Bago ko pa namalayan, inilagay ako ng aking kaluluwa sa gitna ng mga karwahe ng aking bayang kusang-loob” (Awit ni Solomon 6:11, 12; 1911 Version); at sa Awit 110:3 ay mababasa natin, “Ang bayan Mo ay kusang-loob (o, isang handog na kusang-loob) sa araw ng Iyong kapangyarihan, sa kagandahan ng kabanalan mula sa sinapupunan ng umaga: nasa Iyo ang hamog ng Iyong kabataan.”

Ang ganitong mga salita ay bagay na panimula sa kabanata na ngayon ay hinihiling na pag-isipan nating mabuti—isang bahagi na parang puno lamang ng mahihirap bigkasing pangalan at maliliit na detalye, kung lalampasan natin ang mahalagang katotohanan na ito pala ang sariling kinasihang talaan ng karangalan ng Diyos, na hindi kailanman malilimutan, ng Kanyang bayang kusang-loob. Kapag nakita natin iyan, makikilala natin dito ang isang kaaya-ayang libis gaya ng inilarawan sa Awit, kung saan namumulaklak ang puno ng ubas at namumukadkad ang mababangong granada para sa kasiyahan Niya na nagagalak na manahan sa gitna ng Kanyang mga banal na kusang-loob ang puso—na ginawang kusang-loob ng Kanyang kapangyarihang kumikilos sa kanila, na nakikita sa kabanalan ng puso at pamumuhay, at isinisilang at pinasasariwa ng mahalagang hamog ng Espiritu Santo.

May isang handog na kusang-loob na ibinigay, hindi na ngayon salapi o iba pang ari-arian, kundi mga taong italaga sa

Panginoon, upang manirahan sa Jerusalem, para mapuno ng tao at maipagtanggol ang banal na lungsod. “At ang mga pinuno ng bayan ay nanirahan sa Jerusalem: ang iba namang bahagi ng bayan ay nagsapalaran, upang dalhin ang isa sa bawat sampu upang manirahan sa Jerusalem na banal na lungsod, at ang siyam na bahagi ay manirahan sa ibang mga lungsod. At pinagpala ng bayan ang lahat ng lalaking kusang-loob na naghandog ng kanilang sarili upang manirahan sa Jerusalem” (tt. 1, 2). Kung paanong dati ay nagbigay sila ng ikapu ng kanilang ani at mga ari-arian, ngayon naman ay nag-ikapu sila ng kanilang sarili. Pero hindi ito sapilitang pagpapalista; sapagkat ang bawat isang napili ay tumugon nang may maluwag na puso, masaya na sa ganitong paraan ay mapabilang sila nang tangi sa pagtatanggol at pagpapatibay ng lungsod ng Pangalan. Mahal nila ang lugar na tinatahanan ng karangalan ng Diyos, at gusto nilang doon sila tumira.

Noong una, sa ilang, ang mga “kusang-loob ang puso at marunong ang puso” ang nagtayo ng santuwaryo ng Panginoon; at hindi ba natin masasabi na ang mga kusang-loob ang puso ay siya ring mga marunong ang puso? Sapagkat tiyak na palatandaan ng karunungan nananahan sa puso kapag ang buong buhay ay maluwag sa loob na itinatalaga sa paglilingkod sa Panginoon. Kaya nang maalis na ang kasamaan sa gitna ng nalabi ng mga Judio, at ang mga kapakanan ni Jehova ay inuna na kaysa sa lahat ng iba pang kapakanan, ang malaya at tapat na paglilingkod ng Kanyang bayang kusang-loob ang nagbigay ng kagalakan sa puso ng Diyos.

Sa karamihan sa atin, marahil, ang mga detalyeng sumusunod sa natitirang bahagi ng kabanata ay talagang kakaunti lamang ang maibibigay na interes. Isa lamang itong talaan ng mga

pamilya at mga indibidwal na ang mga pangalan, para sa atin, ay kadalasang halos hindi mabigkas, at karaniwang nakakalimutan halos kasabay ng pagbasa. Pero sa paningin ng Diyos, napakahalaga ng talaang ito, at gaya ng ibang mga listahang napansin natin sa mga aklat na ito pagkatapos ng pagkabihag, sasangguniin ito sa Hukuman ni Cristo. Sapagkat malalaman noon ng mga kusang-loob na naghandog na ito kung gaano kabuti ang kanilang pinili nang tanggapin nila ang kawalan sa sanlibutang ito upang lalo nilang maalagaan ang lungsod na pinili ng Diyos. Kakaunti lamang ang sinasabi tungkol sa mga kabilang na ito sa lipi ni Juda at ni Benjamin (tt. 4-9), at tungkol din sa lipi ni Levi na nanirahan sa Jerusalem (tt. 10-18), pero kilalang-kilala ng Panginoon ang bawat isa, at ang bawat salita at gawa na nagpakita ng kanilang buong-pusong pagtatalaga sa Kanya ay mahahayag sa araw na iyon. At kahit ngayon, kung saan ang pag-aaral ay nagbibigay-daan para maunawaan ang ilang kahulugan ng mga pangalang ito, walang duda na may mga kapaki-pakinabang na aral na sa ngayon ay hindi pa nakikita ng karamihan sa atin.

Ang mga bantay-pinto at mga lingkod (ang mga “Nethinim”), oo, at pati ang mga mang-aawit—mga tunay na anak ni Asaph na itinalaga “sa gawain sa bahay ng Diyos,” na may sariling bahagi ayon sa utos ng hari (tt. 19-23)—ay tatawagin lahat sa kanilang pangalan kapag nakaupo na ang Mesiyas sa Kanyang trono upang gantimpalaan ang bawat isa na, sa bawat panahon, ay tumingin sa darating na gantimpala. Sapagkat tunay ding paglilingkod para sa ilan ang magsaka sa mga bukid at manirahan sa mga ibinalik na nayon, at sa ganoon ay hawakan ang buong lupain para sa Diyos, hanggang sa kaya ng kanilang lakas at bilang, gaya ng paglilingkod ng kanilang mga kapatid na kusang-loob ang puso na tumira sa lungsod ng darating na

Hari (tt. 25-36). Pinahalagahan Niya ang lahat ayon sa layunin ng puso, at ganoon din ang ginagawa Niya ngayon.

Kaya huwag nating lampasan nang pabaya ang tinatawag ng ilan na napaka-“tuyong” kabanata na ito, kundi basahin natin ito nang may pagninilay at panalangin, at tanungin natin ang sarili nating puso kung gaano tayo noon at ngayon ay nakikilala sa espiritu ng kusang-loob at masayang pagsunod sa lahat ng minabuti ng Diyos na ipaalam sa atin tungkol sa Kanyang mga banal na nais. Hindi kailangang paramihin ang salita sa ganitong paksa; pero dapat na maging tunay at malalim ang pagsisiyasat sa sarili, baka sa araw na iyon, kapag binuksan na sa itaas ang talaan ng ating paglilingkod, ay wala tayong makita kundi isang mantsadong kasaysayan ng tamad at halos sapilitang pagsunod, na talagang hindi maganda kung itatabi sa kusang-loob na paghahandog ng mga taong ito noong unang panahon.

Dahil dito, nawa'y mapukaw tayo na pakinggan ang mga salita ng Cristianong makata:

“Sige pa; sige pa; may buong walang-hanggan para magpahinga, At napakakaunti ang nasa listahan ng aktibong paglilingkod; Walang gawain para sa Panginoon na delikadong pamuhunanan; Pero walang makapapalit kung ang Kanyang ‘Mabuting gawa’ ay hindi makamtan.”

Kabanata 12: Ang Pagtatalaga ng Pader

Maaalala natin na sa dalawang magkatulad na listahan ng mga unang umakyat sa Jerusalem kasama ni Zerubbabel at ni Josue na mataas na saserdote (o Jeshua, gaya ng tawag sa kanya dito), mga pamilya lamang ng mga saserdote ang binanggit, hindi ang mga pangalan mismo ng mga punong saserdote. Ang kakulangang iyon ay pinunan sa mga unang talata ng kabanatang ito (tt. 1-7). Nais ng Diyos na alalahanin magpakailanman ang mga taong ito, na mahusay na tumupad sa kanilang paglilingkod nang may tapat na pusong pagtatalaga. Binanggit din ang mga pinuno ng mga Levita, bagaman nabasa na natin sila dati sa mga kabanata 8:7 at 9:4, 5. Isang sumunod na salinlahi ng mga saserdote, na walang dudang naglingkod sa mga huling araw ni Nehemias, ang ibinigay sa mga talata 12 hanggang 21, ang mga anak ng mga binanggit sa itaas, mga tapat na taong lumalakad sa yapak ng kanilang mga ama, at mga halimbawa sa bayan.

Pero sa mga talatang nasa pagitan (10 at 11) ay may maikling talaan ng lahi na nagpapatuloy sa angkan ni Jeshua sa limang salinlahi hanggang kay Jaddua, ang dakila at talagang tanyag na mataas na saserdote na humawak ng pinakamataas na katungkulang ito noong mga araw na ibinagsak ni Alejandro ang Dakila ang paghahari ng Persia. Sa palagay ko, walang duda na ang talaang ito ay idinagdag ng isang sumunod na kamay, na minabuting gamitin ng Espiritu Santo upang ingatan ang tala ng lahi ni Jaddua. Ang talata 22 ay tiyak na idinagdag din sa panahong iyon, na nagsasabing may tapat na talaan ng mga puno ng mga Levita na iningatan hanggang sa mga araw ni Dario na taga-Persia, na sa tingin ko ay si Dario Codomanus,

na ibinagsak ng dakilang mananakop na taga-Macedonia. Maaari ngang ang aklat ni Malakias ay naisulat noong mga panahong iyon, at maaaring siya ang nagdagdag sa listahan, o sa mismong listahan. Ipinakikita sa atin ng kanyang taimtim na mensahe ang malungkot na kalagayan na kinahulugan ng mga anak ng nalabi pagkatapos mamatay ng kanilang mga ama.

Ang mga simpleng kaluluwa ay hindi malilito o mababagabag sa mungkahing ginawa natin sa itaas, kung aalalahanin nila na ang buong Lumang Tipan ay nasa kamay na ng mga gurong Judio noong mga araw na namumuhay sa lupa ang ating Panginoon, at tungkol sa lahat ng iyon ay sinabi Niya, “Ang Kasulatan ay hindi masisira.” Kaya hindi na kailangang malaman sa bawat pagkakataon kung sinong tao ang sumulat ng isang aklat o bahagi ng aklat. Alam natin na “ang mga banal na tao ng Diyos ay nagsalita ayon sa pagkakilos sa kanila ng Espiritu Santo,” kaya sa bawat bahagi ay mayroon tayong talaang “hiningahan ng Diyos,” at sapat na iyon.

Malinaw sa sumunod na talaan (tt. 23-26) na kapwa sina Nehemias at Ezra ay nabuhay sa “mga araw ni Joiakim na anak ni Jeshua,” gayundin sa mga araw ng ama, na sumama kay Zerubbabel sa unang pag-alis mula sa Babilonia. Habang sila'y nabubuhay, kumapit ang bayan sa salita ng Diyos, at bagaman paminsan-minsan ay may ilang nadapa, gaya ng mababasa natin sa susunod na kabanata, sa kabuuan ay napanatili nila ang isang patotoo para sa Panginoon na nagbalik sa kanila, bagaman sa kahinaan, sa lugar na pinaglagyan Niya ng Kanyang pangalan. Tungkol sa mga pinuno ng mga Levita (t. 24), malinaw na sinasabi na itinalaga sila kapwa “upang magpuri at magpasalamat, ayon sa utos ni David na lalaki ng Diyos, pulutong laban sa pulutong.” Maaaring napakahirap ng

templo kung ihahambing sa gusaling itinayo ni Solomon, na “totoong kahanga-hanga,” at ang bayan mismo ay isang maliit at naghihirap na nalabi, pero sinikap nilang sundin ang banal na tagubilin tungkol sa paglilingkod sa bahay ng Diyos na ibinigay ni David kay Solomon sa pasimula. Gayundin naman, gaano man kahina ang panahon ngayon, bahagi ng katapatan ang bumalik sa “yaong mula pa sa pasimula,” at sikaping gawin, bagaman sa kahinaan, ang nasusulat sa salita ng Diyos.

Ang kabanatang ito ay nahahati sa dalawang halos magkasinghabang bahagi; ang unang dalawampu't anim na talata ay talagang kabilang sa ikalabing-isang kabanata, dahil puro mga talaan ng lahi ang laman nito na kahawig ng nasa naunang kabanata. Ang ikalawang bahagi ang nagpapatuloy sa takbo ng kasaysayan, at naglalaman ng salaysay tungkol sa pista ng pagtatalaga ng ngayo'y tapos nang pader ng Jerusalem. Ginawa itong isang malaking okasyon ng pagsasaya at pasasalamat sa Diyos, na hindi lamang nagbalik sa bayan mula sa lupain ng mga dayuhan kundi pinahintulutan pa silang palibutan ang Kanyang bahay at ang Kanyang banal na lungsod ng isang pader na naghihiwalay, na nagpapatotoo sa mga kaibigan at kaaway na sila ay nasa ilalim ng pag-iingat Niya na minsang nagpangalat sa kanilang bansa dahil sa kasalanang hindi hinatulan.

Mula sa lahat ng dako ay nagtipon ang mga Levita “upang ipagdiwang ang pagtatalaga nang may kagalakan, na may mga pasasalamat, at may pag-aawit, may mga simbalo, mga salterio, at mga alpa” (t. 27). Talagang masayang okasyon iyon, at karapat-dapat na ipagdiwang nang may galak sa mga darating na taon.

“Ang mga anak ng mga mang-aawit” ay nagtipon mula sa palibot ng lungsod upang makisama sa pangkalahatang pagsasaya. Ang pader ng Jerusalem ay sagisag ng kaligtasan at ang kanyang mga pintuan ay sagisag ng papuri.

Pagkatapos tapusin ng mga saserdote at mga Levita ang seremonya ng paglilinis, na itinatalaga sa Panginoon ang bayan, ang mga pintuan, at ang pader, pinaakyat ni Nehemias sa pader ang mga prinsipeng ng Juda at hinati ang lahat sa dalawang malaking pulutong, na humanay sa kanan at sa kaliwa “patungo sa Pintuan ng Dumi.” Habang umaalingawngaw ang mga trumpeta sa masasayang tunog at nakataas ang mga tinig sa mga awit ng papuri, nagsasagutan ang mga Levita at mga saserdote sa salitan na pag-awit, gaya ng ika-24 na Awit, si Nehemias ang nangunguna sa isang pulutong at si Ezra na eskriba sa kabila. Naghandog ng mga handog ng pasasalamat sa ibabaw ng dambana, at “pinagalak sila ng Diyos ng malaking kagalakan”—gaya ng lagi Niyang ginagawa kapag ang Kanyang bayan ay lumalakad sa harap Niya sa kabanalan at katotohanan (tt. 31-43).

Hindi rin nakalimutan ang mga lingkod ng Panginoon, sapagkat dinala ng bayan ang kanilang mga ikapu sa kamalig, at mula sa kusang-loob na mga puso ay nagbigay sila nang sagana para sa ikabubuhay ng mga anak ni Aaron, ayon sa Salita (tt. 44-47).

Naaalala natin dito ang dalawang uri ng handog sa Hebreo 13:15,16: “Sa pamamagitan nga Niya ay maghandog tayong lagi sa Diyos ng hain ng papuri, samakatuwid baga’y ang bunga ng mga labi na nagpapasalamat sa Kanyang pangalan. Datapuwa’t huwag ninyong kalimutan ang paggawa ng mabuti at ang pamamahagi: sapagkat sa ganitong mga hain ay lubhang

nalulugod ang Diyos.” Ang dalawang handog na ito ay hindi dapat paghiwalayin kailanman—ang pasasalamat na umaakyat sa Diyos mula sa mga pusong nagpapasalamat, at ang kagandahang-loob na dumadaloy sa kapwa tao, ang praktikal na pagpapahayag ng pasasalamat na iyon.

Wala nang mas tiyak na palatandaan ng mababang kalagayan ng bayan ng Diyos kaysa makita na ang mga dukha sa gitna nila ay pinababayaang magdusa sa kakulangan, at ang mga lingkod ng Panginoon ay pinababayaang magtiis ng hirap. Ang mga lingkod na ito ay tinawag sa landas ng pagsubok, at kailangang matuto silang magpakababa at gayundin ang managana, ang mabusog at ang magutom; pero anumang pagpapalang matagpuan nila habang nakikibahagi sila sa mga paghihirap ni Cristo, ito ay kahihyan ng bayan ng Diyos, na sila’y may utang sa kanila. Kung mas maraming tapat na malasakit sa bagay na ito sa maraming lugar, mas mayaman at mas buong ministryo ang ipagkakaloob ng Diyos sa Kanyang bayan, at mas maraming pagpapala sa mga kapulungan ng Kanyang mga banal, na madalas ay kailangang paalalahanan na:

“Kailanma’y hindi ang pag-ibig ang umubos sa puso, Ni ang pagbibigay ang umubos sa pitaka.”

Parangalan natin ang Diyos ng mga unang bunga ng ating kabuhayan, at agad Niyang patutunayan na hindi Siya magkakautang kaninuman, kundi saganang pagtitibayin Niya ang salitang sinabi ni propeta Malakias: “Dalhin ninyo ang buong ikapu sa kamalig, upang magkaroon ng pagkain sa Aking bahay, at subukin ninyo Ako ngayon dito, sabi ng Panginoon ng mga hukbo, kung hindi Ko bubuksan sa inyo ang mga dungawan ng Langit, at ibubuhos sa inyo ang isang pagpapala na walang sapat na silid na tatanggap niyaon. At sasawayin Ko

ang mananakmal alang-alang sa inyo, at hindi niya sisirain ang mga bunga ng inyong lupa; ni ang inyong puno ng ubas ay maglalagas ng kanyang bunga bago dumating ang panahon sa bukid, sabi ng Panginoon ng mga hukbo” (Malakias 3:10, 11). Tiyak na inilalarawan nito ang isang dakilang espirituwal na katotohanan. Tiyak din na marami ang nakapagpatunay na ito ay totoong-totoo kahit sa literal na kahulugan. At naging walang-hanggang kawalan ito sa mas marami pang nabigo sa mismong bagay na ito, at nakalimot na sila ay mga katiwala lamang, hindi mga may-ari, ng kayamanang ipinagkatiwala sa kanila, na dapat gamitin nang may pagtanaw sa mga tahanang walang hanggan.

Kabanata 13: Pagbabantay

Laban sa Paghina

Ang kapansin-pansing pagkakaiba sa pagitan ng kapuri-puring pagbabantay ni Nehemias sa pagtuklas at pagharap sa iba't ibang anyo ng paghina, at ng patuloy na hilig ng marami sa bayan na lumayo mula sa pagsunod sa nasusulat na Salita, ay lubhang malinaw sa huling kabanatang ito.

Alam ng nag-aaral ng kasaysayan ng mga Judio na hindi nagtagal ay lumitaw ang mabibigat na kasamaan. Dalawa ang uri ng mga ito. Sa isang banda, ang katotohanan ng paghihiwalay noong panahon ni Nehemias ay hindi nagtagal ay hinawakan nang may kinikilingan, kaya ang posisyon ang naging lahat-lahat at ang kalagayan ay lubusang binalewala. Ang kinahinatnan nito ay ang pagka-Fariseo—karaniwang tama sa doktrina, pero malamig, matigas, at walang puso—nagmamalaki sa paghihiwalay habang binabalewala ang mas mabibigat na bagay ng tunay na kabanalan at maka-Diyos na kagandahang-loob. Sa kabilang banda naman, may pagsalungat sa lahat ng may amoy ng mahigpit na kabanalan ng mga panahong iyon, kaya ang karamihan sa bayan ay naging pabaya at walang pakialam, at maliban sa hindi na naibalik kailanman ang pagsamba sa diyus-diyosan, ay naging kasing-lapastangan ng kanilang mga ama na ang mga kasalanan ang nagdala ng pagkabihag. Sa lahat ng ito ay mababasa natin ang isang taimtim na babala, na nag-uutos sa atin na huwag kailanman paghiwalayin ang kalagayan at ang posisyon, ni ang kabanalan sa Diyos at ang biyaya sa mga nangangailangang tao.

Ang pagpapakabanal sa praktikal na anyo nito ay sa pamamagitan ng katotohanan. Kaya ito ay laging unti-unti—

habang natututunan ang katotohanan sa takot sa Diyos. Isang napakagandang halimbawa nito ang nasa unang siyam na talata. Sa mismong araw ng pagtatalaga ng pader (sapagkat ganyan ang pagkaunawa ko sa unang parirala), binasa ang bahaging iyon ng aklat ng Deuteronomio (kab. 23:3, 4), na nabanggit na natin sa ating mga tala sa ikalawang kabanata, at nag-uutos na ang Ammonita at ang Moabita ay hindi dapat papasukin sa kapisanan ng Panginoon magpakailanman dahil sa kanilang masamang pakikitungo sa Israel sa ilang. Agad itong humantong sa mas malapit na pagsasagawa ng katotohanan ng paghihiwalay kaysa noon. Dati ay humiwalay na sila sa lahat ng dayuhan; ngayon ay “inihiwalay nila sa Israel ang buong halu-halong karamihan” (t. 3).

Tungkol kay Tobiah na Ammonita, na labis na nagalit sa pagtatayo ng pader sa pasimula, at na ang mga pakana ay nabigong ilihis si Nehemias sa kanyang layunin, matagal na tayong walang nabalitaan. Ngayon ay nakatatanggap tayo ng nakagugulat na balita na si Eliashib na saserdote, na may pamamahala sa mga tirahan ng mga saserdote sa bahay ng Diyos, ay lihim na nakipag-alyansa kay Tobiah noong panahong wala si Nehemias—isang pag-alis na hindi pa nababanggit hanggang ngayon—nang bumalik siya upang maglingkod sa hari. Dahil wala na sa kanya ang mata ng mapagbantay na gobernador, inabuso ni Eliashib ang kanyang kalayaan sa paghahanda ng “isang malaking silid” para sa masamang Ammonita, na dati ay ginagamit na kamalig ng mga ikapu at mga handog. Marahil ay hindi kailanman natirhan ni Tobiah ang silid na ito, sapagkat bago pa lubusang maisagawa ang plano ni Eliashib, bumalik na si Nehemias. Nang marinig niya “ang kasamaang ginawa ni Eliashib para kay Tobiah sa paghahanda sa kanya ng isang silid sa mga looban ng bahay ng

Diyos,” labis siyang nalungkot, pero kumilos siya nang may nakasanayan niyang sigla, at binigo ang di-banal na layunin sa pamamagitan ng paghahagis palabas ng silid sa mga gamit ni Tobiah at paglilinis sa mga silid, at muli niyang ipinasok doon ang mga banal na kasangkapan kasama ang mga handog. Napakagandang halimbawa para sa bayan; at hindi na natin muling mababasa ang anumang pagsisikap ni Tobiah na makatuntong sa Jerusalem.

Pero hindi nagtagal ay may isa pang kasamaang humingi ng pansin ng gobernador na nakabalik na. Ang mga lingkod ng Diyos ay pinababayaang ng isang bayang makasarili, at dahil hindi nila masuportahan ang mga umaasa sa kanila, ang mga Levita at mga mang-aawit, na hindi pa natatagal ay kusang-loob na naghandog ng kanilang sarili para sa paglilingkod sa bahay ng Diyos, ay bumalik na sa kanilang mga bukid, nagpapagal para sa pang-araw-araw na tinapay. Walang duda na ang pagsubok ay naglantad ng kahinaan sa mga lalaking ito mismo, pero ipinakita rin nito ang humihinang kalagayan ng bayan sa pagpapabaya sa mga materyal na pangangailangan ng bahay ng Panginoon; kaya nakipagtalo si Nehemias sa mga pinuno, at pinukaw sila na asikasuhin ang pagtitipon ng mga hindi pa naibibigay na ikapu. Nang magawa ito, nakapaglingkod na muli ang mga Levita sa kanilang gawain (tt. 10-14).

Ang ikatlong tanda ng paghina, na sumisira sa dating pasya na maging tapat sa Diyos, ay nakita sa kaluwagan ng ilan tungkol sa kabanalan ng Sabbath, ang banal na araw ng Panginoon, na tungkol dito ay gumawa sila ng tiyak na mga pangako. Nakita ni Nehemias na may ilang nagpipisa ng ubas sa pisaan at gumagawa ng iba pang makasanlibutang trabaho sa Sabbath, at bumibili’t nagbebenta pa at nagdadala ng mga pasan sa araw

ng pahinga. Noong una ay walang saysay ang kanyang pagpapatotoo laban sa kanila. Ang mga dayuhang taga-Tiro ay nagdala ng isda at iba pang uri ng paninda na kanilang ipinagbibili, at may handang bumili nito sa Sabbath. Lubusang napukaw, nakipagtalo si Nehemias sa mga maharlika, ang mga pinuno ng bayan, at isinisi sa kanila ang paglapastangang ito sa banal na araw, at ipinaalala sa kanila na dahil sa ganitong kasalanan ay dumating ang lahat ng nakaraang kasamaan sa mga Judio at sa lungsod ng Jerusalem. “Gayunma’y,” sigaw niya nang may galit, “nagdadala pa kayo ng higit na poot sa Israel sa paglapastangan sa Sabbath” (tt. 13-18).

Kaya, sa nakasanayan niyang sigla, iniutos niya na isara ang mga pintuan sa paglubog ng araw, habang papalapit ang Sabbath, at huwag buksan hangga’t hindi ito natatapos, at naglagay siya ng mga bantay upang tiyakin na walang anumang pasan na maipapasok sa lungsod sa araw na iyon. Minsan o dalawang beses, ang mga mangangalakal at mga naglalako ay nagpalipas ng buong gabi at buong araw sa labas ng Jerusalem, na walang saysay na nakikiusap na papasukin sila, pero ang mga utos ni Nehemias ay sinunod nang eksakto. Sa huli, binantaan niya silang huhulihin kung babalik pa sila na dala ang kanilang paninda sa Sabbath. Nang makita nilang talagang ipatutupad ang mga utos, hindi na sila dumating sa araw na iyon.

Dahil sila’y narumihan, inutusan ang mga Levita na linisin ang kanilang sarili, at mula noon ay magbantay sa mga pintuan “upang pakabanalin ang araw ng Sabbath.” Sa ganitong paraan, sa panahong iyon, ang kasamaan ay muling hinatulan at napigil ang paghina (tt. 17-22).

Pero hindi pa rin maaaring luwagan ang pagbabantay. Kumikilos pa rin ang laman. Sa kabila ng lahat ng kanilang narinig at nakita, may ilang nag-asawa ng mga babaeng taga-Asdod, Ammon at Moab. Maaaring idinahilan nila, gaya ng ginagawa ng marami ngayon, na baka maakay nila ang mga babaeng ito na makilala at sambahin ang iisang tunay na Diyos at matutunan ang mga daan ng Israel. Pero lahat iyon ay isang panlilinlang. May mga anak na isinilang sa mga pagsasamang ito, at ang mga anak na ito ay saksi sa kabulukang naipasok. Sila'y "nagsasalita ng kalahati sa wika ng Asdod, at hindi makapagsalita sa wika ng mga Judio, kundi ayon sa wika ng bawat bayan" (tt. 23, 24). Ito ang laging bunga ng ganitong pamatok sa pag-aasawa. Hindi nagtatagal at sinusunod ng mga anak ang mga daan ng magulang na hindi ipinanganak na muli at ginagamit nila ang wika ng laman. Huli na kapag napagtanto ang pagkakamali. Masyadong madali nilang sinusunod ang halimbawa at pananalita ng magulang na hindi nakakakilala sa Diyos.

Muling sumiklab ang matuwid na galit ni Nehemias. Nakipagtalo siya sa mga di-tapat na Judiong ito at ipinahayag sa kanila ang mabibigat na hatol ng kautusan, sinaktan pa nga ang ilan, at hiniling sa lahat na manumpa sa Diyos na hindi na nila papayagan sa anumang paraan ang mga halu-halong pag-aasawang ito, na walang ibubunga kundi kasamaan. Ipinaalala niya sa kanila kung paanong si Solomon mismo ay lubhang nabigo dahil sa mismong bagay na ito, at nakiusap siya na makinig sila sa kautusan at huwag umasang palalampasin ng iba ang kanilang mga pagkakasala (tt. 25-27). Walang duda na may ilang magsasabi na malupit at mapait ang kanyang mga paraan; pero ang *kasalanan* ay malupit at mapait; at ang pagpapatuloy dito ay madalas nangangailangan ng mahihigpit

na hakbang upang maituwid ang mga bagay. Madalas ay hindi tanda ng pagiging espirituwal ang pagiging kalmado at malambing na labis sa damdamin. Ang ganitong asal ay kadalasang nagpapakita ng konsensiyang natutulog at kaluluwang hindi nagsisiyasat sa sarili. May panahon na ang Panginoong Jesus ay gumawa ng panghagupit na maliliit na lubid—isang mapait na latigo—upang palayasin ang mga mangangalakal mula sa bahay ng Diyos (Juan 2:15). Ang pananalita rin ni Pablo ay matalas at mapanuligsa nang ang mga sugo ni Satanas ay nagsisikap na ibagsak ang banal na katotohanan; at ang poot ng Diyos ay ibubuhos din nang walang halo sa kopa ng Kanyang galit.

Isa pang halimbawa ng paghina ang nagtatapos kapwa sa kabanata at sa aklat. Ang apo ni Eliashib, na mataas na saserdote, ay nag-asawa ng isang anak na babae ni Sanballat, kaya itinaboy siya ng lalaki ng Diyos, si Nehemias, mula sa kanyang harapan. Ang pagkabigo ng kanyang lolo ay muling naaalala sa pagtalikod ng inapo.⁷ Kapag naaalala natin ang pakikipagsabwatan ni Eliashib kay Tobiah, hindi na tayo nagugulat na mabasa ang pakikisama ng kanyang apo sa pamilya ni Sanballat. Sa paglaban sa lahat ng iginiit ni Nehemias, ang binatang ito ay nag-asawa ng anak na babae ng tusong Horonita. Siya ang huling hinarap ng gobernador, at buháy na buháy ang kanyang pagsasabi, “Kaya’t itinaboy ko siya mula sa akin.” Halos makikita natin ang galit na mukha ng ngayo’y matanda nang si Nehemias nang malaman niya ang pagtataksil ng anak ni Joiada, at hindi natin maiwasang hangaan ang sigla ng matapang na matandang mandirigma sa pagtataboy sa may-sala mula sa kanyang harapan—nananalangin pa nga sa espiritu ni Elias *laban* sa mga

dumungis sa pagkasaserdote at lumabag sa tipan. Sa ganitong mahihigpit na hakbang lamang sila malilinis mula sa lahat ng dayuhan.

Tapat hanggang sa huli, itinalaga ni Nehemias “ang mga pulutong ng mga saserdote at ng mga Levita, bawat isa sa kanyang gawain; at para sa handog na kahoy, sa mga takdang panahon, at para sa mga unang bunga.” Walang bagay na napakalaki para sa kanyang pananampalataya, at walang bagay na napakaliit para sa kanyang pansin kung ito ay may kinalaman sa bahay, sa bayan, o sa karangalan ng Panginoon niyang Diyos. Talagang ito ay “isang tapat na lalaki, at may takot sa Diyos nang higit sa marami”—mismong uri ng taong hinihingi ng panahon, at nagpatuloy siya sa kanyang lakad nang hindi umuuring hanggang sa wakas, hindi nadaya ng pambobola ni natakot sa pagsalungat, sapagkat para sa kanya, ang pagsang-ayon ng Diyos ng Israel ay walang hanggang higit kaysa sa mabuting palagay ng mga taong makalaman o likas.

At sa gayon, sa panalanging, “Alalahanin Mo ako, O Diyos ko, sa ikabubuti!” biglang nagtatapos ang talaan, at nawawala na sa ating paningin si Nehemias, at muli lamang siyang lilitaw sa paghahayag ng mga anak ng Diyos.

Kung nais nating malaman ang kalagayan ng mga Judio pagkatapos nito, kailangan nating bumaling, gaya ng nabanggit na, sa huling aklat ng Lumang Tipan, kung saan natututunan natin sa mahihigpit na paratang ni Malakias ang mababang kalagayang kinahulugan ng nalabi; samantalang ang mga Ebanghelyo at ang Mga Gawa ay nagbibigay sa atin ng malungkot na karugtong at nagpapakita na ang mga anak ng mga nagbalik mula sa pagkabihag ay tumanggi kapwa sa Anak

ng Diyos na dumating sa kanila sa laman, at pati sa Espiritu Santo!

Mabuti para sa mga Cristianong makababasa ng mga linyang ito na isapuso ang lahat, upang sa awa ng Diyos ay maiwasan ang katulad na paghina sa kasalukuyang panahon ng biyaya. Nawa'y ipagkaloob Niya ito alang-alang sa Kanyang pangalan at sa kaluwalhatian ng Kanyang minamahal na Anak. Amen!

Mga Tala

1. Hinango mula sa isang liham ni P. J. Loizeaux.
2. Tingnan ang “Notes on the Book of Ezra,” ng parehong may-akda.
3. Si Archibald Brown, ng London.
4. Ang talata ay talagang isang pangungusap na padamdang sa halip na paturo: “Alalahanin mo si Jesu-Cristo, na mula sa binhi ni David, na muling binuhay mula sa mga patay ayon sa aking Ebanghelyo!”
5. Ang maliit na salitang “kaya” (“so”) ay talagang katangian ni Nehemias. Mga dalawampung beses itong matatagpuan.
6. Ang mga sanay sa “Little Flock Hymn Book” ay maaaring makakita sa Blg. 235 ng isang halimbawa ng salmo; sa Blg. 150, ng isang himnong halos walang kapantay; samantalang ang Blg. 139 ay magandang halimbawa ng isang espirituwal na awit.
7. Hindi tiyak, bagaman malamang, na si Eliashib na mataas na saserdote ay siya ring si Eliashib na punong saserdote sa talata 4.

Sa Diyos ang lahat ng kaluwalhatian.